

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Видає Український Народний Союз

— SVOBODA —

Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА \$1.00

РАЗ НА ТИЖДЕНЬ

ONCE A WEEK

PRICE \$1.00

РІК CVIII

П'ЯТНИЦЯ, 30 ЛИСТОПАДА 2001 РОКУ

ЧИСЛО 48

VOL. CVIII

FRIDAY, NOVEMBER 30, 2001

No. 48

1 грудня 1991 року відбувся референдум, який вирішив майбутнє України

Спогади міжнародного спостерігача

Орест Дейчаківський

Десять років тому, 1 грудня 1991 року, я мав нагоду бути присутнім як міжнародний спостерігач на історичному референдумі про Незалежність, який мав вирішити майбутнє України. З усіх моїх поїздок в Україну ця мала найбільше значення для мене, і я вдячний, що мав нагоду бути свідком цього надзвичайно важливого моменту в історії України.

Я вважаю, що 1 грудня 1991 року є такою ж важливою датою, як і 24 серпня 1991-го, тому що люди в Україні тоді рішуче проголосували за свою незалежність. Після цього вже не було сумніву, що „імперії зла”, як казав колишній президент Р. Реген, настав кінець! І так сталося, коли місяць пізніше Радянський Союз перестав існувати.

За місяць до 1 грудня було цікаво відчувати себе частиною того, що відбувалось у Вашингтоні і спостерігати реакцію офіційних кіл Америки на події в Україні. Адміністрація Джорджа Буша стар. реагувала дуже обережно, я б навіть сказав, скептично. Але Конгрес реагував зовсім по-іншому.

У вересні 1991-го, через день після того, як я вернувся з Москви, де був членом американської делегації на зустрічі ОБСЕ, телефонувє мені член Гельсінської комісії (працівником якої я був і досі залишаюсь), конгресмен Дон Ритер і питає мене, чи не було б

добре внести резолюцію в Конгресі щодо визнання незалежності України. Я швидко написав проєкт такої резолюції, у якому закривав необхідність визнати незалежну державу і надати їй зі сторони Америки фінансову допомогу. Конгресмен Ритер вніс цю резолюцію на розгляд у Палаті представників, а тодішній голова Гельсінської комісії – сенатор Деніс Де Кончіні разом зі сенатором Альфонсом Д'Амато внесли її на розгляд у Сенаті.

Українська громада, особливо УККА, УНІС, Український Народний Союз, „Україна 2000“ і „Американці за людські права в Україні“ відразу відгукнулись і почали інтенсивно лобіювати членів Конгресу, посилаючи тисячі листів і телефонуючи до конгресменів та сенаторів, щоб підтримати цю резолюцію. Близько ста сенаторів та членів Палати Представників стали спонсорами цієї резолюції, хоча Адміністрація і Державний департамент, м'яко кажучи, не ставились до резолюції з ентузіазмом. Але завдяки Гельсінській комісії і активності української діаспори резолюція була успішно схвалена Конгресом.

Виступаючи у Капітолії пізніше, у травні 1992-го, перший Президент України Леонід Кравчук від імені всіх громадян України подякував Конгресові за цю резолюцію. Він сказав, що без силь-

(Закінчення на стор. 23)

Американські вчені клонували перший людський ембріон

ВАШІНГТОН. – Учені з американського штату Массачусетс повідомили 25 листопада, що створили перший клонований ембріон людини для терапевтичних цілей. Це – перший крок на шляху до виробництва ембріональних клітин, які можна буде використовувати для лікування діабету, раку, серцево-судинних хвороб.

Повідомлення про те, що американським вченим вперше вдалося клонувати ембріон людини, спричинило бурхливу негативну реакцію у світі.

З різким засудженням експерименту виступив президент Дж. Буш та провідні політичні діячі Америки, як республіканці, так і демократи. Президент знову ясно дав зрозуміти, що він категорично проти будь-якого виду клонування зародка людини. Тим часом у Конгресі США тривають дебати щодо заборони клонування.

Так само категорично засудив експеримент, як некорисний та морально неприйнятний Ватикан.

Автори експерименту – спеціалісти приватної американської компанії „Авансд сел технолоджі“ (Advanced Cell Technologies) зазначають, що їхньою метою є не створення людини шляхом клонування, а можливість у майбутньому вилучати з ембріона клітини, які можуть стати найважливішою основою для лікування раку, діабету та інших тяжких захворювань.

Представники компанії заявили, що історичний експеримент підтвердив попередні припущення про можливість перепрограмування клітин людського організму.

Американське законодавство забороняє експерименти з генної інженерії, пов'язаної з людиною, у державних лабораторіях. Проте Advanced Cell Technology є приватною компанією, на яку не поширюються ці заборони.

З клонованих ембріонів учені хочуть виділити стовбурові клітини, використання яких обіцяє значний поступ у лікуванні багатьох важких недуг, як, наприклад, хвороби Паркінсона чи цукрового діабету. Згідно з інформацією самої фірми, клоновані ембріони не було ізолювано, і їм дали змогу розростися в багатоклітинне ґроно.

Проти таких наукових експериментів виступає покищо більшість країн світу та вчених. Хоч не доведено, що з одержаних клонів можна виростити людину, речник кабінету Президента США Арі Флайшер звернувся до Сенату з наполегливим проханням підтримати вже проголосований Конгресом закон про заборону клонування людини в США. Науковці ж запевняють, що світ перебуває лише на порозі справді широкої дискусії щодо клонування ембріонів людини.

12 грудня США почнуть застосування санкцій проти України, якщо не буде прийнято закон про лазерні диски

КИЇВ. – Перший заступник голови Верховної Ради Віктор Медведчук повідомив 27 листопада, що початок процедури застосування санкцій Сполученими Штатами Америки у разі нерегулювання Україною питання виробництва, експорту та імпорту лазерних дисків розпочнеться 12 грудня. Голосування щодо проєкту закону „Про державне регулювання виробництва, експорту, імпорту дисків для лазерних систем зчитування“ має відбутися 29 листопада, а наступний день, коли Верховна Рада проводитиме голосування – це вже 13 грудня, тому депутати поставлені в жорсткі рамки.

Тимчасом Верховна Рада 27 листопада у першому читанні розглянула проєкт закону про державне регулювання виробництва, експорту, імпорту дисків для ла-

зерних систем, внесений Кабінетом Міністрів і визначений Президентом України, як невідкладний. Представляючи проєкт у парламенті, міністер освіти і науки Василь Кремень сказав, що цей законопроект відповідає національним інтересам України. Він зауважив, що застосування санкцій до України з боку США призведе до втрат в металургійній галузі, хемічній промисловості, до втрати 40 тисяч робочих місць та більше 150 млн. грн. доходів до державного бюджету, а самі підприємства втратять 670 млн. грн. Прийняття закону дозволить легалізувати виробництво лазерних дисків. Водночас, народні депутати Михайло Павловський та Володимир Чекалін 27 листопада внесли на розгляд парламенту альтернативний проєкт закону.

В листопаді 1991 року на Хрещатику, головній вулиці Києва.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Число нелегальних мігрантів зросло в кілька разів

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. – За останні півроку число нелегальних мігрантів з країн Центральної Азії, яких затримують правоохоронці Дніпропетровська, зросло в кілька разів. Щодня на місцевому летовищі виявляють приблизно 25 осіб з фальшивими документами. 27 листопада, за даними правоохоронців, оформлення фальшивих документів – дуже прибутковий бізнес, схема якого проста: зі своєї країни нелегали виїжджають за списками абітурієнтів. На летовищі їх зустрічають українські громадяни, які при затриманні запевняють правоохоронців, що вони є представниками навчальних закладів. Їхнє завдання – супроводжувати мігранта до місця призначення. Прикордонники кажуть, що майже всі нелегали користуються однаковою „легендою“ – мовляв, паспорт та квиток дав батько, він же наказав вступити до українського інституту, щоправда, не сказав, до якого саме. Для громадян Афганістану, Пакистану та Індії потрапити до списків абітурієнтів – це найпростіший спосіб легально виїхати зі своєї країни. Однак Україна для них – лише зупинка під час переїзду до Західної Європи, але, за підрахунками фахівців, близько 30 відсотків намагаються таки залишитися в Україні.

В Україні 24 листопада – День пам'яті жертв голоду і політичних репресій

КИЇВ. – Згідно з указом Президента, цей день відзначають щороку четвертої суботи листопада. За даними істориків, з початком 30-их років в Україні під час голодомору, організованого радянською владою, загинуло від семи до десяти мільйонів людей. У Києві в суботу, 24 листопада, відбувалися жалобні акції в пам'ять жертв тих трагічних подій. Глава адміністрації Президента України Володимир Литвин звернувся до місцевих органів виконавчої влади з проханням вжити заходів для належного облаштування й утримання місць масових поховань. Відповідного листа з проханням В. Литвин надіслав через те, що останнім часом

збільшилась кількість звернень на адресу адміністрації Президента від українських громадян та чужоземних громадських організацій щодо занедбаного стану цвинтарів в Україні.

Президент пропонує звільнити з посади Івана Драча

КИЇВ. – Президент України Леонід Кучма 26 листопада запропонував Верховній Раді погодитись на увільнення Івана Драча від обов'язків голови Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України. Відповідний проєкт постанови вже подано до комітету з питань свободи слова та інформації Верховної Ради. Л. Кучма вже звільнив з посади президента Національної телерадіокомпанії України Вадима Долганова і замінив його Ігорем Сторожуком, який до того працював прес-секретарем Президента України. Як повідомили в Державному комітеті інформаційної політики, телебачення та радіомовлення, Іван Драч тепер – у відпустці.

Україна ще дуже далека від розуміння принципів західної демократії

КИЇВ. – Таку думку 26 листопада висловив експерт німецького Фонду ім. Конрада Аденавера, професор Ганс-Йоахим Фесен в інтерв'ю з кореспондентом „Німецької хвилі“. Професор Г. Й. Фесен вважає, що партії в Україні насправді не усвідомлюють своєї ролі. Їм бракує конкретики та мужності, сказав він: „Критика чинного уряду висловлюється недостатньо чітко, прозоро та мужньо. Можливо, це пов'язано з тим, що партії відіграють незвичну для себе роль, не мають належного досвіду, або на них впливає те, яким чином в країні реалізується державна влада“. На думку Ганса-Йоахіма Фесена, Україна ще дуже далека від розуміння принципів західної демократії. Сприятим цьому мали б політичні фонди західних країн, проте Г.Й.Фесен наголошує, що їхня діяльність в Україні здійснюється не так успішно, як в інших країнах колишнього соцбльоку.

Який же з Рухів – народний?

КИЇВ. – 24 листопада проголошено створення виборчого блоку „Народний Рух України“ – на другому позачерговому з'їзді партії „Народний Рух України за єдність“. Провідник НРУ(є) Богдан Бойко заявив, що НРУ(є) припинить будь-які взаємини з рухівськими партіями, очоленими Юрієм Костенком та Генадієм Удовенком. Намір увійти до виборчого блоку „НРУ“ підтвердили провідники партій „Центр“ та ОУН (в Україні). Під час виборів, сказав Б. Бойко, блок „НРУ“ не співпрацюватиме з блоком „Наша Україна“, але після виборів така співпраця можлива у Верховній Раді. Провідник партії Народний Рух України Генадій Удовенко заявив, що утворення виборчого блоку „Народний Рух України“ лише є спекуляцією на назві партії, котрий нічого не має до діла з партією під назвою НРУ.

Завершено попереднє слідство вбивства Ігоря Александрова

КИЇВ. – Генеральна прокуратура України 27 листопада офіційно підтвердила, що завершено попереднє слідство в справі вбивства Ігоря Александрова – директора телекомпанії „ТОР“ у місті Слов'янську Донецької області. Про це заявив Генеральний прокурор Михайло Потебенько. Тепер зі справою почне знайомитися сторона, що потерпіла. Слідчі відкидають політичний підтекст убивства і вважають, що журналіста вбито помилково – через схожість з іншою людиною. Між тим, голова антикорупційного комітету парламенту Юрій Кармазін закликав не робити передчасних висновків. Він повідомив, що й посередника, і замовника вбивства І. Александрова оголошено в розшук: „Абсолютно відомо, що це вбивство на замовлення. Затримаємо замовника – він скаже, чому і з яких мотивів він це зробив. А все інше – домисли“. Криміналісти кажуть, що довести провину вбивці буде дуже важко. Журналіст помер від ударів бейсбольною битою, на якій не залишилося відбитків.

Свобода слова та умови праці журналістів в Україні

КИЇВ. – Проблеми свободи слова та умови праці журналістів в Україні обговорили на семінарі в Києві представники міжнародної організації „Репортери без кордонів“ та німецького фонду ім. Конрада Аденавера. В понеділок, 26 листопада, на форумі йшлося про таємницю джерела інформації, а 27 листопада темою дискусії стала прибутковість ЗМІ. Дискусія в перший день семінару відбулася з участю українських журналістів. Ті з них, хто спеціалізується на кримінальних розслідуваннях, наголошували на необмеженому праві журналіста користуватися будь-якими джерелами інформації та на вільній інтерпретації отриманих даних. Інші виступали за відповідальне ставлення журналіста до результатів своєї праці і за підвищення професіоналізму для отримання необхідної інформації з

відкритих джерел. Президент організації „Репортери без кордонів“ Ноель Колсен заявив, що захист джерела інформації гарантовано Європейською конвенцією з прав людини, яка обмежує свободу слова та преси лише інтересами демократичного суспільства. За словами Н. Колсена, в українському законодавстві є кілька законів, за якими журналіста можуть примусити видати своє джерело інформації. Він нагадав, що Рада Європи ще в березні 2000 року рекомендувала всім урядам країн-членів організації запровадити ефективний правовий захист журналістів.

Громадська акція „16 днів проти насильства“

ЛЬВІВ. – Громадська акція „16 днів проти насильства“, організована центром „Жіночі перспективи“, розпочалася в понеділок, 26 листопада. У рамках акції заплановано ряд заходів, які мають сприяти запобіганню насильства проти жінок в усіх його проявах – від торгівлі людьми до психологічного побутового насильства. Координатор програм з попередження насильства Мар'яна Дяченко розповіла, що дуже важливими і продуктивними є організовані центром заняття з дітьми у школах-інтернатах, а також з працівниками правоохоронних органів. Тема насильства болюча, особливо для дітей. „Підрахувати скільки на сьогодні є неповнолітніх жертв насильства дуже важко. Оскільки більшість дітей після трагедії замикаються в собі“, – зауважує М. Дяченко. Потерпають здебільшого ті діти, яких батьки-заробітчани залишили під опіку чужим людям. Щодо правоохоронців, то, на думку організаторів, тут є над чим працювати. Адже більшість з них навіть не знають, як себе поведсти в випадках домашнього насильства. Такі акції Львівський центр „Жіночі перспективи“ планує проводити щорічно.

57-му річницю возз'єднання з Україною відзначили на Закарпатті

УЖГОРОД. – 57-му річницю Першого з'їзду народних комітетів, на якому було прийнято Маніфест про возз'єднання з Україною, відзначає Закарпаття. З'їзд відбувся 26 листопада 1944 року. „Ця подія реалізувала одвічне прагнення закарпатців жити разом в єдиній державі зі своїми братами по той бік Карпат, і саме вам від імені своїх сучасників випала місія сказати вирішальне слово й поставити підписи під історичним Маніфестом. Час підтвердив правильність вашого вибору“, – говориться у зверненні до делегатів доленосного з'їзду голови обласної держадміністрації Генадія Москаля та голови обласної ради Івана Іванча. А творців історії рідної землі в живих залишилося вже зовсім мало – 21 із 663. 26 листопада 2001 року вони взяли участь в урочистих зборах у місті Мукачеві, де 57 років тому й відбувався історичний форум.

За повідомленнями інформаційних агентств

Співробітник гідро-археологічної експедиції піднімає з дна старого річища Дніпра стародавню гармату періоду російсько-турецької війни 1735-1739 р.р. поблизу острова Хортиця в Запоріжжі в п'ятницю, 9 листопада 2001р. Гармата пролежала близько трьох століть на глибині 18 м. За інформацією учасників експедиції, за останні 30 років – це одна з найцікавіших археологічних знахідок. Фото УНІАН.

З ПЕРШИХ УСТ

Тарас Чорновіл: Україна переживає час глибокої душевної втоми

Хтось з великих сказав, що історія – не вчителька, а наглядка. Вона нічому не вчить, але гірко карає за незасвоєну науку – саме ця філософська сентенція спливає на думку, коли слухаєш Тараса Чорновола, народного депутата України, шеф-редактора газети „Час”, сина Вячеслава Чорновола, колишнього голови НРУ і кандидата на Президента України, коли він розмірковує про 1 грудня 1991 року з висоти 1 грудня 2001-го.

– Тарасе, чим стало для вас 1 грудня 1991 року?

– 1 грудня я сприймаю з дуже двоїстими почуттями. Й ряд визначальних подій, які відбулися пізніше, дедалі більше мене переконують, що оцінювати цю дату однозначно, напевне, неможливо. Абсолютний позитив, який я ніколи не погоджусь піддати якимось сумнівам, – це факт остаточного вибору Україною свого державницького шляху. Хоча ще напередодні ми мали серйозні побоювання й претензії до багатьох членів Народної Ради тодішнього парламенту, зокрема до Ігоря Юхновського, коли вони піддали Акт про незалежність доволі серйозному ризику всенародного обговорення і схвалення на всеукраїнському референдумі. Але, з іншого боку, в той же день відбувалися перші в історії України президентські вибори. На мій погляд, це була фатальна роздвоєність нашого політичного самосмислення: громадяни України одним і тим же бюлетенем проголосували за незалежність і водночас – проти неї. Тому що віддати щойно здобуту незалежність в руки тим, які проти неї все життя боролися й лише напередодні зміни політичної кон'юнктури ледь-ледь стишили свої антидержавницькі, антиукраїнські поривання, було і з точки зору політичної перспективи, і з огляду на громадянську позицію щонайменше нелогічно. Сьогодні у нас з Леонідом Кравчуком досить добрі взаємини, але саме в той період він як Президент, мені здається, зіграв фатально негативну роль в подальшій історії України.

– А який вибір, на ваш погляд, був тоді найоптимальніший?

– Ми маємо прямі паралелі й відповідні сьогодині результати: Польща – Лех Валенса, Чехія – Вацлав Гавел, Литва – Вітаутас Ландсбергис... Аналогічний вибір могла й повинна була зробити й Україна – як на мене, треба було орієнтуватися на єдину кандидатуру демократичних сил – Вячеслава Чорновола. І ми сьогодні бачимо, наскільки помилковою була позиція й роля тих чи інших демократів, одні з яких керувалися принципом „все одно ми програємо, то давайте відстоїмо бодай незалежність під приводом президентських виборів”, інші – особистими амбіціями, голосуючи не стільки за Кравчука, скільки проти Чорновола.

– Ваш батько сприйняв результати президентських виборів як власну поразку чи як тимчасовий неуспіх?

Вячеслав Чорновіл влітку 1991 року.

– Результати референдуму він сприйняв як свято, як торжество найголовнішої ідеї, якій ніколи не зраджував. Це був найщасливіший день в його буремному житті. А що ж до президентських виборів, то була гіркота. Бо він був переконаний, що вийде в другий тур й переможе. В мене до сьогоднішнього дня лишається досить внутрішньої переконаності, базованої на конкретних фактах, у тому, що перші президентські вибори відбувалися не зовсім чесно. Наприклад, у Харкові, на дільницях, контрольованих рухівськими спостерігачами зі Львова, Тернополя, Івано-Франківська, за Вячеслава Чорновола проголосувало 70-80 відсотків, і тут же, на сусідніх, де контролю була не настільки прискіплива або ж взагалі відсутня, результат був абсолютно протилежний. Тому батько відчував гіркоту й сум від того, що він спостерігав. Він переживав не тому, що не став президентом, а від усвідомлення, що Україну в черговий раз обдурять й поведуть зовсім не тією дорогою, яка приведе народ до щастя й добробуту. Так, на жаль, і сталося.

– Чим ви займалися в той період, адже, наскільки я пам'ятаю, вашого імені не значилося ні серед активної журналістської братії, ні тим паче серед політичної?

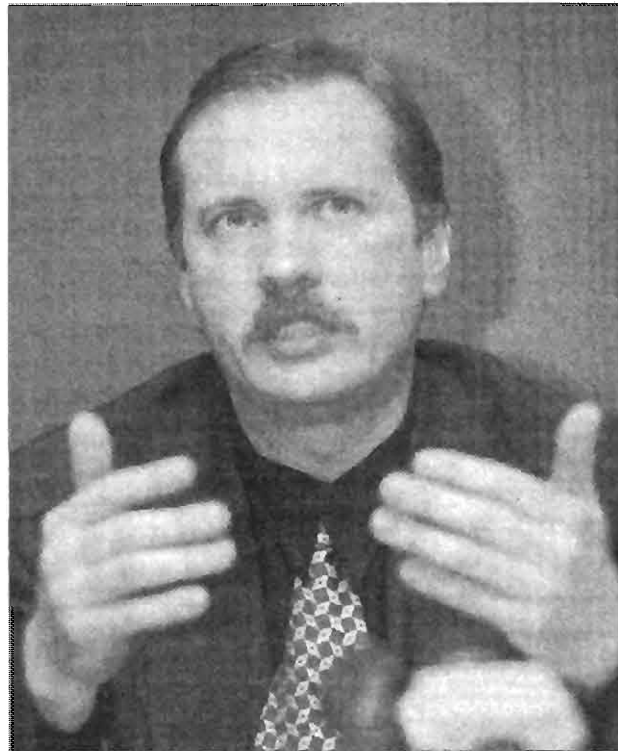
– Я не виступав тоді як журналіст чи політик, а був просто сином Вячеслава Чорновола. Їздив багато Україною, інколи з батьком, частіше самостійно, брав участь в агітаційних кампаніях, працював у виборчому штабі тата, в тому числі й київському, який, до речі, розміщався в одному-єдиному невеличкому номері готелю „Київ”. Тоді я вважав, що батько є людиною абсолютно всеохоплюючою, мої ж обов'язки – лише допомагати йому.

– Як, на ваш погляд, найголовніші причини поразки Вячеслава Чорновола на перших президентських виборах?

– Одна з причин крилася у внутрішніх проблемах дуже розгалуженого і несконсолідованого Руху, який тоді ще був громадською організацією, що об'єднувала десятки інших організацій, людьми широкого спектру переконань та поглядів. І фактично батько постійно зазнавав удару в спину від своїх же, здавалося б, однодумців і соратників, деякі з яких насправді були запеклими ворогами України. Ось лише один, на мій погляд, дуже промовистий приклад, що допомагає зрозуміти складність тодішньої атмосфери. В той період секретаріатом Руху керував пан Бурлаков. Пізніше з'ясувалося, що він був чи то полковником, чи то генералом КГБ. Сьогодні він, до речі, працює у Федеральній службі безпеки Росії. А скільки таких бурлакових було в усіх демократичних організаціях! Так що уявіть собі, з ким доводилося розбудовувати Україну!

– Що з намічаного тоді здійснилося і що сьогодні найбільше засмучує вас?

– Такого впевненого відчуття, що Україна є і вона як держава нікуди вже не зникне, ніколи в історії в українців ще не було. Це є основний і, на жаль, покищо єдиний позитив. Зате є дуже багато болісних негативів. Найперше, в 1991 році нам вдалося створити те, що називається зародком громадянського суспільства. Люди почали себе осмислювати громадою, народом. Але це найголовніше завоювання кінця 80-их – початку 90-их років на сьогодні майже цілком втрачено. В Україні нині громадянським суспільством навіть не пахне, немає ані найменшого впливу народу чи суспільних організацій на владу. Люди знову, як в радянські часи, перетворені на безликий натовп. Тоді, в 1990 році, згадаймо, невеличка група студентів зуміла своєю твердою позицією – голодівкою на майдані Незалежності в Києві – фактично змінити хід української історії. На сьогодні загадкова смерть Вячеслава Чорновола, вбив-

Тарас Чорновіл.

ство Георгія Гонгадзе та інших журналістів, страшні, неймовірні викривальні факти з „касет” Миколи Мельниченка не дали навіть сотої частини того результату, який був тоді від студентського протесту. Це означає катастрофічну руйнацію засад громадянського суспільства, тотальну аполітичність людей в Україні. Друга втрата – це навіть не розчарування, не апатія, а глибока, глибока душевна втома суспільства. Люди стомилися від безконечних катаклізмів, пустопорожніх обіцянок під час виборів тих, хто хоче захистити свої несправедливі капітали з допомогою депутатських мандатів. В Україні сьогодні утворилася величезна прірва між владою й народом. За такого стану народом легко маніпулювати. Третє. Люди, які мали колосальний громадсько-політичний потенціал, його розтратили. Невпізнанно змінилися тодішні лідери нації, а серед нової політичної еліти ми бачимо людей не тільки цинічних і продажних, але й інтелектуально нікчемних, стурбованих лише своїми жалюгідними цілями матеріального збагачення.

– Тарасе, а що відбувається сьогодні в Народному Русі, який, власне, в новітній період розпочав це національне відродження?

– Я входжу до партії „Реформи і порядок” і принципово не належу до жодної рухівської організації. Справа в тому, що після смерті батька в Народному Русі України почався жалюгідний процес маргіналізації. Відсутність серйозного харизматичного лідера, з одного боку, й незформованість цілісної, відданої ідеям Руху команди, готової щось будувати, а не боротися лише проти чогось чи когось, з іншого, залишили від колись потужної всенародної організації жалюгідні уламки. Сьогодні Рух перестав бути тією організацією, за якою йшов народ і якою тривалий час керував мій батько. Рух мав всі шанси стати всеохоплюючою політичною силою в Україні, але його розшматували амбітні політики, посланці влади, яка пам'ятала, чим він був в Україні на початку 90-их років й бажала будь-що його знищити або бодай приручити. На превеликий жаль, їй це майже вдалося зробити. Сьогодні до двох уламків розколотого Руху намагається приєднатися ще й рух бойківський. Це просто експлуатація напередодні парламентських виборів легендарної назви, і нічого більше.

Що стосується заяв лідера так званого Руху-3 Богдана Бойка, то я можу свідчити, що за ним нікого й нічого автентично рухівського немає. На сьогодні існує два уламки Руху: Український народний рух на чолі з Юрієм Костенком та Народний Рух України під керівництвом Геннадія Удовенка. Це обидві доволі слабкі й нецілісні політичні партії, але вони, принаймні, несуть у собі хоч якісь основи легітимності. Так званий же „Рух Бойка” – це всього-навсього нечистий фінансово-політичний проєкт адміністрації Президента Кучми. Богдан Бойко почав його розробляти влітку 2000 року, якраз після мого дообрання до Верховної Ради, і відразу ж пробував мене затягну-

(Закінчення на стор. 23)

АМЕРИКА І СВІТ

Президент Дж. Буш попереджає

ВАШІНГТОН. – Президент Джордж Буш у понеділок, 26 листопада, заявив, що воєнна операція в Афганістані – це лише початок боротьби з тероризмом. Дж. Буш попередив Ірак та Північну Корею, що вони не можуть безкарно виготовляти зброю масового знищення. Виступаючи у Вашингтоні, Президент зазначив, що до списку держав, на які може розповсюдитись антитерористична операція, входять також ті, хто переходить чи фінансує терористів. Дж. Буш знову закликав провідника Іраку Садама Гусейна допустити на територію його країни міжнародних експертів із роззброєння. Він також підкреслив, що Пхеньян також повинен дозволити інспектування своїх військових об'єктів, якщо хоче покращити взаємини зі Сполученими Штатами.

Міжнародний трибунал підтвердив звинувачення проти С. Мілошевіча

АМСТЕРДАМ, Голандія. – У п'ятницю, 23 листопада, Міжнародний трибунал з воєнних злочинів у колишній Югославії висунув додаткове звинувачення на адресу колишнього президента Югославії Слободана Мілошевіча – у геноциді та інших жорстокостях у Боснії і Герцеговині впродовж 1992 - 1995 років. Белград передав С. Мілошевіча Міжнародному трибуналові 28 червня 2001 року та звинуватив у воєнних злочинах у Косові та Хорватії. Колишній президент Югославії вже тричі поставав перед Міжнародним трибуналом, і кожного разу з більшою зухвалістю. Він постійно відмовляється від адвокатів для своєї оборони та називає Міжнародний трибунал незаконним і упередженим судом. Минулого тижня колишній Генеральний прокурор США 73-річний Ремзі Кларк та британський адвокат Джон Лівінгстон одержали дозвіл бути, правовими радниками С. Мілошевіча, однак вони не можуть бути його оборонцями.

2002 рік – рік України в Російській Федерації

МОСКВА. – Президент Росії Володимир Путін 26 листопада видав розпорядження щодо проведення наступного року в Російській Федерації „Року України“. Як зазначається у повідомленні прес-служби російського президента, цей захід має на меті подальший розвиток російсько-українських взаємин, а також розширення двосторонніх зв'язків в галузі науки та культури. В яких галузях вдасться досягнути поступу у стосунках між Росією та Україною в „Рік України“? Українські громади в Росії позитивно відгукнулися на повідомлення про проведення в 2002 році „Року України в Росії“. Представники діаспори вважають ініціативу Москви можливістю нагадати про проблеми українців в Росії. „У Росії досі немає жодної української школи і жодної української церкви“, – каже голова московського Товариства української культури „Славутич“ Василь Антонів. Складається враження, що мільйонів українців, які є громадянами Росії, просто не існує. Адже немає українських газет, журналів, немає радіомовлення і телевізійної трансляції

українською мовою. А голова однієї з московських українських громад Віктор Гуменюк підкреслив „Побожуюся, що рік України в Росії стане початком застосування до України російсько-білоруського досвіду“.

Повстання полонених поблизу Мазарі-Шаріфа

МАЗАР-ШАРІФ, Афганістан. – У фортеці поблизу Мазарі-Шаріфа сотні полонених вояків Талібану та чужоземці, які воювали на боці руху Талібан, влаштували у неділю, 25 листопада, повстання проти охоронців захопивши склад зі зброєю. Один з провідних діячів Північного Альянсу в Мазарі-Шаріфі доктор Абдул Вахід сказав, що полонені тримали оборону в південному крилі фортеці. Він заявив, що Північний альянс усвідомлює свої міжнародні зобов'язання, і заперечив твердження про те, що альянс намагається скористатись з цієї можливості, щоб позбутись небажаних бранців. За його словами, була утворена комісія для роззброєння полонених, але в деякого з бранців були ручні гранати – і вони почали без розбору вбивати людей. Число жертв намагаються визначити працівники Червоного Хреста в Мазарі-Шаріфі. Заколот у місті Мазарі-Шаріфі на півночі Афганістану остаточно придушено, – заявив у середу, 28 листопада, представник „Північного альянсу“ генерал Абдул Атіф. Заколот влаштували у неділю, 25 листопада, полонені таліби та іноземці, які воювали на боці руху Талібан, захопивши склад зі зброєю у фортеці, де їх тримали. Знищено 450 бунтівників. За словами генерала, ніхто не захотів здаватися. В придушенні повстання взяли участь американці, чий літак бомбував фортецю. Під час бою у таборі військовополонених талібів п'ятеро американських вояків було тяжко поранено. Їх негайно перевезено на військову авіабазу в містечку Рамштайн у Німеччині. Про це повідомили з Департаменту оборони США.

Наземні американські війська в Афганістані

ВАШІНГТОН. – Американські морські піхотинці десантувались 25 листопада у передмісті Кандагару на півдні Афганістану. Майже півтори тисячі американських військових та бойова техніка були доставлені гелікоптерами з кораблів, які стоять в Індійському океані. Серед завдань десанту – зокрема пошук міжнародного терориста Усами бен Ладена. Десантування американських військових стало можливим після того, як пуштунські загони, що входять до антиталібської коаліції, взяли під контроль летовище Кандагару. Кандагар – остання твердиня талібів і місце постійного перебування їхнього провідника – мулли Мухамада Омара. Після того, як в неділю, 25 листопада, підрозділи Північного альянсу захопили місто Кундуз, Кандагар залишається останнім оплотом талібів на півдні Афганістану. В районі Кандагару на півдні Афганістану тривають активні бойові дії. Як повідомив у вівторок, 27 листопада міністер оборони США Доналд Рамсфелд, триває передислокація додаткових підрозділів американської морської піхоти на базу неподалік від Кандагару.

Летунська катастрофа у Швейцарії

ЦЮРІХ, Швейцарія. – Швейцарська влада проводить розслідування причин катастрофи літака, що розбився 25 листопада над Цюрихом, внаслідок якої загинули 24 особи. Дев'ятеро людей врятувалися, двоє з них – у критичному стані. Серед загиблих – відома американська естрадна співачка Мелані Торнтон із групи „Ля Буш“ та двоє учасників групи „Пешин фрут“. Літак упав на ліс за умов густого туману. Це уже друга катастрофа літака компанії „Кроссер“ за останні два роки.

Визволені американські працівники у Білому Домі

ВАШІНГТОН. – Президент Джордж Буш приймав у Білому домі 26 листопада двох американців – працівників міжнародної гуманітарної організації „Притулок сьогодні“. У серпні вони були заарештовані у Кабулі – разом із 22 іншими працівниками організації. Таліби звинуватили їх у проповіді християнства. Над заарештованими уже відбувався судовий процес – їм загрожувала смертна кара. Але два тижні тому їх усіх звільнили американські спецпідрозділи.

Британія ухвалила ряд законів боротьби з тероризмом

ЛОНДОН. – Нижня палата британського парламенту ухвалила у вівторок, 27 листопада, ряд законів щодо боротьби з міжнародним тероризмом. Проти голосували 17 депутатів правлячої Лейбористської партії. Ці

закони передбачають, серед іншого, право затримувати підозрюваних у терористичній діяльності осіб на необмежений час без судового рішення. Крім того, плянується посилити контроль за фінансовими потоками, а також заходи безпеки на летовищах. Депутати мали лише три дні на обговорення нових законів. Це спричинило сувору критику громадськості, яка вважає, що він серйозно порушує права громадян. Ряд законів про боротьбу з тероризмом повинна також ухвалити Палата лордів британського парламенту.

Президент Молдови: відносини з Україною – „дивні“

КИШИНІВ, Молдова. – Президент Молдови Володимир Воронін назвав молдовсько-українські взаємини „дивними“, стверджуючи, що офіційний Київ своєю позицією стосовно Придністров'я заохочує перемитництво через той регіон. В. Воронін 26 листопада присвятив значну частину своєї пресконференції у Кишиневі темі взаємин з Україною, вказавши на складнощі. Останнє ускладнення у взаєминах між Україною та Молдовою виявилися у зв'язку з намаганням Кишинєва упорядкувати митну контролью на кордонах. Влада самопроголошеної Придністровської республіки відмовилася підтримати заходи молдовської влади, намагаючись зберегти власну митну контролью на кордоні з Україною. Молдовський президент, який очолює Комуністичну партію, також додав, що молдовські комуністи не підтримуватимуть українських комуністів на парламентських виборах в Україні.

Афганська конференція у Боні

БОН, Німеччина. – У Бонні 26 листопада під егідою ООН розпочалася конференція представників афганських угруповань, які мають обговорити питання політичного майбутнього Афганістану та проблему створення перехідного уряду. У складі її учасників близько 50 представників від різних афганських політичних, релігійних та етнічних груп, дипломатів зі США та європейських країн, а також чільні представники ООН. На зустрічі представлені чотири провідні афганські угруповання.

Міністер закордонних справ Німеччини Йошка Фішер привітав учасників зустрічі, зазначивши, що Афганістан отримав чудову можливість досягти миру. Він закликав представників афганських угруповань до історичного компромісу заради майбутнього їхньої країни та афганського народу. Він зазначив, що міжнародне співтовариство очікує конкретних рішень не лише щодо політичного майбутнього Афганістану, але і стосовно таких найважливіших питань, як гарантування рівних прав усім афганцям.

Представники Об'єднаних Націй також вважають, що конференція надає гарні можливості і наголошувати на потребі швидкого досягнення в Афганістані політичного врегулювання, базованого на широких засадах. Участь у конференції беруть делегація Північного Альянсу, який тепер контролює більшу частину країни, посланці колишнього короля Захір Шаха та

дві інші делегації, що представляють афганські угруповання на вигнанні. Рух Талібан не бере участі у тій конференції. В разі досягнення будь-яких домовленостей, їх має схвалити Лойя Джирга – традиційне зібрання старійшин афганських племен.

Провідник делегації Північного Альянсу Юнус Кануні заявив, що не очікує досягнення угоди вже наступного дня. Однак він вважає, що можна досягти принципової домовленості. Представник ООН для Афганістану Ахмад Фаузі сподівається, що питання про склад нового уряду країни буде вирішено впродовж трьох-п'яти днів. Спостерігачі, однак, не виключають, що конференція у Бонні триватиме довше, можливо, два тижні. Після завершення першого дня переговорів у Бонні про політичне майбутнє Афганістану, чотири афганських делегації, які представляють різні етнічні, релігійні та політичні групи, домовились, що протягом не більше п'яти днів підпишуть угоду про формування перехідного уряду Афганістану.

За словами представника ООН, присутнього на переговорах, новий кабінет діятиме декілька місяців, після чого плянується скликати збори старійшин афганських племен, на яких будуть затверджені головні принципи державної влади в країні. Після цього – протягом приблизно двох років – передбачається підготувати і схвалити конституцію Афганістану.

Вибори до парламенту в Україні

В березні 2002 року відбудуться вибори до Верховної Ради України і до місцевих рад. Від проголошення незалежності в Україні двічі відбулися всеукраїнські парламентські, три президентські і численні місцеві вибори.

Всі згодні, що вибори в Україні від проголошення її незалежності були проведені в демократичній формі, з незначними порушеннями, які, напевно, не мали вирішального впливу на їх вислід. Ми сподіваємося, що ця тенденція буде продовжуватися, і місцеві та міжнародні спостерігачі матимуть повну можливість наглядати за ходом виборів.

Має бути запевнена свобода інформації, а особливо – свобода преси. Всі кандидати повинні мати однакові можливості доступу до засобів масової інформації, як урядових, так і приватних. Переважно це справа грошей. Хоч приватні медіа мають право підтримувати окремих кандидатів, однак вони повинні бути зобов'язані розповсюджувати безсторонню інформацію, а одночасно уможливити рівний доступ для інших кандидатів.

Світовий Конгрес Українців закликає громадян України приймати уважні рішення щодо виборів, базовані на відповідно достатніх інформаціях про кандидатів і про політичні партії чи їх бльоки.

Щоб це здійснити, СКУ закликає кандидатів, як і політичні партії, наполягати на рівноправності доступу до виборців через засоби масової інформації, як також на особистому рівні. Коли потрібні втручання до уряду у справі порушень виборчих прав, нагадуємо кандидатам і виборцям, щоб зверталися до СКУ за посередництвом. СКУ також закликає українських виборців вивчати історію України та переконатися, що

жодна нація у світі не втратила у ХХ столітті стільки людей, як українська. Головною причиною цього були переслідування українського народу не лише чужими силами, але також власними вислужниками режиму. В додатку, Україну в час переходу з командної до ринкової системи використовували певні несумлінні люди для особистих користей. Майбутність України залежить від демократії і реформ згідно з правовими законами.

Ми заохочуємо усі наші складові організації включитися у виборчий процес, зокрема через фінансову допомогу для вільної преси, громадської освіти і спостереження за виборчим процесом. Для досягнення української демократії потрібен чесний обмін думками, щоб виборці були належно поінформовані про програму окремих партій та їх кандидатів. Хоч західні уряди не втручаються у вибори в чужій країні, та все ж таки в їхньому інтересі є, щоб Україна змогла самостійно визначати свої політичні і економічні напрямні. Наші складові організації, представляючи українську діаспору у світі, повинні докласти всіх сил, щоб вибори в Україні були справді чесні і вільні.

Незалежна і демократична Україна була мрією українців впродовж століть. Ця мрія здійснюється через вільні і демократичні вибори до Верховної Ради і місцевих рад. Докладімо усіх сил, щоб навіки забезпечити незалежність України.

За Світовий Конгрес Українців:
Аскольд Лозинський,
президент,
Віктор Педенко,
генеральний секретар

Негода спричинила надзвичайні ситуації у 12 областях України

КИЇВ. – В Україні через непогоду починаючи з 24 листопада (сильні опади у вигляді снігу, мокрого снігу, налипання мокрого снігу, хуртовин та посилення вітру до 15-20 м/с при температурі повітря від 0 до -3) виникли надзвичайні ситуації у 12 областях, зокрема у Вінницькій, Хмельницькій, Одеській, Чернівецькій, Тернопільській, Київській, Чернігівській, Івано-Франківській, Львівській, Волинській, Миколаївській та Житомирській. 25 листопада знеструмлено понад 1200 міст і селищ.

Загалом пошкоджень зазнали понад 600 електроліній. До того ж виведено з ладу понад 250 телефонних станцій. До робіт з відновлення електропостачання залучено аварійні бригади.

Як повідомили у Міністерстві з питань надзвичайних ситуацій, загалом було знеструмлено 1,581 населений пункт, відключено 848 електроліній, 10,652 трансформаторні підстанції. Близько 60 відсотків відключень населених пунктів сталось внаслідок спрацювання аварійних систем захисту електричних мереж.

Помер проф. Юрій Луцький

З Торонто надійшла до нас сумна вістка, що 22 листопада закінчив земну мандрівку, після довгої і важкої недуги, проф. Юрій Луцький, на 82-му році життя.

Проф. Ю. Луцький народився у 1919 році в Янчині, Галичина, у родині поета-молодомузівця і політика Остапа Луцького та Ориси – з відомого роду Смаль-Стоцьких. Покійний закінчив університет у Великобританії, а докторат захистив у Колумбійському університеті. Переїхавши до Канади, він отримав посаду професора університету і голови департаменту слов'янських літератур і мов. У цьому університеті він працював аж до відходу на пенсію в 1984 році, виконуючи також інші наукові функції. Він був співдиректором Канадського Інституту українських студій і першим редактором „Канадських слов'янських документів”, одним із редакторів двотомової „Стиклої енциклопедії України” і редактором першого тому англійської „Енциклопедії України”. Більшість життя він посвятив українській літературі та її перекладам на англійську. Він – автор понад тридцяти книжок –

Св. п. проф. Юрій Луцький

ним написаних, упорядкованих, відредагованих і перекладених з української мови. За цю свою працю він отримав у 1999 році нагороду Антоновичів. Своє повне праці життя Ю. Луцький описав у двох томах споминов п. н. „На перехресті” і „На сторожі”. Покійний залишив дружину Мойру, три доні і двоє онуків.

Похоронні відправи і спалення тіла, згідно із волею покійного, відбулися 27 листопада.

Український Голодомор – незручна тема для російської влади

На тлі широкого відзначення у світі Дня пам'яті жертв Голодомору в Україні, для громадян Росії ця трагічна подія залишається маловідомою сторінкою в історії сусіднього народу. Політична настанова Кремля на побудову нових стосунків з Україною могла б відкрити можливість для усвідомлення російською громадськістю не лише парадної частини спільної історії, про яку так часто люблять згадувати лідери обох країн. Але чи буде реалізована ця можливість?

Про те, що знання пересічного російця про Голодомор в Україні є обмежені, можна судити хоч би з того, що саме слово потребує пояснень. Навіть російські політологи не впізнають його відразу, як скажімо, Голокост, і потрібно нагадати, що йдеться про штучний сталінський голод в Україні 1932-33 років, під час якого загинуло близько восьми мільйонів українських селян.

На думку Юрія Давидова, поважного в Росії політолога, старшого наукового співробітника Європейського центру Інституту США і Канади, ставлення до цієї події протягом останніх десяти посткомуністичних років змінилося мало – про подію когось знають, але воліють не згадувати вголос. „Про голодну трагедію в Україні на початку 30-их років, коли там проводилася колективізація, в Росії, звичайно, знають і вчені, і дослідники, і політики, але я не можу сказати, що цю дату широко відзначають в Росії”, – говорить він.

Причину такої громадської байдужості до трагедії сусіднього народу російський політолог вбачає передусім у тому, що не було закінчено процесу декомунізації, і сталінщина як явище не була засуджена.

„Хоча про голод було відомо, ніколи не було названо імен людей, які відповідали за це. Тобто, як в Росії так і в Україні не було процесу

громадської освіти суспільства, подібного до того, що пройшов у післявоєнній Німеччині. І це вгльиває на взаємини між двома країнами”, – вважає Юрій Давидов.

Російський політолог переконаний, що стосунки між Росією і Україною залишатимуться залежними від політичної кон'юнктури доти, доки не відбудеться процес покаяння з боку російської злади. „Можливо, хтось, окремі вчені висловлювали жаль з приводу Голодомору, але жоден політик, керівник країни, приїжджаючи до України не сказав: „Так, знаєте, і ми, нінішнє покоління, в якійсь мірі відчуваємо свою відповідальність за це”.

Нинішній російський президент, вихованець карально-репресивних органів Радянського Союзу, який повернув в Росію сталінський гимн та карбує монети з портретом Сталіна, видається проф. Давидову людиною, неспроможною на такий крок. „Якось це не дуже прийнято у нинішній політичній еліті Росії”, – говорить Юрій Давидов. Тому, на його думку, рік України в Росії, який так урочисто оголосив президент Володимир Путін, навряд чи започаткує стосунки, збудовані на взаємній довірі та повазі. „Важко очікувати, що відбудеться покаяння, яке є обов'язковою передумовою нормалізації стосунків. Але якщо ця хвороба залишиться між нами, вона завжди отруюватиме наші стосунки”, – вважає російський політолог. Приклад покаяння свого часу показала післявоєнна Німеччина, та і Росія має власний довід. На початку 90-их років офіційна Москва вустами президента Бориса Єльцина принесла перші вибачення Польщі за розстріли у Катині та Чехії, за придушення Празької весни. На черзі – визнання вини за Голодомор в Україні.

Радіо „Свобода”

ЛИСТОПАД – ЦЕ МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ

Просимо про щедрі датки для інвалідів і потребуючим допомоги колишнім воїнам останніх наших змагань за державність в Україні.

Датки проситись пересилати на адресу:

Social Service of Ukrainian War Veterans
Ukrainian Educational & Cultural Center

700 Cedar Road, Rm-122A, Jenkintown, PA 19046

Першого грудня

Святкуючи 10-річчя Акту проголошення Незалежності України 24 серпня 1991 року, ми усвідомлювали, що не менш долею для України подією був загальнонародний референдум 1 грудня того ж року – подією, котра з усією яскравістю і переконливістю підтвердила цей історичний Акт – створення незалежної України.

Під час тієї дуже холодної першогрудневої неділі близько 91 відсотка громадян, які взяли участь у голосуванні, просто таки гаряче підтримали серпневий Акт проголошення Незалежності України. Це була потужне досягнення, але, втім, не треба мати ілюзій – без лівих сил України державне унезалебнення у той момент було б неможливе. Українські комуністи також бажали мати незалежну Україну, хоч і зі своїх причин – вони мали намір відгородитися від процесів демократизації, які почалися в Росії після поразки серпневого заколоту в Москві.

До референдуму в політичних коридорах, зокрема в середовищі Руху, дебатовалося питання, якою мовою друкувати бюлетені для референдуму – українською чи російською. Мова більшості бюлетенів була російська, хоч у деяких виборчих округах західних областей України бюлетені були надруковані українською мовою. Спочатку Народний Рух наполягав, щоб бюлетені по всій Україні були україномовні, але провідники Руху змінили цю думку у зв'язку з ґрунтовними контраргументами з боку політичних радників. Думка була така, що у багатьох областях України україномовні бюлетені відштовхнуть виборців від підтримки незалежної України, адже було реальним побоювання, що на сході України далеко не всі виборці зрозуміють українські тексти тих документів. Тим часом головною метою було отримати якнайбільше голосів за незалежну Україну.

Ця мета – переконати людей України, щоб вони радикально змінили не лише своє майбутнє, але й майбутнє усього світу, була одностронньо підтримана західною українською діаспорою. Як пише Григорій Гончарук у своїй книжці „Народний Рух України: історія“, „...говорячи про велику різноманітну роботу рухівських організацій по забезпеченню успішного проведення референдуму, слід пам'ятати про значний внесок у цю важливу справу української діаспори. Самовіддано допомагали Руху його прихильники в США на чолі з Богданом Бурачинським, у Канаді – під керівництвом Ераста Гуцуляка“.

Хоч більшість людей у світі, так само, як і в Україні, чекали на драматичний вислід голосування за державну незалежність, не менш драматичними в Україні були перші президентські вибори. Змагалось шість кандидатів: Вячеслав Чорновіл, який отримав 23.27 відсотка голосів, Левко Лук'яненко (4.49 відс.), Володимир Гриньов (4.17 відс.), Ігор Юхновський (1.74 відс.) і Леонід Табурянський (0.57 відс.). Переможцем вийшов тодішній голова Верховної Ради Леонід Кравчук, котрий отримав 61.59 відсотка голосів.

Отож 5 грудня 1991 року у головній залі Верховної Ради зібралися на урочисте засідання народні депутати України і їхні гості – з нагоди відзначення результатів Першогрудневого референдуму і щоб почути присягу першого Президента незалежної Української держави:

„Урочисто присягаю народові України – у здійсненні повноважень Президента України суворо додержуватися Конституції і законів України, поважати та охороняти права та свободи людини і громадянина, захищати суверенітет України, сумлінно виконувати покладені на мене високі обов'язки“.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про повернення додому

Якось в останньому часі щораз частіше зустрічаємося з бажаннями тих, які прощаються зі світом, щоб їхній прах був похований на рідній українській землі і щоб своїм останнім сном вони спочили „вдома“.

Оскільки ж ідеться про таке бажання людей, які понад пів сторіччя жили на американській землі, можна сміливо припустити, що вони вже давно забули про свої рідні далекі краї. А все ж бажання заснути вічним сном на українській землі, яка єдина залишилася назавжди рідною, перемагає усе інше й часто стає останньою волею цих, які у повній свідомості підготовляються до далекої мандрівки у засвіти. Чи можна їм дивуватися, що вони бажать спочити таки вдома, а не у чужій, хоч і гостинній землі Америки?

Нам відомі в останніх місяцях три такі випадки, що визначні в українській громаді особи забажали собі востаннє повернутися „додому“. А ми певні, що таких є більше, але коли вони не „загально відомі“ і про них не говориться в нашій громаді, то це проходить непомітно. Але чи таке бажання повернутися „додому“ не огортає велику кількість наших людей, які зближаються своїм віком до кінцевої подорожі свого буття?

Ось тут знову прийшла сумна вістка, тим разом зі сусідньої Канади, що там заснув назавжди відомий літературознавець і перекладач, автор десятка книжок, співавтор „Української енциклопедії“ англійською мовою і тим співробітник УНС – Юрій Луцький. Здається, він був одним із найкращих знавців англійської літературної мови і знаменитим перекладачем на англійську творів нашої літератури – людиною інтернаціонального масштабу, коли йдеться про пропаганду української літератури серед чужомовної публіки.

Його, як багато інших наших людей, заскочила несподівано Друга

світова війна на заході Європи ще у молодих роках і силою факту примусила зжитися із західним світом, знайти в ньому нову родину та прийняти англійську мову не лише у родинному житті, але також як засіб інтелектуального служіння українству. Саме тому назвав його Юрій Шерех „впроваджувавцем у чужі світи“, а Марта Богачевська-Хомяк писала свого часу, що „автор, віддаляючись від України, почав наближатися до неї“. Здається, найкращим доказом правдивості цих слів є те, що Ю. Луцький перед смертю висловив своїй сестрі бажання повернутися додому і спочити назавжди в Косові, на Гуцульщині, де він перебував, може, найкращі свої молодечі роки. Чи сповниться його бажання? Не відомо.

Але мені відомо, чому у нього було таке бажання. Бо саме там, у прегарному і повному жвавого товариського життя домі його батьків проходили рік за роком літні місяці, в яких ми, гості цього дому, і ті, що були до нього належні, переживали безжурні хвилини відпочинку, радості з життя, пробіски молодечого кохання і захвату поезією та піснею. Ледве чи хтось із цього незабутнього гурту мав щастя у пізнішому важкому воєнному і повоєнному періоді пережити щось на подібну тих літніх місяців на Гуцульщині, які так добре передала у своїй повісті Марія Струтинська. Ледве чи часто вертався до них спомином і цей поважний професор літератури та учений, який наводив стільки шани та признання від своїх учнів та колег.

Але, може, однак, десь у глибині душі було у нього бажання пережити ще раз літо у Косові з усіма його молодечими почуваннями? І це бажання він поставив на першому місці, прощаючись з теперішнім світом. Дай Боже, щоб воно сповнилося і щоб він таки повернувся додому.

O-KA

„Вільну державу має творити вільний громадянин“

З виступу першого Президента України Леоніда Кравчука на урочистому засіданні Верховної Ради України 5 грудня 1991 року.

Народ України перед усім світом показав свою волю і розум, своє одвічне стремління до свободи і власної державності. І здійснив він цю місію в мирі і злагоді. Уже перші дні після референдуму підтвердили, якою шановано користується Україна в усьому світі. Численні поздоровлення і привітання, офіційне визнання з боку Канади, Польщі, Угорщини, Росії, телефонна розмова з Президентом США Джорджем Бушем – ще раз продемонстрували повагу демократичних урядів до волевиявлення нашого народу...

Ми будуватимемо державу суверенну і самоврядну, незалежну і відкриту, демократичну і правову, тобто державу з усією сукупністю її якісних ознак. І така держава не протистоятиме суспільству, а суспільство – державі. Вони будуть надійними і рівноправними партнерами. В такій державі має бути забезпечено надійний захист життя, майна, прав та свобод громадян. Нову, незалежну Україну ми будемо розбудовувати на демократичних засадах. Вільну Україну має творити вільний громадянин...

Ми поведемо безкомпромісну боротьбу з таким злом, як спекуляція, корупція, організована злочинність, яка сьогодні стала справж-

ньою бідою нашого суспільства...

Енергія президентської влади буде спрямована і на завершення процесу духовного самовизначення українського народу...

Українську культуру, мову, національну самосвідомість, історичну пам'ять так довго і ретельно нищили, що треба докладати величезних зусиль, аби їх відродити... Особливу увагу буде приділено гарантуванню вільного культурного розвитку національних меншин. Взагалі наріжним каменем політики Президента стане забезпечення рівних прав усіх громадян України, незалежно від їхньої національності, віку, статі, соціального походження, політичних переконань, ставлення до релігії...

Наша держава виходить на міжнародну арену відкрито до всього позитивного, що вироблено людством, готовою зробити свій внесок до цього доробку...

Ми йшли до цього щасливого дня, спираючись на досвід і розум наших дідів і прадідів, нас надихали подвиги героїв, які захищали рідну землю, стійкість тих, хто боровся за волю України в тюрмах і концтаборах.

Ми маємо пройти свій шлях. Попереду дуже багато роботи. Нехай нам вистачить мудрості, сили і насаги!

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Видав Український Народний Союз

— SVOBODA —

Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (793) 292-9800; Fax: (793) 644-9510, UNA Fax: (793) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік \$55.00, на півроку - \$35.00. Для членів УНСоюзу
\$45.00 річно, на півроку - \$30.00. За кожен зміну адреси - \$1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор — Ірена Ярославич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич,
Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи“

Адміністратор Володимир Гончарик

Керівник відділу оголошень

Марійка Осціславська

Передплата — Марійка Пенджола

(793) 292-9800 (дод. 3041)

(793) 292-9800 (дод. 3040)

(793) 292-9800 (дод. 3042)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Не забуваймо велетня Церкви

16 листопада у „Свободі“ появилася редакційна стаття „Найбільша постать УКЦеркви“, у якій згадується, що Архієпископ УКЦ Любомир Гузар разом зі Синодом єпископів УКЦеркви постановили проводити у церквах спільну недільну молитву за Слугу Божого Андрея Шептицького. Це дуже гарний почин Кардинала Любомира Гузара. Проте у статті не згадано про іншого велетня Української Католицької Церкви, довголітнього ісповідника віри, каторжника сталінських таборів Патріярха Йосифа Сліпого. Ще 6 вересня 1998

року у „Церковному віснику“ Євген Кримаренко у статті „Патріярх зі зоряним чолом“, на 14 річницю відходу у вічність бл. п. Патріярха Йосифа Сліпого, писав: „Чому промовчують Тебе, скривають у підземній крипті й навіть забувають про Тебе на списку угодників святих?“

Я вповні погоджуюсь з думкою Євгена Кримаренка. Треба завжди пам'ятати великого подвижника Церкви.

Любомир Калинич,
Ірвінгтон. Н. Дж.

Немовлята шукають маму

У Житомирі, на вул. Короленка, 8, в будинку для дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування, розрахованому на 125 місць, перебувають діти до чотирьох років життя. Немає місця на ліжечка для тих, яких довозять, або доносять з околиць. Ці діти не говорять, але дивляться заплаканими оченятами і шукають порятунку, ласки, любови у незнахих людей. Немовлята шукають мам.

Одна американська родина дістала дозвіл на усиновлення двох дітей. Приїхали до сиротинця, забрали хлопчика, а на дівчинку мусіли зачекати. За кілька днів їм приносять 8-місячну чернооку дівчинку.

Головний лікар каже: „Вона має ушкоджену ручку“, а немовля простягає ручки до гостей... „Я її беру“ – сказала майбутня мама. Діти знайшли маму й тата в українській родині на американській землі.

Якщо зможете скласти пожертву на допомогу цим сиротам, то просимо надсилати її на рахунок 29753-000 при „Самопоміч“ в Нью-Йорку: Self Reliance PCU 108 Second Ave, New York, NY 10003. Чек чи мані-ордер треба написати на „Budynok dytyny“.

С. Урсуленко,
головний лікар Будинку дитини

На насильство треба реагувати

У „Свободі“ за 19 жовтня вміщено статтю про те, як президент СКУ д-р Аскольд Лозинський і голова Об'єднання українців в Росії проф. Олександр Руденко-Десняк побували в українських поселеннях Сибіру. Скрізь вітали їх українські громади з ентузіазмом і новими надіями. Але нагадують досвідчені, що в Росію треба їхати під захистом амбасад США і Канади і там подорожувати не в двійку, а мати біля себе завжди і надійну охорону.

Українцям Росії з віддалі часом краще видно нашу сьогоднішню незалежну Україну. Голова секретаріату ОУН руху в Москві Віктор Поліщук ще 4 січня 2001 року в „Народній Волі“ видрукував статтю під промовистим заголовком: „Україна повинна або відокремитися повністю від Росії, або остаточно загинути в пазурах зажерливої Москви“. Він пише, що Україна ще й досі, на своїй землі, борсається в кігтях московських колонізаторів, які відверто нищать навіть українську мову. Аж ось

наспіла реакція з Москви на відвідини президента СКУ українців у Росії: „Свобода“ в ч. 43 пише, що в будівлю Українського культурного центру в Москві зловмисники кинули пляшку зі запальною сумішшю. А як же ми, всесвітня діаспора, повинні на це відреагувати? Всі, з ким ми встигли порозмовляти, згодні: сором великий і гріх буде, якщо діаспора промовчить, не відреагує на цю подію.

Більшість думає, що не пошкодить, якщо б СКУ в особі президента порадив Президентові Л. Кучмі, урядові і Верховній Раді замкнути прозорий східний кордон з Росією, зробити його надійно непрозорим, навіть односторонньо, а через ООН добиватись, щоб сусідня держава терміново вивела свою Чорноморську флоту з Севастополя, з території незалежної України.

Іван Гнип, Каліфорнія
О. А-ко і О. Л-ка, Київщина
Олександр Северин, Нью-Йорк
Яків-Аскольд Смець, Арізона

Справи організаційні

Я був присутній і до деякої міри відповідальний за зустріч з колишнім прем'єром України Віктором Ющенком в Нью-Йорку. У залі були журналісти, професіоналісти, громадські діячі. Я хочу при цій нагоді згадати про речі, які можуть мати вплив на рівень таких зустрічей у майбутньому.

Передовсім промови, які попередили виступ достойного гостя, були про інше. Замість того, щоб привітати його, присутні виголосили промови, з яких тяжко було зрозуміти, до кого вони звернені – до В. Ющенка чи до уряду в Україні.

Другий момент чисто організаційного порядку: УІА, де відбулася зустріч, має дуже обмежений персонал, щоб обслужити велику кількість гостей. Тому на майбутнє потрібна співпраця. В таких випадках треба подумати, хто є господарем, а хто – гостем. Без сумніву, цим разом господарем була українська громада ме-

трополії, а гостями були представники уряду та дипломатичного корпусу України. Управа Інституту зарезервувала деякі передні місця для наших гостей. На жаль, нам це не вдалося. Деякі з наших гостей опинилися майже на сході. При цій нагоді хочу їх ще раз перепросити. Я свідомий, що це сталося через недогляд. З буфетом була подібна історія, гостям не вдалося до нього дійти.

При цій нагоді хочу також згадати, що маємо труднощі з протокольними звертаннями до представників уряду, у відношенні до уряду України, депутатів Верховної Ради, амбасадорів. В англійській мові ми відкриваємо Вебстера й знаємо, як звертатися, як адресувати листи до президента чи дипломатів. Ми будемо вдячні, якщо наші дипломати допоможуть нам в цьому питанні.

Андрій Пашук,
Нью-Йорк

ЗРОБІТЬ РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК

☐ Я хочу подарувати передплату на „Свободу“ на адресу:

Name: _____
Address: _____
City: _____ State: _____
Country: _____ Zip code: _____

(Газети доходять на Україну через 4-6 тижнів).

- ☐ 40 дол.: Річна передплата для членів УНСоюзу, разом зі знижкою на 5 дол.
☐ 50 дол.: Річна передплата для нечленів УНСоюзу, разом зі знижкою на 5 дол.

Умови: Дана пропозиція чинна лише разом з цим купоном на однорічну передплату, отримана до 21 грудня 2001 року. Один купон на одну передплату. Цей заохочувальний купон чинний тільки для **НОВИХ** передплат.

Просимо висилати чеки на адресу:
SVOBODA, Subscription Department,
2200 Route 10, P.O. Box 280,
Parsippany, NJ 07054
Відділ передплати:
(973) 292-9800 дод. 3042

знижка
\$5

Веселих Свят!

Привітайте Ваших рідних, друзів та приятелів
з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ РОКОМ!

БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ,
ЩАСТЯ,
ЗДОРОВ'Я,
ДОБРОБУТУ!

„Свобода“ радо принесе Ваші побажання
на своїх сторінках у всі куточки світу,
де живуть українці!

ДАТИ ВИДАННЯ СВЯТОЧНИХ ЧИСЕЛ ТИЖНЕВИКІВ

	Новий стиль	Старий стиль
Свобода	14 грудня	28 грудня
The Ukrainian Weekly	16 грудня	30 грудня

Оголошення приймаємо до 4 грудня 2001 р.

СПЕЦІАЛЬНІ ЦІНИ НА ПОЗДОРОВЛЕННЯ

1/12 стор.	35	дол.
1/8 стор.	50	дол.
1/4 стор.	100	дол.
1/2 стор.	200	дол.
ціла стор.	400	дол.

У справі оголошень звертайтеся до:

Марійки Осціславської, тел.: (973) 292-9800, ext. 3040
або до

Володимира Гончарика, тел.: (973) 292-9800 ext. 3041

Fax: (973) 644-9510 • E-mail: svoboda@att.net

Чеки виписувати на адресу:

Svoboda або The Ukrainian Weekly, 2200 Route 10,
P.O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Щоб Ваше привітання прийшло вчасно, вишліть його до „Свободи“ **СЬОГОДНІ**

СТОРИНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Контрольна комісія працює

Згідно зі Статутом Українського Народного Союзу, Контрольна комісія має перевіряти його діловий стан двічі в рік. Власне друга така перевірка цього року відбулася від 27 до 29 листопада. В ро-

боті Комісії беруть участь усі п'ять контролерів, які були вибрані 34-ою Конвенцією 1998 року на чотири роки.

Підсумки перевірки будуть опубліковані.

Контрольна комісія (зліва): Ярослав Завійський, Мирон Грох – члени, Василь Пастушок – голова, Степан Гавриш – заступник голови, д-р Олександр Серафим, секретар.

НОВИЙ РІК НА СОЮЗІВЦІ

Чарівний „Weekend“

Від суботи вечора до вівторка по полудні.

Кава і солодке у вітальні головного будинку від год. 8-ої до 10-ої ранку.
Полуденок в їдальні від год. 10-ої ранку до 1-ої по пол.

СУБОТА – вечора від год. 6-ої до 7-ої веч. ЗАБАВА

НЕДІЛЯ – Вечеря, відпочинок з несподіванками при коминку в родинній атмосфері у головному будинку.

ПОНЕДІЛОК – Святочний коктейль від год. 6-ої до 7:30 веч., обід
До вибору „Filet of Salmon“ або „Prime Rib Au Jus“
(свій вибір зголосити при замовленні кімнати).

Шампанське подаємо цілу ніч, напої платні після коктейлю.

Забава при звуках оркестри „Темпо“.

3-добовий побут: 700 дол. від пари за стандартні кімнати;
800 дол. за люксові кімнати; 850 дол. за люксові кімнати з „jacuzzi“.

Родинні замовлення:

дорослі особи або діти віком старше 13-ти років – 160 дол.;
діти від 5 років до 12 – 80 дол.; діти до 4 років – безкоштовно.
Кімнати на одну особу – стандартні або люксові – 450 дол.

Вечеря напередодні Нового Року

75 дол., замовлена і заплачена заздалегідь.

Забава для гостей, які не мешкають на Союзівці
20 дол. при дверях після 11-ої год. веч.

Для тих, що приїжджають скоріше – нічліг і сніданок
60 дол. – стандартні кімнати; 70 дол. – люксові.

Замовлення на 3 ночі мусять бути вповні заплачені до 4 грудня 2001 р.
Після замовлення і оплати відмова не береться до уваги

**За дальшими інформаціями
телефонувати:**

845-626-5641 ext. 141

Fax: 845-626-4638

e-mail: sqss@aol.com

**Ukrainian National
Association Estate**

**P.O. Box 529, 216 Foordmore Rd.,
Kerhonkson, NY 12446**

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ

Просимо звертатися до секретарів відділів в справі Вашого забезпечення в УНСоюзі чи в справах додаткового забезпечення.

Головна Канцелярія відповідає на всі питання про виплати вкладок, тому що секретарі не збирають вкладок.

Український Народний Союз і відділові секретарі все готові служити членам.

Шановні Секретарі

та

Організатори УНС!

Членська кампанія 2001 року кінчається 20-го грудня. З цього приводу апікації нових членів Головна Канцелярія буде прийматиме тільки до 21-го грудня 2001 р.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати апікації до Головної Канцелярії не пізніше, як 21-го грудня 2001 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

ЧИСЛОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРО РУХ ЧЛЕНСТВА УНСОЮЗУ ЖОВТЕНЬ 2001 р.

	Молодь	Дорослі	АДД	Разом
Активні члени 9/2001	6,630	13,897	3,101	23,628
Неактивні члени 9/2001	7,393	17,515	0	24,908
Всі члени 9/2001	14,023	31,412	3,101	48,536
Активне членство				
Приріст у 10/2001				
Нові члени	9	24	0	33
Нові УЛ	1	2	0	3
Прийняті наново	9	16	3	28
Разом	19	42	3	64
Убуток у 9/2001				
Померли	0	49	1	50
Вибрали гроші	9	16	0	25
Відійшли з дозрілими вивін. грамотами	14	23	0	37
Виплатили вповні вкладки забезпечення	9	22	0	31
Відійшли на част. випл. забезпечення	0	0	0	0
Відійшли на безпл. продовж. забезпечення	18	47	0	65
Вигасло забезпечення (активні)	10	8	17	35
Кінчилось забезпечення	0	3	4	7
Разом	60	168	22	250
Всі активні члени 10/2001	6,589	13,771	3,082	23,442
Неактивне членство				
Приріст у 10/2001				
Виплачене забезпечення	9	22	0	31
Відійшли на частинно виплачене забезпечення	0	0	0	0
Вигасло продовж. безплатне забезпечення	18	47	0	65
Разом	27	69	0	96
Убуток у 10/2001				
* Померли	1	33	0	34
* Вибрали готівку	3	19	0	22
Дозрілі вивін. гр. неповної виплати	1	1	0	2
Повернені в активні	9	16	0	25
Вигасло забезпечення (неактивні)	2	4	0	6
Разом	16	73	0	89
Всі неактивні члени 10/2001	7,404	17,511	0	24,915
РАЗОМ УСІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ 10/2001	13,993	31,282	3,082	48,357

(* Виплачені і частинно виплачені грамоти)

ГРОМАДЯНИ! Негайно зверніться до місцевого секретаря чи організатора УНСоюзу, або пишіть прямо до Головної Канцелярії УНСоюзу в Парсиппані за інформаціями про Союзове забезпечення. Пам'ятайте народну приповідку:
БЕРЕЖЕНОГО ГОСПОДЬ БЕРЕЖЕ!

Сучасна релігійна і міжцерковна ситуація в Україні

Василь Колодчин,
голова Світового Патріархального
Об'єднання

Закінчення. Початок в ч. 47.

Повернення мільйонів греко-католиків до своєї матірної віри відбувалося цілком добровільно. За цим переконливо промовляє той факт, що хто хотів залишитися у православ'ї, той залишався і є православним досьогодні. Історичним фактом є те, що близько третини колишніх (до 1946 року) греко-католиків залишаються православними, і ніхто їх насильно не заганає до УГКЦ. Інша річ, що конфесійно вони поділені між трьома деномінаціями – УПЦ КП, УАПЦ і УПЦ МП. Про яке переслідування православних у західних областях України можна говорити, якщо на 1 січня 2001 року тут діяло 1857 православних громад, в тому числі 202 громади Російської Православної Церкви? Нагадаємо, що до 1939 року в Галичині, у Львові, діяла лише одна православна парафія, і то румунської, а пізніше польської юрисдикції. Закривати очі на ці факти і кричати на весь світ про „переслідування” православ'я на заході України – значить заперечувати правду.

Деструктивна політика Російської Православної Церкви вносить напругу не тільки у взаємини православних і греко-католиків, але й дестабілізує внутрішнє церковне життя. Як відомо, в Україні, крім УПЦ МП, існують ще дві православні Церкви: Українська Православна Церква Київського Патріархату (УПЦ КП) та Українська Автокефальна Православна Церква (УАПЦ). Обидві ці церкви виникли в період, коли Україна поривала з радянським минулим і самоздійснювалася як незалежна держава. Задля справедливості треба відзначити, що автокефальний рух, тобто рух за усамостворення Православної Церкви в Україні від Москви, з самого початку набув антикатолицького забарвлення. Що більше, є багато фактів, які виразно вказують на те, що автокефальний рух, особливо в Галичині, був спровокований тими силами, які були не зацікавлені у відродженні Греко-Католицької Церкви. З цією метою галицьким українцям була підкинута архипатріотична ідея так званої „козацької церкви”, яка мала б бути незалежною від Риму, Москви та Константинополя. На зламі 80–90-их років ідею „козацької”, тобто автокефальної Церкви активно підтримувала в Галичині стара партійна номенклатура, яка в автокефальному православ'ї бачила менше зло, ніж в греко-католицизмі. Показовим моментом може бути той факт, що на сході України місцева влада не сприйняла ідею автокефалії, а навпаки, поборювала її, підтримуючи скрізь Російську Православну Церкву. З цього випливає цілком логічний висновок: там, де загроза греко-католицизму була великою, зокрема в Галичині, там стара партійна система робила ставку на автокефалію, а де така загроза була мінімальною, тобто у східних об-

ластях України, там з автокефалією не церемонилися, а продовжували фаворизувати російське православ'я. Цю церковну політику перейняла у спадок і нова правляча еліта незалежної України, яка виводиться зі старої комуністичної номенклатури. Про те, що автокефалія зразку 1989 року, яку у Львові проголосив священник Володимир Ярема, була утворенням колишніх спецслужб, свідчить той факт, що дуже скоро вона стала в опозицію не тільки до Греко-Католицької Церкви, але й до тієї української незалежної Православної Церкви, яку з 1992 року у Києві став розбудовувати Митрополит Філарет. Якщо проаналізувати виступи провідників УАПЦ, а також зміст автокефальної преси, то відразу впадає в око їхнє антифіларетівське спрямування. Основний ворог для УАПЦ – не Москва, а Патріарх Філарет і очолювана ним Українська Православна Церква Київського Патріархату. Повторюючи московські інструкції щодо Філарета, сучасні автокефальники явно ллють воду на млин Москви, яка вкрай зацікавлена в розколі українського православ'я. Факт розколу українських православних церков зв'язує руки Константинопольському патріарху в позитивному вирішенні українського церковного питання.

Цікаво, що в ставленні до обох українських церков Москва виявляє диференційований підхід. Засуджуючи на словах обидві „розкольницькі” церкви, провід РПЦ все ж більше прихильний до УАПЦ, ніж до УПЦ КП. Якщо останню Москва нещадно критикує, оголосивши їй, по суті, священну війну, то автокефальну Церкву вона явно толерує. Цікавий факт, на який мало звертають увагу: якщо Філарета Собор РПЦ прокляв і анатемував, то до представителів УАПЦ такого радикального заходу не вжито. Недавно померлий „Патріарх” УАПЦ Дмитрій (Ярема) так і помер „каноніком Русской Православної Церкви”. Зрозуміло, що Москві УАПЦ вкрай потрібна і вигідна: по-перше тому, що 90 відс. її пастви – це галичани і вона є своєрідним забором проти розростання УГКЦ, а по-друге, УАПЦ – це альтернатива філаретівській Церкві, яка, судячи з усього, така стала на шлях самостійного національного розвитку і становить реальну альтернативу для московського православ'я на сході України.

Напруження всередині православного табору в Україні продовжує наростати. Ми вже говорили про деструктивну роль Української Православної Церкви Московського Патріархату в розпалюванні цієї напруженості. Проте не стихає конфлікт у взаєминах УПЦ КП і УАПЦ. Хоча назовні проводили обидвох цих Церков перманентно підписують якісь заяви про скорі об'єднання, у внутрішніх стосунках між ними і далі жевріє напруга і неприязнь. В останній час став можливим новий розкол в УАПЦ – на ґрунті того, як далеко можна заходити в єднанні з УПЦ КП Патріарха Філарета. В той час, як, скажімо, предстоятель УАПЦ Ми-

трополит Методій (Кудряков) і Митрополит Галицький цієї Церкви Андрій (Абрамчук) постійно контактують з Філаретом і виявляють, принаймні на словах, готовність об'єднатися з ним, архієпископ Харківський і Полтавський Ігор (Ісиченко) виступає різко проти будь-яких контактів а анатемованим Київським Патріархом. Як повідомляє газета львівських автокефальників „Успенська вежа” (ч. 8, 2001 р.), предстоятель УАПЦ Методій, перебуваючи на початку серпня у Львові, „виступив з гострою критикою на адресу керуючого справами Патріархії архієпископа Ігоря”. За що саме „гостро критикував” Методій Ігоря, газета не уточнює, але можна здогадуватись, в чому річ.

Треба відзначити, що при умові об'єднання УАПЦ і УПЦ КП Україна могла б здобути нову потужну національну Православну Церкву. Ось потенціали обох церков: УПЦ КП – предстоятель Патріарх Філарет (Денисенко), колишній Митрополит Київський і Місцеблюститель Московського Патріаршого Престолу, тепер анатемований за український церковний сепаратизм. УПЦ КП нараховує 2,878 церковних громад (21 відс. від загальної кількості православних і 11 відс. від загальної кількості релігійних громад України), 30 епархій, 22 монастирі, 16 навчальних духовних закладів, 18 періодичних видань 2200 священників і 10 відс. віруючих.

УАПЦ – предстоятель Митрополит Тернопільський і Подільський Методій (Кудряков). До неї приналежить 1,015 громад і 628 священників. До цієї статистики необхідно додати одне пояснення: дуже часто одні і ті самі парафії зараховують до УПЦ КП або до УАПЦ, – це залежить від того, який настрій в громаді, або де більша вигода для священника. Буває, на жаль, і таке, що отець людям заявляє, що він автокефаліст, а насправді і далі негласно перебуває в складі Російської Православної Церкви. Нерідко можна спостерігати, як під час храмових празників до православного села, яке вважається належним, скажімо, до УАПЦ, з'їжджаються священники з сіл, які офіційно належать до УПЦ КП або УПЦ МП. З одного боку, це могло б свідчити про якусь об'єднувальну тенденцію серед рядово-

го православного духовенства, а з другого – про небезпеку того, що під прикриттям ідеї „ні від кого незалежної” української Православної Церкви окремі батюшки приховують свою належність до УПЦ МП. Навряд чи московський духівник поїхав би на празник до „твердого” і щирого автокефала-українця.

Одним із головних дестабілюючих факторів у сучасному церковному житті України є традиційний антикатолицизм православно-го духовенства. Причому антикатолицизм є чи не єдиною плятформою, яка єднає усі три православні конфесії – УПЦ МП, УПЦ КП і УАПЦ. Основне вістря сучасного православного антикатолицизму спрямоване, зрозуміло, проти Української Греко-Католицької Церкви.

Необхідно зазначити, що жодна з існуючих в Україні традиційних Церков не тішиться такою величезною моральним авторитетом серед патріотично настроєних верств України, як УГКЦ. З радянських катакомб вона вийшла з овеолом Церкви-мучениці і проявила велику життєву силу. Впродовж кількох років вона зуміла відродитися до свого довоєнного, за кількістю парафій і духовенства, стану.

В даний час УГКЦ має 3437 парафій, 17 епархій, 79 монастирів, 12 духовних навчальних закладів, 24 періодичні видання, 1872 священники і займає друге місце (після православ'я) серед релігійних громад України.

Це потужна сила, з якою змушені рахуватися всі – і уряд, і політичні партії. Особливого авторитету набула УГКЦ після візиту в Україну Святішого Отця Папи Івана Павла II. Є достовірна інформація, з найвищих державних інстанцій, що Патріарх Московський Алексій II не відважився приїхати в Україну на святкування 950-літнього ювілею Києво-Печерської лаври з уваги на те приголомшене враження, яке справив на всіх українців Папа. Адже він прекрасно говорив українською мовою, стверджував незалежність України, говорив про велику історичну роль Києва в справі зближення і поєднання Церков. Цього всього не міг зробити московський Патріарх, бо ані мови української не знає, ані України не любить, ані церковної єдності не прагне.

ШАНОВНІ РОДИЧІ!

ДІТИ – ЦЕ БУДУЧНІСТЬ ВАША І УКРАЇНИ

Бог Предвічний, народився...

Передплатіть для них місячний журнал

„СВІТ ДИТИНИ”,

що виходить у Львові, в Україні, а якщо не маєте власних дітей, подаруйте його дітям в Україні, присилаючи нам Вашу ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ – КОЛЯДУ на цю ціль.
Річна передплата журналу в Україні, Канаді і в США – 30 дол.

На чеках просимо писати: „Svit Dytyny”.

НАША АДРЕСА: „SVIT DYTINY” – c/o 2150 Bloor Street West, Suite 96
Toronto, ON, Canada, M6S 1M8

Tel.: (416) 239-4407

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Річні наради СФУЖО

ТОРОНТО. – 26-28 жовтня відбулися Річні наради СФУЖО. Участь у них взяло 26 делегатів і гостей. Представниці приїхали з Ліги українських католицьких жінок Канади, Організації українок Канади ім. О. Басараб, з Ліги жінок Канади, зі Союзу Українок Америки, Українського Золотого Хреста США, Об'єднання українських православних сестрицтв у США, з Організації українських жінок у Великій Британії, Об'єднання українських жінок у Німеччині, Союзу українок Польщі та з Об'єднання українок Чехії.

Крім обговорення звітів і плянів праці на майбутнє, окрему сесію присвячено VIII-му Конгресові СФУЖО, який відбудеться в жовтні 2002 року. Дискутовано зміни статуту СФУЖО та подано ряд пропозицій на розгляд Статутів комісії.

Обговорено указ Президента України про Національну програму „Закордонне українство” на період до 2005 року, в якому йдеться про різні ділянки співпраці діаспори та України. Відділ організаційно-координаційної діяльності запланував провести Міжнародний форум „Жінки України в XXI сто-

літті: проблеми, перспективи, шляхи розвитку”.

Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Державний комітет України у справах національностей та міграції разом з товариством „України і Світ” та УВКР мають сприяти розвиткові співпраці між жіночими громадськими організаціями України та Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій.

СФУЖО вітає Указ Президента. Ми радіємо, що в Україні оцінили працю СФУЖО і бажають створити відповідні умови для співпраці жіночих організацій України зі СФУЖО, для добра діаспори і України.

В часі Річних нарад відбулася презентація нової книжки д-р Тетяни Беднаржової з Праги: „Софія Русова”. Авторка розказала про книжку і кількарічну працю над нею. Книжку спонзорували Світова Федерація Українських Жіночих Організацій і Світовий Конгрес Українців з фонду Михайла Кусевича. Проголошено гасло СФУЖО на 2002 рік: „Шануймо минуле – будуймо майбутнє!”

Екзекутива СФУЖО

Вшанували працю священика

Зліва: Андріянна і Роксоляна Ткачук, Калина Мельник, о. Михайло Бундз, Юліянка Ликтей.

ЮТИКА, Н. Й. – Українська греко-католицька парафія св. Володимира Великого 30 вересня відзначила 20-ліття священства о. Михайла Бундза. Святковий комітет очолили Зенон Яцків і д-р Іван Косар. На святі Зенон Яцків представив господаря святкування проф. Ярослава Ликтея і прочитав листа від Владики Василя Лостена. Опісля Я. Ликтей прочитав короткий життєпис о. Михайла, який народився у Польщі, служив у Гданську, а у травні 1990 року на запрошення Владики Ва-

силя Лостена приїхав до Америки.

Д-р І. Косар передав ювілейний золотий годинник як дар від парафії, а парафіяльні діти Калина Мельник, Юліянка Ликтей, Андріянна та Роксоляна Ткачук подарували йому квіти. Слава Наконечна і Оксана Кашицька представили ютицьке тріо: Тараса Богача (скрипка), Євгена Мацьківа (віоля) і його дружину Ольгу (також скрипка), які виконали „Аве, Марія” та інші музичні твори.

Ярослав Ликтей

Зустріч з цікавою людиною

НЬЮ-ЙОРК. – Літературно-мистецький клуб в Нью-Йорку разом з новоствореним 127-им Відділом Союзу Українок Америки започаткували цикл зустрічей з цікавими людьми української діаспори.

18 жовтня відбулася зустріч з кінематографістом Ярославом Кулиничем. У вступному слові Оксана Лиховид, голова 127-го Відділу СУА, сказала, що, мабуть, жодна імпреза в українській громаді Нью-Йорку не відбувається без цієї енергійної, привітної людини, який веде кіно- і фотолітопис подій української діаспори Америки. Ярослав Кулинич надзвичайно товариський, він легко наводить контакти з людьми різного віку і різних поглядів.

Про життєвий шлях і творчість відомого фото- і кіномистця розповіла Лідія Баб'юк. Ярослав Кулинич розпочав трудову діяльність в 1946 році в Німеччині на кіностудії УФА. Переїхавши до Австралії, у 1949 році він створив власну кіностудію, яка існує досьогодні. З 1961 року маестро проживає в Нью-Йорку. Свою творчість Ярослав Кулинич присвятив українцям у різних країнах поселення, а їх на земній кулі майже пів сотні. Про свій творчий доробок кінопродюцент описує в автобіографічній книзі „Фільмова творчість Ярослава Кулиничя”. Ця книга по суті є хронікою українського життя на еміграції. Лідія Баб'юк зробила висновок, що надхнення та насагу до праці Ярослав Кулинич черпає з безмежної любові до України, яку залишив 18-річним юнаком.

Опісля присутні мали можливість переглянути відеофільми, зняті кінематографістом у 2000-2001 роках. На бажання організаторів цієї зустрічі Ярослав Кулинич показав відеофільм про похорон композитора Ігоря Білозора у Львові, який отримано від п. Мариновича, директора української телепрограми. Глядачі також побачили останній концерт Ігоря Білозора на Союзівці. Було показано урочисте відкриття III Всесвітнього форуму українців, що відбулося 18 серпня ц. р., та фрагменти виступів Президента України Леоніда Кучми і президента Світового Конгресу Українців д-ра А. Лозинського на цьому форумі. Зворушливо сприймалися картини перебування Святішого Отця Івана Павла II у Львові, де 1,5 мільйонна маса народу скандувала: „Вітаємо!”, „Україна любить Папу!”.

З задоволенням глядачі подивилися окремі епізоди Дня Союзянки, який був присвячений 10-й річниці Незалежності України. Зокрема були показані фрагменти мистецької частини свята, на якому 127-ий Відділ СУА виступив з цікавою програмою. Присутня на цьому незвичайному вечорі Надія Савчук, голова Окружної Управи СУА відділів Нью-Йорку, похвалила діяльність нового Відділу СУА.

У кожен свій відеофільм мистець вкладає частинку свого гарячого українського серця. До речі, цього року маестро побував в Україні двічі. Його поїздки на фільмування візити Папи Івана Павла II спонзорував Владика Василь Лостен.

Марія Стефак

Пам'ять Листопадового зриву

ПАРМА, Огайо. – Третього листопада в просторій залі Астроному, при катедрі св. Йосафата, Пластова Станиця, під проводом станичної пл. сен. Орести Ковч, з участю куреня „Шостокрил”, відзначила 83-ліття Листопадового зриву та річниці смерті слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького. Пластовим порядком на святі проводив пл. сен. Петро Ковч. Крім пластунов, були також колишні вояки УД УНА з прапором. Станичний писар пл. сен. Стефуня Захарій відчитала історію Листопадового зриву, як важливого початку до створення незалежної української держави. Ореста Ковч прочитала резолюцію з'їзду Конференції українських пластових організацій, який уповноважив Станицю уділювати спеціальні відзначення заслуженим пластунам. Головна

Пластова Булава, Начальний Пластун і Станиця Клівленд-Парма надали пл. сен. Ігореві Руденському Пластовий Залізний Хрест за участь і готовність жертвувати життям в боротьбі проти більшовиків в лавах Дивізії УНА. Другим був нагороджений пл. сен. Осип Врублівський за довголітню та прикладну працю в Пласті відзнакою Святого Юрія в сріблі. Станиця в Клівленд-Пармі сердечно подякувала мгр. Ярославу Говиковичеві, довголітньому добродієві Пластової станиці, за щедрий дар в сумі 50 тисяч доларів, на потреби Станиці. Хоча мгр. Ярослав і його покійна дружина Дарія Говиковичі самі не були пластунами, але впродовж 50 років підтримували оселю „Писаний камінь”, пластову і громадську працю.

Д-р Володимир Боднар

Вже готові відеокасетки (3)

ВІДВІДИНИ СВЯТИШОГО ОТЦЯ ІВАНА ПАВЛА II В УКРАЇНІ

Кошт разом з пересилкою 100 дол.

Чеки виписувати на:

Eparchy of Stamford

14 Peveril Road, Stamford, CT 06902

Ректор о. Б. Гудзяк - ясна постать сьогоднішньої України

НЬЮ-ЙОРК. – Недавній приїзд ректора Львівської Богословської академії у Львові д-ра о. Бориса Гудзяка до США був незаперечно небуденною подією для української громади, всі зустрічі з ученим-богословом і його доповіді відзначалися багатолюдністю. Так було і в Нью-Йорку: 28 жовтня простору залу НТШ виповнила по береги зацікавлена публіка, що хотіла почути про враження з візиту Папи Івана Павла II в Україні із перших уст, як також про діяльність Богословської академії та її плани на майбутнє.

Проф. Анна-Процик представила ньюйоркській публіці достойного гостя, який у 1992 році очолив Богословський інститут у Львові, а від 1994 року став ректором Богословської академії. Він випускник Гарвардського університету і автор монографії про походження Берестейської унії.

Д-р о. Б. Гудзяк на початку своєї доповіді сказав, як щиро усі у Львові переживали трагедію, що сталася у США 11 вересня. Повертаючись, однак, до подій в Україні, він підкреслив величезне значення візиту Папи Івана Павла II та незабутні враження, які ці відвідини залишили на усіх, хоча б уже завдячуючи бездоганній українській мові Святішого Отця. Почути її з уст Папи Івана Павла II було справжнім щастям для десятків і сотень тисяч людей, що збиралися скрізь, де затримувався цей винятково високий і достойний гість. Другим моментом, на думку д-ра о. Б. Гудзяка, що спричинив немов переворот у мисленні населення, була зустріч Папи із усіма релігійними провідниками України, коли він мудро і перекон-

ливо навчав, що слід говорити одним із одними, бути разом, знаходити спільну мову для розв'язання складних питань.

Іншою кульмінаційною точкою відвідин Папи Івана Павла II була беатифікація у Львові 29 мучеників за католицьку віру, яка обнімала три національності та три різні обряди. Тут доповідач підкреслив зворушливу зустріч з рідинами проголошених святими та спомини про їхню мученицьку смерть. Усе це, на думку д-ра о. Б. Гудзяка, мало великий вплив на настрої усіх учасників цих неповторних подій, як і славна зустріч із молоддю у Сихові, до якої Папа Іван Павло II довго ще повертався споминами.

Ця зустріч піднімала на душі, надихала усіх присутніх, що немов би випрямили свої спини і набрали гордості, що вони українці, почувши публічно признання від високо морального авторитета, що вони є народом. Такої думки був наш доповідач, а присутні з великою увагою слухали його глибоку розповідь про ці різні обличчя Папи Івана Павла II, які можна було спостерігати під час його історичної поїздки в Україну.

Доповідь ректора ЛБА зробила ще і тим сильне враження, що була „прикрашена” цілим рядом світлин із перебування Папи Івана Павла у Львові.

На кінець доповідач зупинився на „своїй” Богословській академії, яка йому, як ректорові, особливо близька та дорога. Він підкреслив, що достойний гість з Риму, їдучи на зустріч з молоддю у Сихові, зупинився у Богословській академії і поблагословив наріжний камінь

майбутнього Українського Католицького університету, підтримавши своїм авторитетом цей важливий проєкт, здійснення якого відкриє перспективу для розвитку богословської освіти в Україні і загально сприятиме оздоровленню духовного життя українського суспільства. Д-р о. Б. Гудзяк з певною гордістю розповів присутнім про працю ЛКБ, про своїх ширших та повних завзяття співробітників і про перших в Україні жінок, що здобули академічні ступені у богослов'ї.

На запити слухачів, які цікавилися загальним станом України, доповідач оптимістично заявив, що щораз виразніше можна бачити зміни в Україні на краще, хоч на

глобальні зміни треба життя і праці двох генерацій. Тут він покликався на приклад Америки, яка потребувала 200 років на здійснення глобальних змін. На його думку, Україна іде вперед, але на все потрібен час. Він з переконанням заявив, що найважливіша є тут праця з молодим поколінням у християнському дусі.

Дивлячись на ясне, повне віри обличчя молодого служителя Церкви, одного з духовних провідників ще нечисленного, однак вже впливового молодого покоління віруючих українців, люди розхилилися після цієї доповіді з глибоким переконанням, що таких провідників нам сьогодні треба якнайбільше – тоді можна бути спокійним за майбутнє України.

О. Кузьмович

Після доповіді в НТШ в Нью-Йорку. Зліва: Л. Онишкевич, А. Процик, доповідач д-р о. Б. Гудзяк, І. Чабан, О. Кузьмович.

Сестра Бернарда відвідує хворих дітей

Сестра Бернарда серед вихованців інтернату.

„Свобода” вже розповідала про інтернат в селі Долішне Залуччя Івано-Франківської області, у якому перебувають 160 невилковно хворих дітей.

Малята не можуть жити без сторонньої допомоги. Вони – жертви хвороб батьків, спадкових патологій, а також пияцтва дорослих. З ініціативи нашого тижневика українські доброчинні організації США подавали допомогу інтернатові.

Тепер до редакції надійшли світлин про те, як відвідує інтернат сестра Бернарда з монастиря чину Василя Великого у США.

У таких поїздках її супроводжують також сестра Себастьяна і підприємець Богдан Федоршин зі Львова. Вони привозять дітям подарований доброзичливими людьми, зокрема з Австралійського фонду допомоги дітям Чорнобиля, одяг, постіль, ліки, іграшки, харчі. І несуть їм душевне тепло та любов.

Біля подарунків хворим дітям.

Вечорниці "Серботної Калити" 6 суботу, 26 січня 2002

З презентацією *дедотанток* і *ренкетом*

Manover Marriott Hotel
1401 Route 10 East, Whippany, NJ

Оркестри: *"Меліто"* *"Гуна"* Вечірній одяг

Замовлення столів:
Згорь Сохань 201-391-2581

Угостощення дедотанток:
Марта Кедало 718-291-4166

УКРАЇНА І СВІТ

Король Данило кличе до Європи

ЛЬВІВ. – У 800-ий рік від свого народження король Данило Галицький повернувся до заснованого ним міста, щоб навічно залишитись бронзовим пам'ятником на Галицькій площі. Достеменно важко ствердити, що гасло Данила Романовича: „Я зробив усе, що міг, а ви зробіть ще краще“ прозвучало саме так. Але суть його збереглася. Слід уточнити суттєву деталь, яка викликає у одних подив, в інших – заперечення: чому князя Данила Галицького віднедавна стали називати королем? Адже усі предки Данила Галицького були київськими князями?

Після смерті у 1132 році великого князя київського Мстислава Володимировича (сина Володимира Мономаха) Київська Русь розпалася на удільні князівства, які, по суті, стали окремими державами. Коли в 1199 році волинський князь Роман Мстиславович підкорив Галич і постало Галицько-Волинське князівство, почалася нова сторінка історії великого терену руської землі, яка тепер називається західною частиною України. Успішну боротьбу за зміцнення своєї держави продовжив син Романа – Данило. Він зумів подолати опір галицьких і перемиських бояр, які прагнули перейти під угорську корону, а в 1238 році розгромив тевтонських рицарів, визволивши від них місто Дорогичин. Військо Данила Галицького у 1245 році здобуло ще одну переконливу перемогу – над угорським королем Белою IV та його союзниками недалеко від міста Ярослава. Признанням міжнародного авторитету Данила Галицького стало увінчання його королівською короною, яку він отримав 1253 року від Папи Інокентія IV. Коронація відбулася в Дорогичині, де свого часу було розгромлено тевтон-

ських рицарів. Цим актом стверджувалося, що тодішня Західна і Центральна Європа вважали Галицько-Волинське князівство королівством і, надсилаючи Данилові в подарунок корону, Папа виходив з реальної ситуації. Коронація Данила Галицького засвідчила і його орієнтацію на Захід, до чого підштовхувала загроза з боку Золотої Орди.

Образ Данила Галицького можна уявляти собі по-різному, адже до нас не дійшов жоден його портрет, однак автори пам'ятника – скульптори Роман Романович, Василь Ярич, архітектор Ярема Чурилик зуміли втілити в монументі постать молодого воїна на баскому коні. Роман Романович говорить: „Ми відтворили історичну постать того часу, що співзвучна сьогоденню. Ці доміканти є синтезом зв'язку зі сучасним Львовом“.

Символічно, що відкриття пам'ятника відбулось 26 жовтня, під час Міжнародного економічного форуму з питань прикордонного співробітництва, на який прибули офіційні делегації України, Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови, Австрії. По-різному можна трактувати жест правиці короля Данила, що вказує на Європу. Проте форум у Львові проходив під гаслом „Через євро регіони – до об'єднаної Європи“.

Пам'ятником королю Данилу повернуто борг нашому славному предкові і відтепер він постійно нагадуватиме сьогоднішньому і майбутньому поколінням про роль і значимість Галицько-Волинського князівства в історії Русі-України у контексті світової історії.

Олександр Жарівський,
Львів

Відкриття пам'ятника королю Данилові у Львові. Фото: Любомир Криса.

У Гарварді обговорено сучасне становище України

Ухилення від розв'язання нагальних проблем економіки і суспільства, яке стало послідовною політикою режиму Леоніда Кучми, веде до перетворення України на периферію Європи, – такою була основна теза лекції в Гарвардському університеті відомого знавця проблематики постсовєтських країн проф. Шермана Гарнета. Його виступ відбувся 8 листопада заходами Українського Наукового Інституту Гарвардського університету і був другим з черги у рамках лекційної серії „Пам'яті проф. Зеновії Сохор-Пері“. Серію започаткував минулого року Ештон Картер, професор Гарвардського університету, у минулому помічник секретаря Департаменту оборони США лекцією „Україна та американська зовнішня політика“.

Проф. Шерман Гарнет, декан коледжу Джеймса Медисона, Мишиганського штатного університету, у минулому заступник помічника секретаря Департаменту оборони США у справах Росії, України та Євразії, є автором впливової свого часу книжки „Наріжний камінь в арці. Україна і нова політична географія Східної та Центральної Європи“ (1997), низки інших монографій, а також статей в таких американських та міжнародних виданнях, як „Foreign Affairs“, „The Christian Science Monitor“, „The Washington Post“, „Независимая газета“, „Rzeczpospolita“, „IRSS Strategic Survey“.

На думку проф. Ш. Гарнета, реальна проблема полягає в тому, що Україна, здобувши незалежність, надовго загрузла в перехідному періоді. Хоч незалежність стала фактом,

Проф. Шерман Гарнет.

На лекції проф. Шермана Гарнета.

сьогодні вона викликає набагато менше оптимізму, ніж ще кілька років тому. Економічне зростання, яке спостерігалось останнім часом, не є всеосяжним. Широкі верстви українського суспільства його мало відчують. Українська держава виявляється слабкою там, де йдеться про дотримання законів і практичне здійснення політичних рішень. З іншого ж боку, панує зусилля чиновництва та безкінечне дріб'язкове регламентування. Проф. Ш. Гарнет описує Україну як дуже конкурентну олігархію із низкою важливих демократичних рис, в якій основні олігархічні групи переймаються насамперед накопиченням багатств і збереженням влади, а ніяк не інтересами розвитку економіки і суспільства.

Починаючи з 1995 року, політика Президента Кучми і його оточення, на думку проф. Ш. Гарнета, дедалі зводилася до одного – зберегти владу. Не зацікавлений у проведенні справжніх економічних і суспільних реформ, які означали б обмеження контролю над суспільством і поділ владою із іншими, режим Кучми свідомо і послідовно веде політику переступан-

(Закінчення на стор. 22)

Читачі – про Свободу“ і для „Свободи“

У трьох числах тижневика (40-му, 41-му і 42-му – 5, 12 і 19 жовтня) ми вміщували адресований усім нашим читачам опитник „Якої ви думки про ‘Свободу’?”. Якомога докладніше довідатися про це нас зобов'язує громадський характер нашої газети, яка вже протягом 108 років залишається не тільки дзеркалом життя українців Північної Америки, але й весь цей довгий час говорить їхнім голосом.

Зміст відповідей і сама їхня кількість дають нам підставу стверджувати, що на думку наших читачів, на їхнє розуміння справи, на їхнє почуття відповідальності можна цілковито покластися. Редакція „Свободи“ щиро дякує усім, хто відгукнувся на наш опитник, за предметні критичні зауваження, за цінні поради і пропозиції. Нижче подаємо підсумки статистичних даних і уривки з відповідей, вибираючи їх у такий спосіб, щоб віддзеркалити всю палітру оцінок і вражень – від позитивних до негативних, хоч цих останніх було незрівняно менше.

Нагадаємо, що наш опитник містив такі головні точки:

1. Загальна оцінка газети (дуже добре, добре, задовільно, незадовільно).

2. Які матеріали ви читаете?

3. Як давно ви читаете „Свободу“?

4. Як ви отримуєте „Свободу“?

5. Чому ви читаете „Свободу“? Якою ви хочете бачити її?

6. З яких джерел і якою мовою ви отримуєте інформацію про світ?

7. Ваші поради.

8. Про себе.

Відповіді подаємо у тому порядку, в якому ми їх отримали.

Передплачуємо „Свободу“ 33 роки. Це найкраща українська газета в Америці. Хочемо бачити її такою ж і надалі.

Д-р Ярослав і Марта Яримовичі

Передплачую „Свободу“ 50 років. Думаю, що газета редагована добре, вона мені цікава, охоплює широкий діапазон тем, а про все інше я довідуюся з інших українських і неукраїнських газет.

Без підпису

Читаю понад 25 років. Маю потребу знати якнайбільше про український світ. „Свобода“ повинна вдосконалювати мову, а також більше звертатися до теми українського світогляду.

Євген Снігура

Передплачую „Свободу“ 50 років. Хочу мати найдокладніші інформації про те, що діється в Україні, оскільки американські газети про Україну пишуть мало і рідко.

Теодозій Лисак

Передплачую 30 років. „Свобода“ повинна бути позитивно наставлена до України і її намагань стати на ноги. Не подобається мені критика України, українського Президента. Його вибрав український народ, і наклепи на нього – це антиукраїнська робота.

Без підпису

Передплачую газету 50 років. Люблю „Свободу“ і хотів би бачити її щоденником, як колись, „во время оно“. Найбільше мені подобається розділ „Україна за тиждень“. Треба більше писати про „четверту хвилю“, досліджувати, чому ця хвиля не бере участі в українському громадському житті, намагатися наблизити її до громади.

Без підпису

Читаю „Свободу“ 52 роки. Загалом кажучи, „ще той ся не вродив, аби всім догодив“, але „Свобода“ вірно служить українцям в тут, в Америці, в цілому світі і в Україні вже понад сто років. Коли інші часописи мають так звані партійні інтереси, то „Свобода“ трактує усіх однаково. Щодо поради, то присвя-

тіться більше УНСоюзові, тим користям, які він дає людям, і може, це дасть результат у здобутті нових членів. – П. П., член УНСоюзу від 1949 року (139-ий Відділ), який не тільки читає „Свободу“, але й переживає за її і всього УНСоюзу майбутнє.

Хочу, щоб „Свобода“ знову була щоденником.

Дмитро Мельник

Читаю „Свободу“ 50 років і вважаю, що вона може й далі залишатися такою, як є тепер.

Нестор Филипович

Передплачую 50 років. У „Свободі“ зовсім відсутні розповіді про кіномистецтво. Чому?

Без підпису

Читаю понад 45 років. Це моя найкраща українська газета, і бажаю, щоб вона виходила ще довгі роки. Вміщуйте більше споминів.

Наталія Кирилів

Читаю 40 років. „Свобода“ близька мені з огляду на українську тематику. Хочу бачити її оригінальнішою, у меншій мірі шаблонною (тут маю на увазі дописи з життя громади). Заохочуйте Р. Л. Хом'яка до репортажів з України!

Джордж Рибак

Мені особисто придався б шрифт більшого розміру.

Без підпису

Передплачую 25 років. Маю постійний інтерес до життя українців у світі. Хочу бачити „Свободу“ такою, якою вона є сьогодні. Найуважніше читаю статті на теми національного, економічного та соціального розвитку української держави, а також – про національні почуття та досягнення американських українців у всіх ділянках життя. Більше пишіть про те покоління, яке підрастає в Україні.

Д-р Ярослав Павліський

Передплачую 49 років. Тому що „Свобода“ – українська за духом і світоглядом, і такою вона має

бути завжди. Швидше читаю короткі статті і хочу більше довідуватися про Україну.

І. Матіяш

Передплачую 50 років. Це найкраща газета на еміграції, з неї віє не тільки духом патріотизму, але й пошаною до інших народів. Найбільше подобаються редакційні, статті на мовні і релігійні теми. Де подівся зі сторінок Віталій Карпенко?

Д. Марійчук

Хочу бачити „Свободу“ такою, щоб віддзеркалювала повне життя діаспори, зокрема діаспорний спорт, якого тепер нема в газеті. Не подавайте спортивних репортажів з країн, які до нас не мають ніякого відношення, а глибше інформуйте про життя наших місцевих громад, про спортову діяльність нашої молоді, про наші спортові товариства. Більше дбайте про чистоту мови і про зовнішній вигляд тижневика.

Без підпису

Передплачую два роки. „Свобода“ поліпшилася всебічно. Її тепер може залюбки читати людина будь-де. Їй належить бути якщо не всезагальним, то принаймні речником західного українства – новітнього, передового... Хочу, щоб, читаючи „Свободу“, я вчився. Більше і конкретніше пишіть про економічну ситуацію в Україні, про підприємницькі можливості там, а також про спасенні заходи щодо збереження і зміцнення українства як такого. В Англії я живу від 1949 року. Українська періодика в Європі все більше занепадає. Навіть тугешня „Українська думка“ зійшла на тритисячний наклад, а через рік-два залишиться хіба більш-менш стабільна тисяча. Страшно й подумати, що отой 30-тисячний приплив молодих, щирих українців до ан-

глійських островів у повоснні роки спромігся поступово, через сліпу внутрішню гризню, звести себе майже на сучасне ніщо. Саме ця взаємна ворожнеча створила підсоння, в котрім ніяк не можна було заснувати потрібну фінансово-ощадну установу, без якої жодна спільнота не має дійсного значення... Я належу до ще існуючого Українського Товариства Великобританії. Власне, я є його головою. Цьогорічний з'їзд Товариства постановив подарувати свій маєток Україні, ринкова його ціна становитиме приблизно 400,000 фунтів. Отже, гарний подарунок. Я відтак думав-думав, що було б добре, якби УНСоюз спромігся примістити свій Відділ у нашому будинку. Адже УНСоюз має свої відділи в Канаді, то чому – не в Англії? Щодо збереження нашої національної ідентичності в широкому світі, то самих розмов тут не досить. Треба ділового підходу. Треба свав і сватів, що спонукало б і навіть зумовлювало б творення надійних українських родин.

З правдивою до вас пошаною
Іван Шкіренко

Передплачую 35 років. Я любив б, якби „Свобода“ була щоденною, як колись. Ми чекали на неї, як на друга. Чи доцільно віддавати така багато сторінок на оголошення? Добре було б уміщувати сторінку з практичними порадами для жінок і чоловіків, а також щодо виховання і здоров'я дітей.

Без підпису

Передплачую 50 років. „Свобода“ – засіб мого спілкування з українською громадою і Україною. Моє бажання – щоб „Свобода“ точно віддзеркалювала буття і в Америці, і в Україні. Менше місця віддавайте спортивним вісткам, реклями, а більше – медичним, фінансовим, історичним темам.

Іван Заковоротний

На опитник відповіли 209 осіб, близько 3 відсотків передплатників. Дві третини опитаних дали найвищі оцінки („дуже добре” і „добре”) рівневі тижневика. Число незадоволених, хоча порівняно й невелике (7,6 відсотка опитаних), але реальне. Одна з головних причин невдоволення є мова – одні читачі вважають, що газета „зрусифікована“, інші – що мова „зполітизована“.

До найпопулярніших розділів газети опитані читачі віднесли „Україна за тиждень” (76 відсотків опитаних читають його постійно), і „Україна і світ” (70 відс.). Далі за оцінкою постійного читання розділи посіли такі місця: „Про це і те”, редакційні статті, „Мова про мову”, „Америка і світ”, інтерв'ю, „3 редакційної пошти”, „Новини літератури”, статті на церковні теми, „Життя громади”, „Нові видання”, „Сторінка УНСоюзу”, „Спорт”.

77 відсотків опитаних читають „Свободу” більше 25 років, 12 відсотків – від 15 до 25 років, 5 відсотків – менше 15 років. 85 відсотків опитаних є віком понад 50 років. Участь у опитуванні читачів, старших від 50 років, на думку редакції, ще не визначає вікового рівня наших передплатників. Про це свідчить і те, що проти попереднього опитування число читачів у віці 16–50 років зросло на 3.1 відсотка.

За два роки, що минули від попереднього опитування, число наших читачок порівняно з читачами, відчутно зросло (тоді жінки становили тільки третину опитаних): жінки – 42.8 відс., чоловіки – 60.0 відс.

88 відсотків опитаних передплачують „Свободу”, 1.4 відсотки купують, а 0.4 – беруть в інших читачів. На запитання „З яких джерел ви маєте інформацію про події у світі?” переважна більшість опитаних назвала, крім „Свободи”, ряд інших засобів масової інформації.

Вибір „Свободи” для багатьох опитаних не був обумовлений необхідністю у ній, як головному джерелі інформації. Це віддзеркалює той факт, що більшість опитаних читачів вільно володіє англійською мовою – 86 відсотків отримують інформацію з телебачення, а 23 відсотки користуються Інтернетом.

Читачі – про Свободу“ і для „Свободи“

Передплачую 40 років. Хочу знати про життя усіх українців Америки і можливість через „Свободу“ мати контакти з ними. Більше пишуть на теми здоров'я, не забувайте також про вагу гумору, розумного сміху. Вміщуйте спогади звичайних людей. Це – історія нашого народу.

Любомир і Орест Бойки

Передплачую 40 років. „Свобода“ мені цікава, але прошу друкувати більше статей з життя України, особливо з її історії. Заощаджуйте місце на світлинах, ви даєте їх багато. На сторінці УНСоюзу був вміщений заклик „А ви записалися до УНСоюзу?“, і предсідник Уляна Дячук розповіла про „відомих громадських діячів“. Ми перевірили, чи є ті діячі членами УНСоюзу. На наше превелике здивування, тільки шість осіб зі згаданих 24 були членами і власниками забезпечених поліс. „Свобода“ також повинна передусім дбати про інтереси членів УНСоюзу. Ось я послав до редакції статтю про великого філософа Григорія Сковороду, але її чомусь не надрукували. Тим часом з'являються цілком безвартісні статті, як, наприклад „Вона любила його, а він любив її гроші“.

Василь Фіняк

Передплачую 43 роки. Знаходьте таких відвертих і безкомпромісних авторів в Україні, як були В. Карпенко і Л. Лук'яненко.

Без підпису

Передплачую з 1960 року. Хочу бачити „Свободу“ жвавішою, динамічнішою у показі життя громади, і чекаю збалансованих коментарів про Україну. „Свобода“ повинна мати кореспондентів на місцях. Більше замовляйте у визнаних авторів, вміщуйте інтерв'ю з компетентними людьми.

Без підпису

Передплачую 47 років. „Свобода“ повинна бути докладною і об'єктивною. Завжди пам'ятайте українське минуле. Вміщуйте все, що може мати добрий, здоровий вплив на молодь.

Без підпису

Передплачую понад 50 років. Чому „Свобода“ втратила цікавих дописувачів з України, які висвітлювали економічну і політичну ситуацію в різних містах і селах України? Частіше надавайте трибуну національно свідомій інтелігенції з України.

Без підпису

Передплачую 50 років. Хочу бути добре поінформованим про життя в Україні. В загальному „Свобода“ добре редагована, має грамотну мову. Більше пишуть про спорт, про футбол, особливо про замахання за Чашу Європи. Верніться до рубрики „Медичні поради“ і почніть подавати історію України – невеликими уривками.

Василь Васильків

Передплачую 50 років. Воліла б читати щоденник, бо в тижневику новини вже не є новинами. Листи, подані одним чи двома реченнями – це замало. Краще вміщуйте цікаві листи повністю, ніж нецікаві – кількома словами.

Без підпису

Передплачую 40 років. Більше треба статей на літературні теми. Трохи забагато реклами. Варто було б друкувати короткі життєписи визначних українців – України і діаспори.

Без підпису

Передплачую 40 років. У розділах „Україна за тиждень“ і „Україна і світ“ подаються події у скороченій формі. Щоб зрозуміти, чому вони розвиваються так, а не інакше, читачеві потрібно більше аналітичного матеріалу, писаного знавцями поодиноких дисциплін: історії, економіки, соціології, мови і т. д. Цих знавців легко можна знайти в українських і неукраїнських наукових центрах Америки та Європи...

Без підпису

Читаю 25 років. Воліла б бачити „Свободу“ щоденною. Бракує глибоких і яскравих політичних коментарів на події в Україні і в США, і рекомендацій, яке має бути наше наставлення до певних речей в обох країнах.

Варка Бачинська

Читаю 50 років, бо то кусочок моєї рідної України. Я й іншим передплачувала, думала – втягну їх до рідного, українського, але їм аби комп'ютер, авто, відеокамера – при байдужості до всього національного.

Уляна Іваничко

Передплачую і читаю 25 років. Почав читати, бо у „Свободі“ тоді був „Таган“. Це часопис, який служить усій українській спільноті світу. Менше друкуйте всіляку партійщину, суб'єктивні інтерпретації. Пам'ятайте, що тут є українська молодь і поза Пластом, поза спольщеними „батярами“... Пам'ятайте також про українсько-американських ветеранів.

С. Добрянський

Передплачую і читаю 54 років, бо це моя газета, моя установа і мій обов'язок їх підтримувати. Віддаю перевагу коротким статтям, а не таким довжелезним, як у часописах з України. Хотів би більше новин з України, як це робить англомовний „Український тижневик“. Вважаю, що можна обійтися без „Нам пишуть“, а давати частіше „Мова про мову“.

Осип Рінник

Передплачую 52 роки. Хочу, щоб за змістом „Свобода“ була подібною до колишнього щоденника. Принаймні не вживайте ненавистного мені „США“ – навіть там, де американські газети пишуть „Америка“. Намагайтеся не пропускати жодної важливої події в житті українців Америки.

Петро Грицак

Передплачую 42 роки. Бо я – українець. Хочу бачити „Свободу“ такою, якою вона є тепер, і трохи кращою. Друкуйте більше „Мову про мову“ та цікаві і важливі за змістом інтерв'ю, новини літератури і мистецтва, з життя громад, Церков і конкретних парафій. Замість „3 редакційної пошти“, де подаються лише згадки про одержані від читачів листи, що нічого не дає ані читачам,

ані редакції, заснуйте розділ „Листи читачів до редакції“, як це робиться в усіх американських газетах, і подавайте – нехай, при потребі, і в скороченні, – тексти тих листів з підписами авторів.

Іван Овечко

Передплачую 52 роки. У дописах з місць слід уникати дрібничковості, бо просто соромно читати описи, хто де сидів, які смачні були „канапки“, хто як встав, хто після кого мав слово. Повно зайвих дрівниць, а „м'яса“ мало.

Без підпису

Передплачую понад 50 літ. Не треба подавати маніякальних нападів на державні особи України, як це робить у „Національній Трибуні“ Віталій Карпенко.

Без підпису

Читаю близько 15 років. „Свободу“ читав ще мій дід, так що це вже родинна традиція. Але чому газета зі столітнім стажем стала тижневику? Чому Брайтон може мати 6–10 різних щоденних газет? У чому річ? Не прикрашайте життя в Україні, не хиліть голів перед чиновниками з України. Перейдіть на правопис, чинний в Україні, дайте собі спокій з австрійсько-польським діалектом – це кажу вам як галичанин. Не учімо українців жити і подумаймо, кому вигідно робити Ющенка месією? Ми боїмося Мороза, а поляки не боялися соціаліста Квасневського. Боятися треба не назви, а людини.

Без підпису

Передплачую 35 років. Другої такої газети, як „Свобода“, у світі більше нема. Вживайте загальноукраїнську лексику, а не локальну. Відмовтеся від чудернацького правопису, якого вже не вживає жодна україномовна газета в Америці і Канаді. Не подавайте новин 7–10-денної давності, бо це вже історія. Я намагаюся захочувати свої студентів дописувати до наших газет. Про літературний вечір в нашому університеті з участю Юрія Андруховича вони написали дві статті – українською і англійською мовами. Тексти у редакції безпідставно пообтинали. Молодим авторам це було дуже неприємно побачити...

Без підпису

Читаю декілька років, щоб знати, що діється в українській громаді, зокрема в нашій національній культурі. Цілком приймаю мову „Свободи“, професійність у поданні політичних новин з України і світу. Тільки мусите врахувати, що замало є вісток про життя українських громад на Заході Америки.

Катерина Кричевська-Росандич

Читаю понад 25 років. Я – шанувальник спорту, то хотів би більше читати про тутешні спортові клуби. Ми ж маємо такі клуби в Америці і Канаді і нічого про них не знаємо. „Свобода“ колись мала спеціальну сторінку, з якої ми довідувалися про спортове життя в тих громадах. Наші діти народилися тут, тут виростили, брали участь в укра-

їнських клубах, а тепер керують ними, то хотілося б читати, що ті клуби роблять. Це не значить, що ми не повинні цікавитися спортом в Україні чи не допомагати українським спортсменам фінансово. Але варто було б віддавати половину сторінки спортові в Америці, а другу половину – в Україні.

Без підпису

Передплачую два-три роки, а читаю понад 25 літ, і від першої сторінки до останньої. Українська преса – то мій хліб насущний, „Свободу“ чекаю з нетерпінням, хотіла б, щоб вона мала більше сторінок і виходила частіше. Вміщуйте більше політичних статей, пишуть більше про людей, які сидять у Верховній Раді, вміщуйте критичні погляди.

Без підпису

Передплачую понад 20 років. Остерігайтеся застарілих новин і поверхових, нудних звітів з життя громади. Ці звіти слави „Свободі“ не приносять. Більше друкуйте проблемних матеріалів, статей з історії і культури, особливо минулого ХХ століття.

Без підпису

Передплачую 25 років. Кожного тижня я перегортаю „Свободу“ з надією, що зустріну там хоч би маленький вірш або невеличку новелю. На жаль, тижневик цього не друкує. Подібні нарікання чую і від моїх приятелів.

Василь Болонка

Передплачую 35 років. Мене дуже цікавлять мистецтво, культура, взагалі духовне життя українців у світі. „Свободу“ читаю 35 літ, але останнім часом зауважую надто багато реклами. Я розумію економіку, але був би радий, якби замість реклами вміщувалися цікаві матеріали, зокрема на мистецькі, літературні, театральні теми.

Володимир Петришин

Передплачую 25 років. Ви потребуєте, для підвищення авторитету „Свободи“, двох речей: більше вміщувати аналітичних статей, і перейти на правопис, який вживає сьогоденна Україна.

Без підпису

Передплачую понад 25 років. Відколи „Свобода“ стала тижневику, вона набагато цікавіша, але пошта, як і раніше, доставляє її з великим запізненням.

Без підпису

Передплачую 40 років. Тут, в Америці, „Свобода“ – незамінна. Якщо вона залишиться проукраїнською, то буде незамінною й надалі. Для мене найбільш цікава тема – роз'єднання в українському православії, і про це я шукаю глибоких аналітичних матеріалів. Сьогодні усі ми маємо багато сумного, тому не зашкодить вміщувати талановиті гумерески. Сміх – це здоров'я, а журба – хвороба.

Олександр Багнівський

Передплачую три роки, а читаю вже декілька літ. Взагалі газета чудова. Продовжуйте так далі.

Павло Міронюк

Читачі – про Свободу“ і для „Свободи“

Передплачую 52 роки. Мені подобається все, що подає „Свобода“ щотижня, але хочу запитати, чому нема щороку Шевченківських концертів, як колись? Колись приїжджали до нас лемки з Польщі і українці з Англії.

А. Кедринський

Передплачую понад 25 років. Дуже прошу повернути сторінку „Спортові вісті“ Омелянові Твардовському.

Роман Пиндус

Передплачую понад 25 років. Велике признання редакторам за всі матеріали, писані нашою милозвучною мовою. Щастя вам Боже. Більше друкуйте новин з України – про господарство, національне відродження, вміщуйте листи від братів і сестер з України. Тижневик „Свобода“ мені подобається.

Ярослав Легкий

Передплачую 26 років. Хочу бачити „Свободу“ живішою, не подавайте новин, котрі читаємо в щоденних газетах, натомість більше друкуйте дискусійних статей. Глибше інформуйте про Україну, про її визначних людей.

Без підпису

Купую і читаю більше 25 років, бо це найкраща україномовна американська газета. Не треба скорочувати статті, якщо це не спотворює їх – краще не поміщувати їх.

Джордж Гасвський

Передплачую 50 років. „Свобода“ інформує мене про життя діаспори та в Україні. Я надзвичайно задоволена змістом „Свободи“, хоч останнім часом деякі „нові“ слова мені не є зрозумілі.

Ольга Тритяк

Передплачую понад 25 років. „Свобода“ є добра, бо можемо довідатися, хто помер, а все інше нецікаве.

Без підпису

Передплачую кілька років, а читаю понад 25. „Свобода“ вживає занадто багато полонізмів. По-друге, замість життя в Пармі чи Томс-Рівері друкуйте історію України, бо не тільки молодь, але й старші люди не знають її. Кому потрібні листи жертводавців? Хіба жервують заради надрукування прізвища? І забагато великих фотографій.

Без підпису

„Свобода“ була і є найкращою газетою для наших людей в Америці, Канаді і скрізь, де живуть українці. Я читаю її від 1935 року. Жаль, що вона перестала бути щоденною. Особисто я їй вдячний, що іноді друкувала мої вірші і дописи. Нехай Бог допомагає „Свободі“ ще багато років у плідній праці в ім'я України.

Микола Горішний

Передплачую 5 років. Люблю рідну мову і свій народ. Хотіла б одержувати „Свободу“ щодня. Найменше мені подобається те, що Церква в Бавнд-Бруку не підтримує УПЦ Київського Патріархату. Патріарх Філарет – це не причина для протистояння.

Без підпису

Передплачую 52 роки. „Свобода“ вже не така, як була, бо всі сильні автори померли, але все ж на загаль не є зла.

Іванна Маськів

Передплачую 47 років. „Свобода“ тримає мене на дусі, бо що людина варта без українського слова? Але „Свобода“ мусить відмовитися від москальської абетки. Забагато пишете про Церкви. Не вживайте слова „євреї“, бо це накинуто нам назва жидівського народу.

Без підпису

Передплачую 45 років. Пропоную запровадити рубрику листування редакції з авторами ненадрукованих статей.

Ярослав Колодій

Передплачую понад 25 років. Більше друкуйте аналітичних статей на політичні, церковні та літературно-мистецькі теми.

Іван Павленко

Передплачую 20 років, читаю понад 25. „Свобода“ завжди була виразником усіх інтересів діаспори. Передусім вона вміщувала статті і коментарі авторів з діаспори. Так повинно бути і тепер. Не треба уподібнюватися до газет типу „Міст“. Треба негайно відновити „Спортові вісті“, як це було минулих років. Сучасний спорт у „Свободі“ мало кого цікавить. Чому ви ігноруєте діяльність українських спортивних осередків і спортові відділи УНСоюзу?

Без підпису

Читаю понад 25 літ. Дуже любила читати у „Свободі“ статті п. Карпенка. Що з ним сталося? Мені 90 років. Мій чоловік Яків Балабан передплачував „Свободу“ від 1952 року – року приїзду до Америки.

Емілія Балабан

Передплачую 25 років. „Свобода“ – єдина добра, правдива газета. Пишіть більше про життя українців Австралії, Південної Америки, Європи.

Богдан Гнідь

Передплачую близько 15 років. „Свобода“ гідна підтримки з боку усіх українців, тому що вона справді загальногромадська українська газета. А поза тим – ніяка газета не може задовольнити своїх читачів індивідуально. Самі точки опитника є знаком, що ви – на добрій дорозі.

Без підпису

Передплачую 42 роки. Найбільше хочу знати новини з України і про життя Церкви. Дуже бажано, щоб статті не продовжувалися з однієї сторінки на іншу, це не сприяє авторитетові газети.

Без підпису

Передплачую два роки. Все шукаю на сторінках „Свободи“ матеріали про життя новоприбулих. Робіть з ними інтерв'ю, цікавтеся їхніми думками, турботами, претенсіями. Раджу знаходити адреси новоприбулих і вислати їм примірник „Свободи“ – так залучите нових читачів.

Без підпису

Передплачую 36 років. „Свобода“ варта того, щоб її передплачувати, бо послідовно несе нашу українську ідею. За останній рік тижневик став ще професійнішим, краще редагованим. Тільки іноді задовгі статті. І треба бути обережнішими в опініях щодо Президента України. Краще викривайте мафію, а не державних поровідників.

Без підпису

Передплачую 35 років. Я думаю, що „Свободі“ нічого не бракує. Залишіть її такою, якою вона є.

Без підпису

Передплачую понад 50 років. Раджу реклями вміщувати в окремому розділі, щоб можна було без них висилати „Свободу“ в Україну та інші країни світу. Тоді напевно тираж тижневика збільшиться, бо значно більше місцевих українців зможе передплатити „Свободу“ для родин і приятелів в Україні. Реклями іноді забирають 14 сторінок, а в Україні ці сторінки непотрібні.

Іван Совірка

Передплачую понад 25 років. „Свобода“ дає мені відчуття, що я є частиною української громади в Північній Америці, пригадує і шанує працю попередніх активних громадян. Частіше пишіть на мовні теми, бо ми всі повинні вчитися. Варто друкувати більше спогадів з часів Другої світової війни, про заснування наших громад в Америці і Канаді. Висвітлюйте всі позитивні акції наших людей і в Україні, і в Америці.

Без підпису

Передплачую 45 років. Читаю „Свободу“, бо вона досить докладно і об'єктивно висвітлює життєві процеси нашої національної спільноти в діаспорі і на рідних землях. Найбільше мені подобається, що „Свобода“ друкує і передруковує статті, в яких правдиво висвітлюється наше історичне минуле, починаючи з часів Київської Русі. Найменше подобається, що наш тижневик називає амбасадорів в Америці і Канаді „послами“, бо це принижує не тільки самих амбасадорів, але й самостійну Українську державу.

Богдан Корчмарик

Передплачую 50 років. Читаю „Свободу“, щоб не забути українську мову. Дуже люблю читати вісті з України. Шкода тільки, що „Свободу“ пошта приносить завжди з великим спізненням.

Михайло Лаврук

Передплачую 15 років. Я дістаю газети „Національна Трибуна“, „Шлях Перемоги“, „Гомін України“, „Вісник“ і „Свободу“, але коли приходить усі разом, то читати починаю зі „Свободи“, бо вона містить найцікавіші матеріали. І далі я хочу бачити її такою, якою вона є тепер.

Раїса Береза

Передплачую „Свободу“ 45 років. По-перше, я член УНСоюзу, по-друге, мені подобається її зміст, по-третє, усі ми зобов'язані підтримувати україномовні газети.

„Свободу“ хочу бачити все кращою і кращою. Найбільше подобаються статті, автори яких пишуть про сучасну Україну позитивно. Варто далі висвітлювати допомогу діаспори для України. На мою думку, коли в Україні буде прийнято остаточний варіант українського правопису, „Свобода“ також повинна перейти на нього.

Адолф Гладилевич

Передплачую 51 рік. Новини з України добре подає тільки „Свобода“, тому я читаю її. Багато русизмів: урок, євреї, хороший, посол, США, Швейцарія, Володимир Путін (має бути Владімір), ми повинні віддалятися від Москви.

Д. Кузів

Передплачую 3 роки. Друкуйте поезію, вірші про природу, про Україну, вміщуйте гумор і навіть сатиру.

Ольга Ярошевич

Передплачую 25 років. Бажав би більше читати новини зі сходу України – Харкова, Луганську, Донбасу, Одеси, з Криму.

Без підпису

Передплачую понад 25 років. „Свобода“ – найкраща україномовна газета в діаспорі. Набагато цікавіша, краще редагована, відколи стала тижневиком. Цілком довіряю редакції і бажаю їй дальшої успішної праці та витривалості.

Без підпису

Передплачую один рік, а читаю понад 25 років – купував. Найбільше пишіть на тему: куди йде Україна? Також про розвиток науки. Спорту можна менше.

В. Крутник

Передплачую понад 25 років. „Свободі“ потрібний кращий папір і коротші статті. Не захоплюйтеся безкритичною критикою (все чудове, навіть якщо таким не є). Найкраща ваша рубрика – „Україна за тиждень“, зробіть її більшою.

Ірена Петріна

Читаю понад 25 років. Не вміщуйте довгих статей, ніж на одну сторінку. Краще їх обтинати, ніж переносити на іншу сторінку чи в інше число.

Петро Байко

Читаю 50 років і не можу жити без „Свободи“. Але краще б вона знову стала щоденною. Більше подавайте історичного матеріалу.

Без підпису

Передплачую майже 20 років. Люблю „Свободу“, хоч вона приходить до мене з двотижневим спізненням. Часом статті задовгі. Мені „Свобода“ більше подобалася за редагування Раїси Галешко.

Без підпису

Читаю декілька років. Більше пишіть про українську мову і українські традиції.

Без підпису

Закрити цю комуністичну газету!

Без підпису

Читачі – про Свободу“ і для „Свободи“

Передплачую 25 років. Читаю „Свободу“, бо другої такої нема, але хотів би бачити її без ляльолукань. Наприклад, не почта, а пошта, не ляндршафт, а краєвид, не Коль, а Кол і т. д. Варто заснувати сторінку крашої художньої прози українських письменників, бо тепер мало хто читає їхні твори.

В. Т.

Передплачую понад 25 років. Найбільше пишуть про поступ (чи невдачі) України в політиці, економіці, релігії, освіті і науці, війську.

Без підпису

Передплачую від 1951 року. За те, що „Свобода“ сумлінно подає новини з України і світу, я люблю її такою, як вона є.

Без підпису

Передплачую понад 50 років. У „Свободі“ зсоветизована мова. Верніть до давньої української мови. Теперішня „Україна“ не є Україна.

Без підпису

Передплачую багато років. Комусь подобається це, а мені – те, усіх неможливо задовольнити, тому нехай „Свобода“ й далі буде такою, як є.

Без підпису

Передплачую 50 років. Подобаються новини з України. Більше пишуть на теми Українського правопису, мови. Послідовніше висвітлюйте життя (економічне, культурне) в окремих областях, районах і навіть селах України. Чекаю матеріалів з історії України.

Без підпису

Вважаю зайвим ваш розділ „Америка і світ“, бо ці новини люди значно швидше отримують з преси, радіо і телевізії там, де проживають. Але варто значно розширити розділ „Україна за тиждень“, бо це є наше загальноукраїнське зацікавлення. І тут потрібно найбільше оптимізму, віри в українську справу. Ширше і глибше інформуйте про становлення українського війська, флоту, тільки без ніякої партійщини, а зі здорової державницької точки зору. Пропагуйте успіхи України в усіх ділянках, зокрема в культурі, українізації України повинна бути пріоритетом „Свободи“. Для нас в Європі ваша рекляма не потрібна, але якби здешевити тижневик, то знайдуться нові європейські передплатники.

В. Стадніченко

Передплачую 50 років. „Свобода“ мені цікава, але прошу більше вмішувати матеріалів на теми мистецтва і музики.

Без підпису

Передплачую 48 років. „Теперішня „Свобода“ добре редагована. Не подобається мені, що змінено назву „стейт“ на „штат“, а амбасадора „здеградували“ на посла. Такі назви накинута нам „старший брат“ а привезла їх „четверта хвиля“.

Зиновій Савицький

Передплачую 50 років. Найбільше мене цікавлять новини з України, церковне життя. Іноді у „Свободі“ є добрі редакційні статті. За

теперішнього головного редактора тижневик став набагато кращий, професійніший. Тільки задовгі статті варто все ж скорочувати.

Тарас Слевінський

Передплачую 35 років заради новин з України. Хочу бачити у „Свободі“ чисту українську мову, без русизмів. Треба більше матеріалу подавати в розділах „Україна за тиждень“, „Україна і світ“, „Мова про мову“. Щодо останньої, то спочатку були цікаві статті, а тепер пропали. Мені дивно, що наша еміграційна преса вживає російські слова: візит, борошно, апельсини, проза. Щодо слів „батьки“ і „родичі“, то я задоволений, що мав родичів, і мені шкода дітей, які мали тільки „батьків“. Або візьмімо ім'я і „по-батькові“. До 1990 року я ніколи в еміграційній пресі про Тараса Григоровича не читав, а читав про Тараса Шевченка. Ще маю одну заввагу: редакція часто подає критичну думку читача. Я думаю, що на критику має право передплатник, а не читач.

Василь Ковач

Передплачую 40 років. У „Свободі“ знаходжу статті яких нема в інших світових газетах. Добре, що статті недовгі, а мова більше підходить для української діаспори, яка покинула свої землі понад 50 літ тому. Друкуйте більше про громадське і церковне життя в Америці і Канаді, цікаві інтерв'ю, дискусійні статті на важливі суспільні теми.

Без підпису

Передплачую 40 років. Щоб не відчужитися від українських справ. Хотів би бачити „Свободу“ охайнішою під оглядом мови. „Свобода“ прогавила велику нагоду під час незалежності України. Вона повинна була взяти на себе роллю мовного арбітра для діаспори і для змосковленої України. Як перший крок до мовного ренесансу, вона повинна була перевидати окремою книжкою всі статті „Мова про мову“, редаговані інж. Раком. Хоч тепер мова не так застмічена, як за пані Г., все ж трапляються такі дивогляди, як example gratia: „Прем'єр Ющенко здійснив сходження на Говерлу“ (sic!). І відколи Говерля має тверде „л“? Карлос Паскуаль – чому не Паскваль? „Під час святокової Служби Божої“. Чому – не „святочної“?

Андрій Макух

Передплачую два роки. Не подобається: знеславлювання Президентів (Лук'яненко), образливі прозивання східних українців „малоросами“ (ультра-католик Гель). „Свободі“ треба звернути особливу увагу на найбільшу небезпеку для України – існування 114 політичних партій, бо роздрібненням політичних сил губили Україну в минулому, можемо загубити й тепер. Росіяни в Криму вже говорять: „Ви, малороси, не доросли жити самостійно!“. Чи існування 114 партій не є доказом цього?

Без підпису

Передплачую від 1949 року. Варто було б зробити систематичною літературну сторінку, а також

бібліографічну рубрику, яка б допомагала читачам орієнтуватися серед повені різних видань. Дуже хочеться читати щось цікаве з життя відомих, проте нерідко прибутих наших поетів, романістів.

Л. М.

Передплачую два роки. Після „смерти“ „Нових Днів“ і „Українських Вістей“ я передплатив „Свободу“, бо бачу, що вона добре віддзеркалює життя українських громад в Америці і світі. Продовжуйте діяти у цьому ж дусі! Якби я був мудріший за вас, то, може б, щось і порадив, але, як видно з вашої праці, ви маєте добрих редакторів, кореспондентів, за рівнем мовної грамотності газета – не та, що була колись, отже, все читається зі задоволенням. Мені все подобається, і нехай вам Бог допомагає.

Токар

Передплачую багато років. Найближчі для мене теми – література і мистецтво, тому я хотіла б зустрічати ці теми на сторінках „Свободи“ частіше. Найменше мені подобається, коли хтось сам себе хвалить, хто виставляє напоказ свої нагороди. Шкода, що нема вже Едварда Козака...

Світлана Кузьменко (Грибінська)

Передплачую понад 55 літ. Передусім я хочу бачити „Свободу“ такою, яка приходила б до моєї хати вчасно, а не зі спізнанням. Рекомендую на першій сторінці подавати дату, коли редакція віддає газету поштою для висливання. Тоді передплатник може зорієнтуватися і спробувати зробити якийсь самостійний захід у вирішенні цієї проблеми. Більше пишть, що діється у житті українського селянства, яке живе й тепер у злиднях.

Богдан Максимчук

Купую або беру в інших, читаю кілька років. Читаю „Свободу“, тому що немає що читати. Взагалі газета „Міст“ набагато краща за вашу „Свободу“. Мені не подобається мова вашої газети. Такі слова як „рекляма“, „доляри“ і т. д. Також було б непогано зробити рубрику у вашій газеті „Уроки української мови“. Інформацію можна брати зі сайту www.mova.net.

Без підпису

Передплачую 27 років. Хочу знати про події в Україні і в українських громадах поза Україною, про діяльність СКУ, УККА, ЗУАДК й ін. Хотілося б бачити „Свободу“ газетою, яка ставить добро України на першому місці, а теж добро української громади в Америці. Подобаються різноманітні короткі статті, не подобається русифікація мови – не треба наслідувати русифікаційних тенденцій в Україні. Більше згадуйте про боротьбу ОУН, УПА, ведіть діалог з „четвертою хвилею“, подавайте думки нашої молоді.

І. Г.

Передплачую 50 років. Читаю зі звички, бажав би, щоб „Свобода“ була щоденником. Найменше подобаються статті на технічно-наукові теми, писані сухо. Потрібно

фейлетонів штибу М. Рябчука, М. Куропаса й їм подібних.

Без підпису

Передплачуємо від жовтня 1949 року. Любив щоденник, але розумію, що є труднощі з фінансами. Добре, що УНС втримує тижневик. Про церкву можна писати довгі статті, на інші теми – коротші. Читаємо ще „Лемківщину“, „Національну Трибуну“, „Шлях перемоги“, „Сівач“, „Вісник ООЧСУ“.

Василь і Розалія Робарські

Передплачую більше 25 років – щоб бути поінформованим. Найменше подобаються справи УНСО-юзу і ті звіти не повинні подаватися в газеті, а в окремому виданні для членів.

Без підпису

Передплачую 41 рік – хочу знати, що діється в українській громаді, в Україні і на поселеннях, де живуть українці – і взагалі на всякі теми. Хочу бачити більше статей про Церкву д-ра о. Мончака. Прошу вас активніше спростовувати історичні неправди про Україну, аналізувати життя українських Церков та як їх з'єднати в одну Київську Церкву – Київського Патріархату, пишть про славних українських вчених, мистців, яких присвоїла собі Росія і інші народи. Коли приходять „Свобода“ чи „The Ukrainian Weekly“, все залишаю і читаю від початку до кінця. Тут не уявляю собі не мати української преси. Дякую усім дописувачам і працівникам і редакції.

Оксана Федорович

Передплачую 48 років. Бо цікавлюся українськими справами і Україною. Хотів би, щоб „Свобода“ вмішувала більше статей про сучасний стан в Україні, про її уряд, позитивне і негативне; більше спогадів з Другої світової війни, з часів переселенчих таборів, більше спогадів про перші кроки в Америці. Під редагуванням Ірени Ярославич „Свобода“ стала цікавішою. Вашінгтонська громада гордиться Вами, пані Ірено. Власні матеріали працівників „Свободи“ – дуже цікаві та інформативні. Цікаві Вісті Фундації ім. Івана Багряного та всі репортажі про Україну, а також розділ спогадів про перші кроки переселенців з DP-таборів і їхній досвід тут. Добре придуманий куточок „З листів до „Свободи“ – коротко і інформативно. Бажано, щоб рецензовані книжки мали адресу і ціну для замовлення.

Оля Матула

Передплачую понад 25 років. Якнайбільше друкуйте матеріалів про наш український Голокост – розстріли в ЧК, ОГПУ, НКВД, висилки на Північ, розкуркулення, колективізацію, штучний голод і інше. Пізнавши ці страшні факти, люди в Україні відвернуться від комуністів. Це буде найбільша допомога Україні.

В. С.

Читаю кілька років. Прошу не скорочувати тексти, якщо це змінює суть статті. Краще не друкувати.

Галина Касіян

Читачі – про Свободу“ і для „Свободи“

Передплачую майже 25 років – бо я українка й моїм обов'язком є знати про життя українців в Америці й у світі. Вважаю, що „Свобода“ стала доброю газетою й знаходжу в кожному числі дуже цікаві статті на різні теми. Бажано б було частіше читати про усі скупчення українців в Америці – усі міста, а не лише про Нью-Йорк, і Норт-Порт на Флориді.

Александра Д. Кохман

Ви питаєтесь, яка людська опінія про „Свободу“. Але я про себе. Належу до завзятих читачів. Спершу читала „Тарзана“ та любила знімкою гарної дівчини у суконці з широкими вишиваними рукавами, яка була постійно в часописі, це Галина Андреадіс – і як же я їй заздрала! І так я росла від цих маленьких дрібничок. Цікавилась усіма подіями, читала редакційні статті, „Україна і світ“, „Про це і те“. Тільки не зношу спорту, але кожний крам має свого купця. То думаю, що ваш часопис є цікавий для всіх. Читаю „Свободу“ від 1950 року, яка приходить кожного понеділка і це є моє одне джерело, з якого беру національну насагу. Дякую за терпеливість і оставайтеся у Божій опіції.

З пошаною до вас

Марія Горкач

Передплачую 50 років, бо хочу знати, що діється у світі, зокрема про українські справи. Пишіть на всі теми, тільки прошу не писати довгі статті.

Богдан Мацук

Передплачую більше 50 років. Читаю „Свободу“, тому що УНСО-юз допомагає у поширюванні свідомості суспільної, державної та духовної єдності. Заохочує жити чесно, як того вимагає заповідь Бога. Хочу бачити „Свободу“ і далі забезпечену економічно. Сво-го часу Президент Кучма проголо-сив, що на Україні 50 відсотків на-селення говорить російською мо-вою, – цю неправду повторював на бенкетах в США і Канаді.

Ці політичні проросійські заяви нанесли великі шкоди для віднов-леної держави України, а іноді по-ширювали недовір'я до незалеж-ности. Уможливили комуністам, всяким слабодухам зайняти високі державні становища і цим зловжи-вати. Незаперечною правдою є, що в Україні народ до сьогодні роз-мовляє так зв. суржилом. Це цер-ковно-слов'янська мова з доміш-кою українських, білоруських, болгарських слів. Чому сьогодні наші мовознавці так мало борють-ся проти цього зла? Іншою нечес-ною політикою „нашого“ – не на-шого Уряду з Президентом Леоні-дом Кучмою є постійне тверджен-ня, що Україну відновлено без пролиття крові. Всі знаємо, що комуністи знищили мільйони невин-них людей. Керівник держави не може не знати, що у ГУЛагах про-тягом 70 років катовано і розстрі-лювано українських самостійни-ків.

З пошаною до редакції

Іван Сарвадій

Р. С. Підписаний по війні п'ять років карався в концтаборах при-

мусової праці на Донбасі, в Сара-тові, Тамбові та Одесі.

Передплачую 25 років – щоб до-відатися про події в українському суспільстві, в діаспорі та в Украї-ні. Подавайте більше матеріалу про українську діаспору не тільки в Північній Америці. Більше пи-шіть про культуру, особливо мис-тецтво та літературу. Пропоную запровадити сторінку листів до ре-дакції у кожному числі „Свобо-ди“. Також пропоную відкрити дискусію про майбутнє українців в США та Києві і запросити різних науковців та активістів громад ви-словити свої думки.

Без підпису

Передплачую понад 25 років. Хочу й далі бачити „Свободу“ та-кою, якою вона є. Більше друкуй-те інтерв'ю, новин з життя грома-ди, з літератури і мистецтва. Не можу сказати, що мені щось не по-добається. „Свобода“ сьогодні – одна з найкращих газет у діаспорі.

Без підпису

Читаю 2 роки, беру в інших. Мене щиро цікавить життя україн-ської спільноти як тут, в США, так і в Україні. Хочу бачити „Сво-боду“ чесною, доброю, людиною. Сумлінно зберігайте і розвивайте українську мову.

Без підпису

* * *

Як бачимо, зміст відповідей на наш опитник дає багато поживи для роздумів. Серед зауважень і порад є чимало таких, що їх ми ві-зьмемо до негайного врахування у нашій щоденній діяльності. Осо-бливо ми вдячні за предметну, обґрунтовану критику – вона свід-чить, що члени нашої громади не просто читають „Свободу“, але вона їм близька, своя, й тому вони відчують відповідальність за рі-вень газети, щиро переймаються її змістом і формою.

Ми б хотіли коротко відповісти на деякі ваші зауваження і побажання.

Мова нашої газети. Це над-звичайно складна тема і до неї ми будемо повертатися постійно. Тут нагадаємо, що в Україні до-тепер ще не прийнято прогресив-ного, в нашому розумінні, право-пису, і ця обставина ускладнює нашу працю.

Скорочення статей. Тижне-ва „Свобода“ має менше, ніж половину газетної площі щоден-ника, а матеріалів одержує удві-чі більше. Редакція при скоро-ченні застосовує низку критеріїв, зокрема: свіжість інформації, важливість з точки зору читача (а не лише автора), чи матеріал вже був надрукований в інших виданнях; чи вже було вміщено щось подібне або вже лежить го-тове у редакційному портфелі; мовно-літературна якість мате-ріалу; громадська цінність пу-блікації, і ряд інших.

Також треба підкреслити, що газета має інші правила і вимоги, ніж, наприклад, науковий жур-нал: вона залишає за собою пра-во змінювати заголовки, скоро-чувати підписи під фотографія-ми і т. п. Щодо скорочення ого-лошень, задля збільшення місця для газетних текстів, то це при-ваблива ідея, але щоб здійснити

її, треба хіба знайти нам власно-го олігарха, який хотів би під-тримати нашу газету.

Проблема висилання тижне-вика. Газета висилається зранку щоп'ятниці, тобто у день її виходу, поштовими послугами 2-ої класи (2nd Class). На жаль, ми не маємо впливу на покращення поштових послуг у цьому випадку.

Рубрика „Америка і світ“. Наша мета – писати про Україну, про Америку і про нашу україн-ську громаду в Америці. Ми пода-ємо новини з Америки і світу з двох причин: по-перше, щоб ство-рити ширший історичний контекст світу, в якому ми живемо. По-друге, ми знаємо, що читачі стар-шого покоління і з „четвертої хви-лі“ не завжди мають доступ до ан-гломовних джерел інформації.

Дописи від громади. Оскільки ми не можемо мати своїх корес-пондентів у кожному місті, то по-кладаємося на дописи читачів і пресових референтів громадських, культурних, спортивних, мистець-ких та ін. організацій. Але проси-мо, щоб усі їхні дописи включали контактні інформації, передусім – числа телефонів, на які можна звертатися до авторів під час робо-

чого дня. Не раз буває, що матеріал відкладається лише з тієї причини, що нема куди телефонувати, а часу на листування ми не маємо.

Книжки. Для надрукування ре-цензії на нову книжку загально ми просимо для редакції один примір-ник цього видання, а також інфор-мацію, де можна купити книжку і яка її ціна. Але іноді буває, що книжку, через її маленький ти-раж, не можна придбати, а повідо-мити про її вихід все ж варто, з огляду на важливість книжки.

Культурні, літературні, мис-тецькі, історичні теми. Ми з вами цілком згодні і будемо активно працювати у напрямку здійснення цих читацьких побажань.

Ми розуміємо, що 209 відпові-дей не віддзеркалюють повною мі-рою поглядів усього читацького загалу, проте одержані нами від-повіді на запитник дали нам від-верте і щире відображення нашої і вашої „Свободи“.

Ще раз дякуємо усім учасникам опитника і запевняємо, що всі ваші зауваження і побажання візьмемо до уваги.

Ірена Ярославич,
головний редактор „Свободи“

Жертвуйте на Український Католицький університет

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. – Організа-ція сеньйорів під проводом невто-ного голови – д-ра Євгена Новосада при співучасті УКУ і НТШ провела 24 жовтня зустріч з доповідачами. Це були о. д-р Борис Гудзяк – рек-тор Української Богословської Ака-демії у Львові, проф. Джеймс Вільс, який присвятився розбудові ЛБА, мгр. Ілля Лабунька і о. Ми-хайло Лоза. На розповідь про розбу-дову університету, який так потріб-ний українському народові, присутні

щедро відгукнулися фінансовою допомогою і зібрали 2,565 дол., які передано о. д-ові Б. Гудзякові. Тре-ба й далі складати пожертви чи ма-еткові записи на Український Като-лицький університет, який почав вже діяти. Пожертви можна виси-лати до представництва університе-ту на адресу: Prof. Jeffrey Wills, Ukrainian Catholic Education Foundation, 2247 West Chicago Avenue, Chicago, IL 60622-4828.

Зиновій Квіт

**Управа
Українського Музею**
з великою приємністю запрошує Вас на

МАЛАНЧИН ВЕЧІР
субота, 12 січня 2002 р.
коктейль, вечеря і забава
Грає оркестра „Монтаж“
Crystal Ballroom
Tavern on the Green
Central Park at West 67th Street
New York City

150 дол. від особи
Зголошення обов'язкове.
За інформаціями просимо
телефонувати: (212) 228-0110

Український Музей
203 Second Avenue, New York, NY 10003
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
www.ukrainianmuseum.org

ПОДОРОЖІ

Присмерк великого міста

Наближається трьохстолітня річниця з того дня, коли цар Петро Перший заснував на берегах Нєви нову столицю Росії. Впродовж цього часу Санкт-Петербург був повсякчасно пов'язаний з Україною. Канали і будівлі міста зводили українські невідомі, пізніше тут селилися (не завжди з власної волі) численні музики, співаки, мистці, літератори з України. Серед них був і Тарас Шевченко, поетичну книжку якого видано у Санкт-Петербурзі.

У листопаді місто має похмурий вигляд – сіре небо сипле дощем та снігом. Похмурі люди бредуть брудними, розбитими вулицями. Підстав для радощів немає: середньої платні чи пенсії не вистачає на найнеобхідніше. Через це порожньо у крамниці великої торговельної фірми „Сезон“, яка продає продовольчі товари з усіх куточків світу. Продавця по той бік прилавку теж нема, і мені доводиться чекати, оскільки я хочу порадувати свою рідню в цьому місті недоступними для неї ласощами. Замість продавця з'являється молодий робітник зі скриненою, який починає верещати, щоб я поступився, бо йому тісно. На галас приходить дівчина-продавець, яка поводить себе теж вкрай нечемно і позбавляє мене наміру щось купувати.

Вранці, коли я чекав митної контролі на міському летовищі, мені ще видавалося, що митники, котрі палили цигарки, не зважаючи на чергу, це – сумний виняток. Хтось з пасажирів у тій черзі зауважив, що врешті можна почати контролю, і негайно наразився на грошову кару, бо митники заявили, що той чоловік мав вантажу більше, ніж дозволено привозити до Росії.

Краще вже мовчати. У цьому я переконався в лікарні, де мав відвідати хворого родича. Інші відвідувачі терпляче чекали у коридорі на появу когось з персоналу, щоб запитати дозволу пройти до хворих, а я побачив вдалині дівчину у білому одязі і спробував привернути її увагу. Ох і дїста-

Здалеку канали і ріки Санкт-Петербурга нагадують Венецію.

лося ж мені від інших людей, які налякалися, що тепер їх взагалі можуть не пустити всередину!

Значно вільніше почуваються люди біля будок та стійок на вулицях міста, де якісь випадкові торговці продають найнеобхідніші харчі. Покупці звично займають чергу і дістають принесені з дому торбинки на цукор чи крупи, бо з пакуванням купленого тут існує звична скрута.

Багато хто проводить свої дні на численних базарах: одні продають, інші оглядають запропоноване, бо не кожен має за що купувати... На одних базарах пропонують уживані речі – від гасової лампи до викрадених на заводах коштовних приладів, на інших – нові товари з Європи та Азії. Саме на останніх базарах впадає у вічі невинуватим велике число людей зайнятих торгівлею, а не виробництвом нових вартостей.

Базари Санкт-Петербурга на відміну від московських, де часто-густо виникають криваві бійки, спокійні. Соціологи пояснюють це традиційною національною і релігійною терпимістю мешканців міста, яке завжди мало багато націй і церков. Хоча злиднення життя і соціальна незахищеність теж породжують неспокій.

На вулицях міста я не бачив п'яних, хоча в цілому на одного мешканця Росії щорічно припадає 14 літрів абсолютного алкоголю. У Санкт-Пе-

тербурзі п'ють переважно горілку місцевого виробництва і середньої ціни, але зростає попит на вишукані вина. З нагоди мого приїзду моя невістка ледь не купила для мене пляшечку американського коньяку, але з'ясувалося, що висока ціна не відповідала її можливостям. Обмежились чаюванням...

Разючий контраст зі сірими буднями петербуржців становлять барвисті реклями західних фірм, які не втрачають надії знайти в Росії новий ринок збуту. Але й мешканці міста сподіваються на краще – журналіст Віктор Кошванець закінчує статтю „Путінові віримо, державі – ні“ в газеті „Санкт-Петербурзькіє ведомості“ такими рядками: „Останні соціологічні опити населення незмінно виявляють одну й ту ж картину: високий рівень довіри росіян президентові і таке ж дружнє скептичне ставлення до більшості інституцій держави. Чи треба пояснювати, наскільки це сумно для держави, її провідника і, передовсім, для нас з вами“.

Цього разу я не шукав саме українців на площах і вулицях великого північного міста: їхня доля мало відрізняється від долі людей багатьох національностей, які населяють колишню столицю імперії.

Левко Хмельковський

Хлопчики мріють купити мопед.

Люди купують дешевші харчі на вулицях.

Базар – остання надія заробити копійку.

У центрі міста.

Рік тому відійшов Володимир Барагура

2 грудня ц. р. виповниться перший рік від відходу Володимира Барагури в інший світ. З життя пішов відомий письменник-мемуарист, літературний критик, педагог і журналіст-публіцист. В. Барагура був людиною, здатною бачити життєві явища в усій глибині їх психологічних і культурних виявів. Йому було властиве широке відчуття правди й мистецької краси, що посилювалось його світоглядом і глибоко-релігійного українця. Він вважав, що українська читацька спільнота чекає від своїх письменників правдивого мистецького слова. В його особі органічно зливалися прикмети людини й мистця, що виключали в його творчості будь-яку нещирість, штучність, потурання тій чи іншій літературній моді. Бути письменником для В. Барагури означало свідомо докласти усіх сил до того, щоб піднести рівень української літератури до вершин творчих досягнень.

Народився Володимир Богдан Дмитро Барагура 8 листопада 1910 року в Немирові на Яворівщині в сім'ї судового урядовця. З рідної хати він виніс любов до свого народу, його історії, культури, звичаїв та традицій. Закінчивши початкову школу в Немирові, В. Барагура став учнем української гімназії ім. О. Маковця в Яворові у 1922-28 роках. Ступінь магістра філософії в ділянці слов'янської філології здобув у Львівському університеті в 1934 році.

В 1936-39 роках учителював у гімназіях в Стрию та в Яворові. Вже в студентських роках був співробітником газет і журналів „Новий час”, „Нова зоря”, „Життя і знання”, „Рідна мова”, „Наша культура”. Як письменник дебютував у „Малих друзях”, дитячих та юнацьких журналах „Дорога”, „Юнак”, „На варті”, „Крилаті”, а з 1954 року спільно з ред. Б. Гощовським та Р. Завадовичем почав редагувати

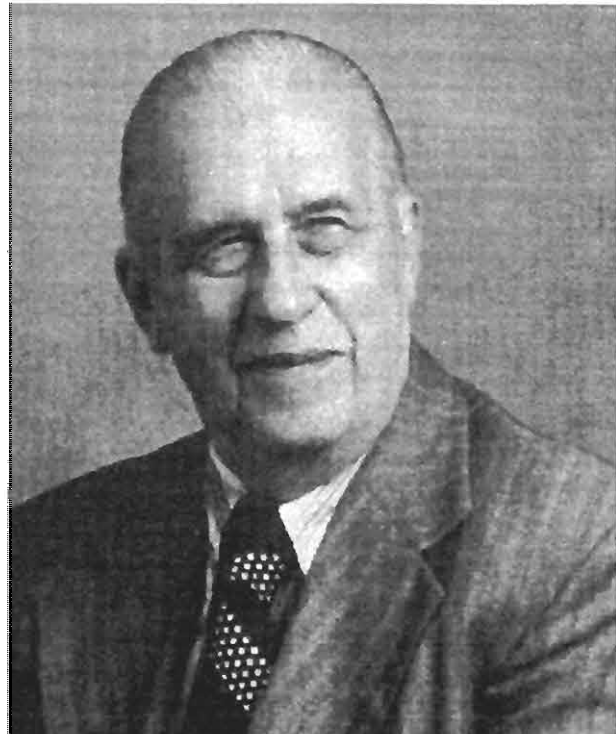
журнал для дітей „Веселка” – видання УНСО-юзу – „Свобода”. На посаді редактора „Веселки” працював 40 років.

Перші публікації В. Барагури на ниві досліджень стосуються української літератури. Серед його праць того періоду можна назвати есеї „Микола Хвильовий” та кілька книжкових публікацій з теорії літератури – „Суть і завдання літературної критики”, „Ідея і форма літературного твору”, „Літературна творчість у світлі психоаналізу”, „Психічні основи успіху літературного твору”, методичного poradnika „Веселка” в школі”.

У 1954 році в Торонто вийшла його перша збірка історичних і біографічних оповідань для дітей та юнацтва „Меч і книга”, з ілюстраціями П. Андрусевича й М. Михайлевича. Друге видання цієї цікавої збірки вийшло в світ також в Торонто в 1980 році. Її перше київське видання вийшло в 1993 році тиражем 5 тисяч примірників завдяки фінансовій допомозі меценатки Марії Тарнавської-Крижанівської з Рочестера, США. У 2000 році заходами Марії Крижанівської здійснено друге видання збірки „Меч і книга”.

Володимир Барагура – автор чудової збірки спогадів зі своїх дитячих і гімназійних часів „Калиновий міст” з ілюстраціями З. Онишкевича, „Як я став журналістом”, „Воєнні спогади сірої людини” та „Зустріч з Русалкою у хвилях океану: крихти з мого життя – дійсність і вигадка”. Цей останній твір – „Лебединий спів” автора. Володимир Барагура написав також чимало есеїв, оглядів і рецензій. У 1984 році Володимир Барагура разом з д-ром Василем Левом зредагували регіональний історико-меморіальний збірник „Яворівщина і Краковеччина”.

Володимир Барагура отримав кілька літера-

Св. п. Володимир Барагура

турних відзначень і нагород. З нагоди 90-ліття, що виповнилося в 2000 році, він одержав грамоту-признання від стемфордського Єпископа Василя Лостена за довголітню громадську працю, а головне за редагування „Веселки”.

Життя і діяльність Володимира Барагури – це живий заклик до працівників пера пристрасно любити свій народ, своє заняття, невтомно працювати, щоб робота стала надхненним зусиллям і самопосвятою, пройнятою чесністю, послідовністю та творчим духом.

Світла пам'ять про Володимира Барагуру ніколи не згасне в наших серцях.

Д-р Володимир Жила

Він знав 60 мов, та найбільше любив українську

До 130-ліття від народження Агатангела Кримського

В літературному і культурному житті України Агатангел Кримський – особлива постать, а його життєва й наукова діяльність – рідкісна, гідна подиву і викликає глибоку пошану до його особи. Ім'я А. Кримського – поета, філолога, одного з найвидатніших лінгвістів світу, визначного знавця санскриту, арабських й інших східних, як і західних, мов широко відоме не лише в Україні, але й поза її межами. Знаний він як майстерний перекладач, активний громадський діяч і патріот, який за словом поета Павла Тичини, „всім своїм єством, своєю надзвичайною і невтомною працею вченого трудівника – належить народові”. Це при тому, що А. Кримський не мав у собі ні краплі української крові....

Агатангел Кримський народився в січні 1871 року у Володимирі-Волинському на Волині. Батько походив з Бахчисараю в Криму, звідки його предки в кінці XVIII ст. переселилися до Литви, а мати – з убогої родини литовських поляків. Незабаром батьки переїхали до м. Звенигородки на Київщині.

Юний Агатангел учився у прогімназії в Острозі. Колегіум закінчив у Києві, а Лазаревський інститут східних мов у Москві, де був у 1898 році доцентом, а від 1910-го до 1918 року – професором арабської і турецької філології та історії Сходу. Перебуваючи в Москві, був активним членом української громади. Для поглиблення знання з орієнталістики перебував два роки (1896–98) у Сирії і Ливані.

А. Кримський став поліглотом світового масштабу, володіючи 60-ма мовами. Після революції, в 1918 році переїздить до Києва, де бере участь в організації Української академії наук. І тут розвинув титанічну науково-педагогічну діяльність. Протягом 10 років очолює найвищі українські установи, завідуючи катедрою сходознавства Київського державного університету. Пише наукові праці з історії літератури арабів, персів, турків та багатьох інших народів Близького і Середнього Сходу. Був редакто-

ром капітального і, через заборону Москви, незакінченого величезного академічного словника української мови. Заборона виникла на ідеологічній підставі: мовляв, словник спрямований на відрив української мови від „братньої” російської. Тут треба згадати також, що А. Кримський опрацював „Найголовніші правила українського правопису”, а в історію української філології увійшов як організатор цілої її епохи. Свою цінну бібліотеку, яка налічувала 30,000 томів, подарував Всеукраїнській Академії Наук. За свої кольосальні заслуги в науці отримав звання Академіка.

Якщо йдеться про його політичні погляди, вони кристалізувалися під впливами Івана Франка, Михайла Драгоманова, Лесі Українки, Бориса Грінченка. У політичних і наукових дискусіях із носіями інших поглядів він завжди обороняв самостійність української мови.

А. Кримський відомий теж як поет-лірик, автор екзотичних поезій, які увійшли в збірку „Пальмове гілля”, та белетристики у збірках „Повістки й екскурсії з українського життя” і „Бейрутські оповідання”, які помітні своєю оригінальністю та новими мистецькими засобами.

У 1930 році через свої твори вчений потрапив на довгі роки у неласку совєтської влади, а в зв'язку з процесом „Спілки Визволення України” втратив посаду довголітнього незмінного Вченого секретаря Академії Наук. Щойно з початком Другої світової війни, коли Москва звернула більше уваги на Схід, згадала про видатного науковця з ділянки сходознавства і покликала його знову до наукової праці. Він навіть отримав нагороду – орден Леніна.

У зв'язку з наступом німців на Україну, Москва дала наказ Кримському виїхати на схід, до Уфи, однак А. Кримський наказу не виконав, а переїхав до своєї Звенигородки. Туди й приїхали за ним представники НКВД. У в'язниці закинули йому антирадянську діяльність, спрямовану на утворення „буржуаз-

Агатангел Кримський

ної Української держави”. Що сталося з ним далі, невідомо. Наукові кола в Парижі отримали коротку офіційну вістку про смерть академіка в січні 1942 року.

Пребагата наукова спадщина Агатангела Кримського, автора майже 1000 наукових праць, видатного літературознавця, етнографа, фолклориста та історика, людини надзвичайної ерудиції є цінним надбанням не лиш української, але й світової літератури. Іван Франко висловився про нього: „Це незвичайна поява серед українців, незвичайна своєю енергією, пристрасною любов'ю до України та різноманітністю знання і силою талану. Він (себто А. Кримський), був філологом з фаху, орієнталістом із замилювання та дуже оригінальним повістярем”.

Любомира Мичковська,
Клівленд, Огайо

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

„Пишу письмом віків”

Зліва: Таня Осадца, Анатолій Кінах, Ака Перейма.

ВАШІНГТОН. – Почесні звання Заслужений художник України та Заслужений майстер народного мистецтва були надані 30 жовтня сестрам Аці Переймі та Тані Осадці в посольстві України. Прем'єр Анатолій Кінах вручив їм грамоти й медалі за вагомий особистий внесок у піднесення міжнародного авторитету України.

Ака Перейма – своєрідна і багатогранна мисткиня (олія, скульптура, кераміка), а також поетеса, черпає надхнення з українського фолкльору і мітології.

У 1991–1996 роках велика експозиція її творів, доповнена сотнями писанок роботи Тані Осадци,

побувала в Києві, Луганську, Харкові, Чугуєві, Вінниці, Одесі, Миколаєві, Херсоні. Таня Осадца – досвідчена писанкарка, дослідниця та колекціонерка писанок.

Союз Українок Америки щороку запрошує Аку Перейму на свої збірні виставки. Цього року вона подарувала свою збірку кераміки на харитативні та освітні проекти США.

У поемі „Пишу письмом віків” Ака Перейма висловила свою мрію: „Із цього світу відійду я та молю Бога, щоби зі світу цього не відійшла ця писанка моя”.

Надія Дейчаківська

Згусток пам'яті про скульптора

Цим „згустком пам'яті” є видання „Михайло Черешньовський. Статті. Спогади. Матеріали” – Нью-Йорк, 2000, 191 ст. Воно вийшло під егідою Української Вільної Академії у США. Відповідальний редактор – Олекса Біланюк, а упорядник та автор вступної статті – Тамара Скрипка. Гортаючи сторінки книги, навіть не знаєш, чим більше захоплюватись, – чи ритмом форм отих „камінних душ”, а чи думкою, експресією надхнених статей про мистця. Своім затамованим чуттям хвилює дедикація спонсора книги – дружини мистця: „У пам'ять про мого Мужа, приятеля життя, скульптора Михайла Черешньовського видаю цю книжку. Доля перекрестила наші життєві дороги майже півстоліття тому, з'єднала нас і заповіла у парі пройти крізь життя. Людмила Черешньовська”.

У сконцентрованій формі засвіту Тамара Скрипка дала повноту інформації про шлях мистця „через терни до зірок”, а також влучну фахову оцінку його творінь. У багатоголосі шанувальників Михайла Черешньовського є письменники Василь Барка і Євген Маланюк.

Найвиразніше благопрекрасне виражене у циклі мадонн Черешньовського, але вміщені в книзі фрагменти автобіографічних текстів свідчать, що вияви добра він сприймав як красу, а красу – як добро і на своїй життєвій стежці. Це хвилююча розповідь про перші гроші за різьблені речі, продані „панам зі суду”, аби врятувати матір і всю сім'ю від голоду. Є вставна новела про кішку, яка не витримала самотності у виселеному селі й перенесла своїх кошенят у криївку повстанців, до людей. Згадують, що Черешньовський говорив „нескладно”. Мабуть, слід сказати „нешабельно”: він не писав пером, а длубав долотом, витесуючи-викарбовуючи у тверді образ-ідею. Говорив притчею, алегорією, символом.

Крім скромності, душевної доброти, самопосвяти (участь в УПА), Черешньовського характеризувала фанатична працьовитість і, при кволому здоров'ї, надзвичайна витривалість, життєпружність, яка рятувала його в екстремальних ситуаціях війни та еміграції, а ще раніше допомагала синові багатодітної вдови, знедоленої лемкині здобути добру фахову освіту у Коломийській різьбарській школі та у Краківському інституті пластичного мистецтва. Обставини склалися так, що талант високої проби не мав змоги віддати всього себе „чистому мистецтву”, а задля виживання в Америці змушений був займатись утилітарним – різьбити рами. Високе мистецтво творив прихвощем, у вільні хвилини. Чимало його творів загубилося у хаосі подій, але список відомих праць досягає вісімдесяти назв.

Не тільки енергія кволого тіла й сила духу рятувала цього „бандерівського святого”, як жартома називали Черешньовського його друзі, від загибелі. Він вірив, що під час переправи через річкову глибину, у якій тонує, не вміючи плавати, подала рятівну руку сама Мати Божа. Отож своїм „мадонним” скульптурним циклом не переставав співати їй осанну, шукаючи все нових мелодій у цій своїй кам'яній пісні без слів. Усе це – не тільки „речі кришталево

чисті” (І. Костецький), у них немає холодності мармуру, а є щось зігріте вдячним серцем. Радість і святість материнства, терпіння й ласка, щось земне й божественно-небесне і кожен раз мистецьки неповторне при вічній жіночності зачаровує нас в отих портретах. Узагалі портретна галерея жінок, як зазначає Тамара Скрипка у вступному слові – це найкраще виражена „мистецька філософія” скульптора, „стала очевидним початком не тільки нового етапу української скульптури, а й передтечею модерного взагалі”.

Найгрунтовнішою і чи не найефективнішою синтезою творчих пошуків і знахідок мистця є пам'ятник Лесі Українці у двох його варіантах, один з яких поставлений у Клівленді, а другий у Торонто. Враження від цих монументів найбільше місця займає у вміщених у книзі текстах. На думку Євгена Маланюка, авторові проєкту пам'ятника в Клівленді, „як справжньому мистцеві, почастило розкрити в ній і показати головну суть Лесі Українки: вічний сенс її постаті і справжнє єство її особистості як письменниці і людини”. Михайло Черешньовський „пішов за голосом своєї музи, яка у нього завжди одухотворена матерією, проявляє духовний еквівалент речей і постатей”. „Леся Українка – в її визволенні духовний суті – в цій монументі – вже не йде, а власне, гряде. Гряде, як непереможна правда... Постаць злегка еллінізована: антично-прекрасна голова Лесі з її чолом Атени-Софії й біль, що супроводжував тріумф її духа”. Мистець не лише увічнив постаць дорогої дочки України, а й українську скульптуру на американському континенті й саму рацию існування там нашої діаспори.

У доробку великого лемка є теж пантеон монументів героям українського національно-визвольного руху. Про них так пише автор ґрунтовної студії „Велетень поміж нами” Богдан Певний: „1962 року Черешньовський поставив Пам'ятник героям. Це зображення чотирьох вишикуваних у лаву бетонних погрудь керівників українського визвольного руху за державність: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Тараса Чупринки і Степана Бандери з обеліском посередині, увінчаним тризубом. Усі вони, кожен окремо у різний час, були підступно вбиті комуністичним агентом”.

Як різьбар створив Черешньовський іконостас для церкви св. Івана Хрестителя біля Гантеру, який Михайло Островерха назвав „скинією молитви і краси”. Так, до речі, можна назвати усю творчість Михайла Черешньовського – одного з найбільших скульпторів ХХ сторіччя. Книга пам'яті і вдячності йому збагатить мистецьку освіту читача і принесе йому такі насолоди, яку можна тільки відчутти, а не легко висловити.

Книжку можна придбати за 35 доларів і 4 долари за пересилку. Чека на 39 дол. прошу вислати на адресу: Ukrainian Academy, 206 West 100th St., New York, NY 10025-5018. Додаткова інформація телефоном (212) 222-1866.

Іван Денисюк,
професор Львівського Національного університету ім. І. Франка

Замовляйте!

Книжка „Мандрівка Пласту в ЗСА”
видана з нагоди святкування 50-річчя Пласту в ЗСА.

МАНДРІВКА ПЛАСТУ В ЗСА

ХРОНІКА ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
МОЛОДІ ПЛАСТ

Книжка,
яка має 528 сторінок
і 1620 світлин –
це цікава пам'ятка для
Вас,
а також гарний
подарунок
від Св. Миколая.

Ціна: 40 дол. + 5 дол. пересилка.

Замовлення приймає Дарка Темницька, тел. (973) 778-3873

Чеки виписувати на **Plast USA-50** та слати на адресу:

Daria Temnycky
28 Standish Drive
Clifton, NJ 07013-2543

Обов'язок зрозуміти значення мучеництва

Владика Михайло Грицишин в редакції „Свободи”.

„Підведіть очі ваші та й погляньте на ниви – вони вже до жнив доспіли. Вже і жнець бере свою нагороду, плоди збирає для життя вічного, – щоб сіяч із жнемцем укупі раділи. Правильна й приказка: один сіє, а жне хтось інакший. Послав же і я вас тежати, коло чого ви не трудилися. Інші трудяться, ви ж у їхню працю вступили” (Ів. 4, 35-38).

Переступивши поріг нового тисячоліття, Одвічний Господь дарує нашому поколінню збирати плоди життя вічного: мучеників Української Греко-Католицької Церкви щойно минулого ХХ століття. Ниви доспіли – інші трудилися, інші терпіли, страждали, інші поклали своє життя саме на те, щоб зберегти його.

Під час святкування 400-річчя Берестейської унії Святіший Отець Іван Павло II у своєму Апостольському листі наголосив: „Виборовши свободу, ми не можемо забувати переслідувань і мучеництва... Невід'ємною частиною цієї нашої релігійної пам'яті є обов'язок пригадувати собі значення мучеництва, вказуючи на пошанування всіх конкретних свідків віри...”

Зібравши біля себе групу відданих співпрацівників, Постуляційний центр УГКЦ довершив у короткому часі велику справу: приготував у належній формі необхідні документи до беатифікації кількадесяти наших мучеників. Велику заслугу й допомогу у за-

вершенні цієї святої справи доклав працівник Конгрегації для справ святих о. Роберт Сарно.

Здійснивши це святе діло, ми виконуємо волю Папи: висвітлювати і вшановувати конкретних свідків віри. Із цією ціллю я запланував семінар, присвячений нашим беатифікованим українським мученикам. Семінар відбудеться у церкві св. Івана Хрестителя в Нью-арку (719 Sanford Avenue) 8 грудня ц. р. (9:30 – 5:00 по пол.).

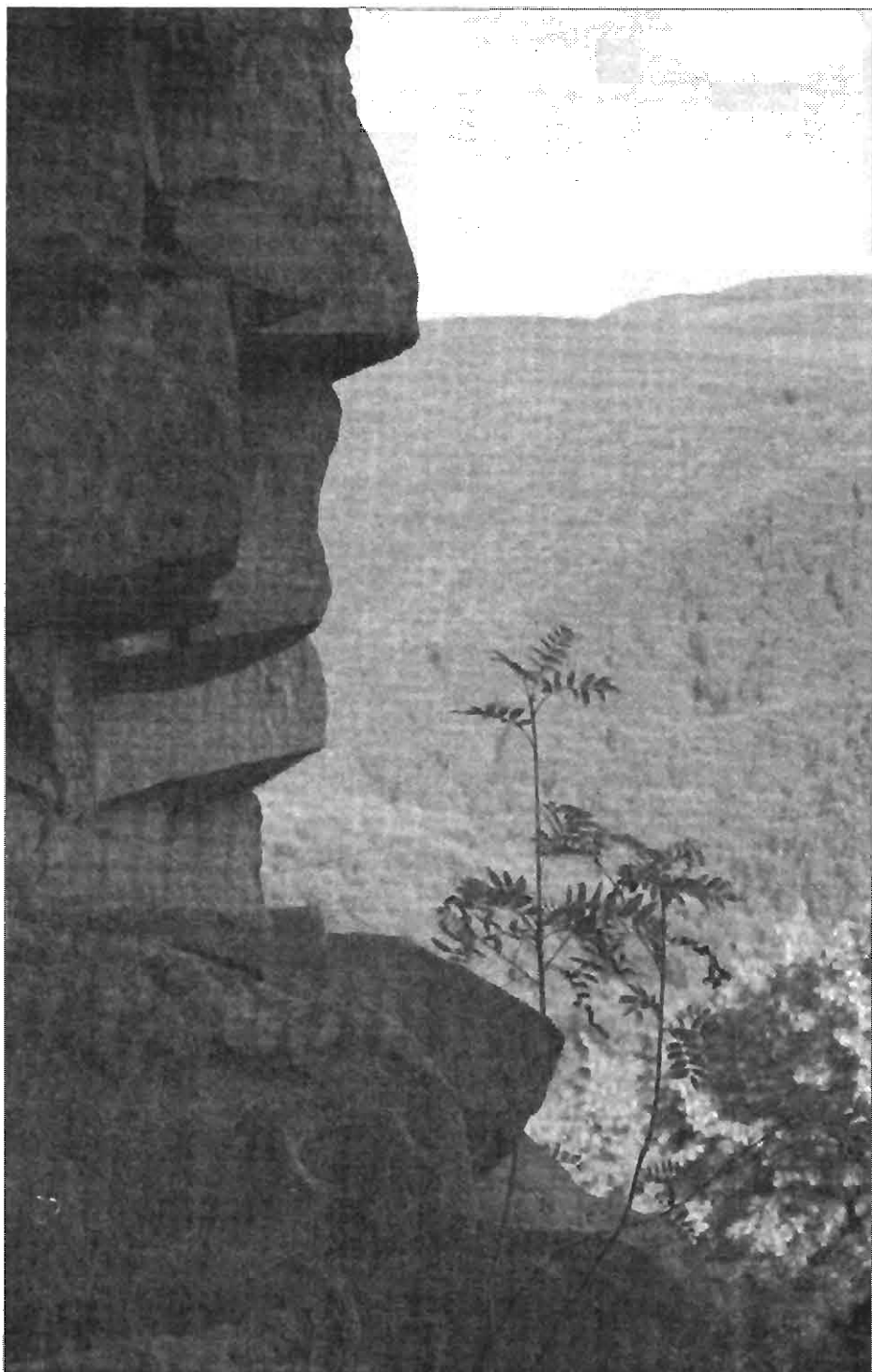
Беатифікація угодників Божих дозволяє віддавати їм відтепер прилюдний культ, тобто прилюдне пошанування. Блаженним мученикам можна складати молебні й акафисти на їхню честь. Можна малювати їхні портрети у формі ікон – з авреолями та іншими ознаками небесної слави. Можна запалювати свічки перед їхніми іконами, обкаджувати їх, робити поклони. Їхні моці будуть зашивати в антимінси чи прямо вклати у святий престіл, коли архиєрей посвячує Церкву. На мошах тих рідних наших мучеників будуться відправляти Святі Літургії.

Цей неоціненний дар більшого числа беатифікованих мучеників одержали ми від Господа Бога без особливих заслуг з нашої сторони. У своїй щедрості Христос дає нам цей дарунок, хоча ми безпосередньо на це й не заслужили. Щось подібне виглядає, коли батьки передають дітям маєток у спадщину. Хоча діти її даром отримали, вони, однак, зобов'язані бути вдячними за цей дар.

У Посланні до євреїв апостол Павло навчав, якою повинна бути наша постава щодо цього прецінного дару. „Тому і ми, маючи навколо себе таку велику хмару свідків, відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжимо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючись пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри, який, замість радості, що перед Ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і Який возсів праворуч Божого престолу”.

† Михайло Гринчишин, ЧНІ, Апостольський Екзарх, голова Місії „Постуляційний центр беатифікації й канонізації святих УГКЦ”

Карпати – мальовничі гори

С. Слущкий. „Скелі над річкою Клокотивою”

НЬЮ-ЙОРК. – У неділю, 25 листопада, в галерії „Маяна” (136, Друга авеню, 4-ий поверх), відкрилася виставка художніх фотографій Степана Слущкого „Красиви Закарпаття (Горгани, Боржава, вулканічні Карпати)”. Виставка діятиме до неділі, 2 грудня.

С. Слущкий народився в Ужгороді, в 1962 році, закінчив фізичний факультет Ужгородського університету, працював у школі і водночас керував центром дитячого пішохідного і гірського туризму, організовуючи походи не лише в Карпати, але й по горах Уралу, Та-

джикистану, у австрійських Альпах.

В Америці С. Слущкий мешкає від 1996 року, спочатку працював спортивним картографом в Ed Hicks Orienteering Unlimited, Inc., тепер він – графік-дизайнер у великій американській фотолабораторії.

50 фотокартин, експонованих на виставці в галерії „Маяна”, – це тільки невелика частка пейзажів, що невдовзі мають увійти до фотоальбому С. Слущкого „Чотири пори року в Карпатах”.

Я. Земляк

Львівська Богословська Академія одержала щедрю пожертву

Львівська Богословська Академія отримала щедрю пожертву в сумі \$10,000 від Вн. Панства д-ра Всеволода і п-ні Лідії Когутяків з Гаверфорд, Пенсильванія. Цей дар уфундує викладацьку кімнату, значно сприятиме Львівській Богословській академії у її розвитку в Український Католицький Університет. Такий вияв жертвенності забезпечує студентам в Україні можливість отримувати високоякісну вищу освіту як майбутні провідники в своїй батьківщині як і у світі взагалі.

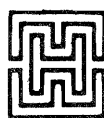
Ця пожертва на Львівську Богословську академію була зложена через Українську Католицьку Освітню Фундацію, яка координує придбання фондів в США для фінансування Львівської Богословської академії та Українського Католицького Університету у Львові.

“Завдяки візії та едності таких жертводавців як Вн. Панства Когутяки, студенти тепер мають кращі умови навчання.”
– о. д-р Борис Гудзак, Ректор ЛБА

Ukrainian Catholic Education Foundation
2247 W. Chicago Avenue
Chicago, IL 60622
www.ucef.org • ucef@ucef.org

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ

запрошує своїх членів та українську громаду на

ПОЕТИЧНИЙ ЯРМАРОК

ЧИТАННЯ ПОЕЗІЙ У ПЕРЕДСВЯТКОВИЙ ЧАС

Участь братимуть такі відомі поети, як:

МАРТА ТАРНАВСЬКА, ЮРІЙ ТАРНАВСЬКИЙ, ВАСИЛЬ МАХНО

а також нові автори.

Ярмарок відбудеться

в суботу, 1 грудня 2001 р., о год. 5-й веч.
в будинку НТШ, 63 Fourth Ave. (між 9 і 10 вул.), New York, NY 10003

СПОРТ

Плавання

Дворазова олімпійська чемпіонка, дворазова чемпіонка чемпіонату світу з плавання в Японії Яна Клочкова.

В бразилійському місті Ріо-де-Жанейро на першому етапі Чаші світу на короткій відстані українські плавці Олег Лисогор та Яна Клочкова 17 листопада вибороли три золоті нагороди та дві срібні. Після другого місця О. Лисогора на дистанції 100 метрів брасом, українець переміг на двох менших дистанціях в цій же дисципліні. Яна Клочкова, що також була другою на дистанції 400 вільним стилем, двічі перемогла на 400 та 200 м комплексом.

У Гарварді...

(Закінчення зі стор. 12)

ня через нагальні проблеми дня, залишаючи їх нерозв'язаними. Політична та економічна система України особливо вороже сприймає вимоги, необхідні для вступу до Європейського Союзу. На Заході і в США це створює думку, що Україна не рухається у бажаному напрямку, що вона хоч вже і не радянська, але ще й не європейська держава.

Проф. Гарнет вважає, що надзвичайна енергійність, яку виявляла Україна у середині 1990-их років у дипломатичній та військовій галузях, сьогодні вичерпалася. Такі її досягнення, як дипломатичне визнання у світі, створення стратегічних партнерств із іншими країнами, врегулювання питання з кордонами, в сутності не вимагали докорінної реформи суспільства. Вони значною мірою усунули деякі джерела зовнішніх конфліктів. Проте ці досягнення, на думку Гарнета, не дозволять Україні прошистити до Європейського Союзу.

В момент, коли Україна виглядає розгубленою і безладною, Росія постає рішучою, зосередженою і, вперше за довгий час, прозахідною. На думку проф. Гарнета, зближення між США та Росією має важливі наслідки і для України та її можливості у майбутньому користатися політичною і економічною підтримкою Вашингтону. Сьогодні Президент Джордж Буш дуже серйозно розглядає російського Президента Володимира Путіна як партнера, з яким можна вести справи. Керівництво у Києві зда-

Футбол

Офіційну пісню чемпіонату світу з футболу 2002 року виконає популярна американська співачка Анастасія. Вперше вона заспіває її на церемонії жеребкування ЧС-2002, яка відбудеться найближчим часом в Пусані. Корейська симфонічна оркестра виконає офіційний гімн чемпіонату, написаний грецьким композитором Вангелісом.

* * *

Донецький „Шахтар“ та київське „Динамо“ теж стали півфіналістами Чаші України, приєднавшись до „Металюрга“ з Донецька та дніпропетровського „Дніпра“, які вийшли до півфіналу раніше.

* * *

Після того, як національна збірна України „пролетіла“ повз чемпіонат світу 2002 року, тренерський штаб вирішив розпочати новий сезон з товариських ігор, яких не вистачало у попередньому циклі. Вже є попередні домовленості про проведення двох товариських зустрічей зі збірними Грузії та Японії. Перші ігри мають відбутися в лютому-квітні 2002 року.

Теніс

У другому колі турніру в Португалії українець Орест Терещук 26 листопада без особливих зусиль переміг норвежця Стіана Бореті (6-1 6-2).

А в Австралії українка Тетяна Перебийніс в парі з Фуджівара у другому колі перемогла новозеландський дует Нола – Стівенс (6-1 7-6).

ється задоволенням периферійною позицією України на міжнародній арені. Водночас Путін намагається здобути на ній центральне місце, збільшити свій вплив у світі. За прогнозом Ш. Гарнета, після подій 11 вересня велика частина уваги у США буде зосереджуватися на війні з тероризмом, а не на таких справах, як реструктуризація заборгованостей Києва чи українсько-російські взаємини. Відтак американсько-українські стосунки лишатимуться для Вашингтона на другому плані.

В такий момент найкращою політикою з боку України було б, по-перше, виявлення активної заангажованості у боротьбі з тероризмом із використанням всіх наявних засобів – поліції, розвідки та інших можливостей, по-друге, проведення економічних і політичних перетворень всередині країни, а не тупцювання на місці, підтвердження реальної зацікавленості України в європейській інтеграції.

Проф. Ш. Гарнет з обережністю ставиться до несподіваного „медового місяця“ між Сполученими Штатами та Росією і застерігає від надмірного оптимізму щодо перспектив взаємин із Росією. Він сумнівається, що в найближчому майбутньому буде досягнуто зближення позицій у питанні про стратегічну антиракетну оборону, хоч і не виключає економічних поступок Вашингтону назустріч прагненню Росії стати членом Світової торговельної організації. США зацікавлені у безпеці і максимальній позитивності взаємин із Росією, однак вони повинні утриматися від надто великих поступок Москві. Зокрема не слід погоджуватися із позицією Крем-

Шахи

У Москві 25 листопада відбулось відкриття Чемпіонату світу за версією ФІДЕ, в якому візьмуть участь 9 українців. Змагання почалися 27 листопада. Переможець чемпіонату отримає 3 млн. доларів, переможниця серед жінок – півмільйона доларів. За титул кращого гротмайстра планети змагаються з України Василь Іванчук, Руслан Пономарьов, Володимир Баклан, Вячеслав Ейгорн, Ганна Затонських, Інна Гапоненко, Ольга Олександрова, Наталія Кисельова та Тетяна Кононенко.

Фігурне ковзання

В Санкт-Петербурзі 25 листопада закінчився 5-ий етап світової серії „Гран-прі“, на якому український дует з танців на льоду Олена Грушина та Руслан Гончаров зайняв третє місце. Перше дісталася чемпіонкам світу, італійській парі Барбарі Фузар-Полі і Мауріціо Маргальо. Друге місце – за ізраїльськими фігуристами Галіт Хаїт – Сергієм Сахновським.

Ручний м'яч

На традиційному турнірі „Меморіал Ігоря Турчина“, присвяченому тренерові київського „Спартак“, перемогла жіноча збірна Росії.

В турнірі брали участь також збірні України, українських клубів, Угорщини. В минулому році збірна України була переможцем меморіалу.

ля, що проблема війни в Чечні пояснюється тероризмом. Хоч „Аль-Кайда“ та ісламські екстремісти є також і в Чечні, на думку проф. Гарнета, було б смішно зводити чеченську проблему лише до тероризму, ісламського фундаменталізму та етнічного сепаратизму. Згода Вашингтону на те, щоб Росія диктувала умови своїм сусідам, в тому числі й Україні, може лише зруйнувати позитивні внутрішні зміни в самій Росії.

Разом з тим кожна позитивна зміна в стосунках між Вашингтоном та Москвою не означає кінця американо-українського партнерства і не є трагедією для українців. Між успішним розвитком України і Росії, на думку проф. Ш. Гарнета, не існує внутрішнього протиріччя. Успіх однієї країни не виключає успіху іншої. На Заході від України не вимагають вибирати між Росією й Європою. Західна орієнтація України не означає ворожого наставлення до Росії, – така ворожість лише ускладнювала б взаємини України з НАТО чи Євросоюзом.

Проф. Гарнет вважає, що Вашингтон не погодиться на нове об'єднання України з Росією. Сьогодні значно реальнішою стала загроза сповзання України до становища периферії Європи, яка багатьом європейцям більше нагадуватиме нестабільні й нерозвинуті країни третього світу, ніж близьких західних сусідів України – Польщу, Чехію чи Угорщину.

В Києві повинні зрозуміти важливість Заходу для України. Без західної допомоги Україні важко буде збалансувати взаємини із російським сусідом. У наступних кілька років така до-

Гокей на траві

В найближчому майбутньому Вінниця може прийняти чемпіонат Європи з гокею на траві. Про це заявив генеральний директор Європейської федерації трав'яного гокею Девід Балберні, який перебував з візитою у Вінниці. Міжнародна федерація гокею на траві виділить Вінниці 100 тисяч доларів на будівництво сучасної арени зі штучним покриттям.

Бокс

Український боксер Володимир Кличко відмовився від поєдинку з Девідом Ізоном, в якому він 1 грудня повинен був захищати титул чемпіона світу за версією WBO. Причиною такого несподіваного рішення стала травма плеча, яку він отримав на одному з тренувань.

Гирьовий спорт

В Санкт-Петербурзі 25 листопада завершився чемпіонат світу з гирьового спорту, на якому друге загальнокомандне місце виборола збірна України. Більшість нагород дісталася збірній Росії, яка в минулому році стала також чемпіоном.

Пожертви на розвиток спорту в Україні просимо надсилати до УСЦАК на адресу:
**680 Sandford Avenue,
Newark, NJ 07106.**

помога, як, наприклад, ренегоція зовнішнього боргу, врегулювання питань про кордони та Чорноморську флоту, набуває ще більшого значення. Можливо, ці питання сьогодні розв'язано не найкращим для України чином, але вони могли отримати ще не вигідніше розв'язання, якби росіяни бачили, що Київ ніхто не підтримує.

Кілька слів перестороги Шерман Гарнет мав і для країн Заходу. Навіть якщо вважати, що Україна не змогла дотепер зробити серйозну заявку на членство в Європейському Союзі та НАТО, для Заходу було б стратегічною помилкою оголошувати, що тепер Європа є закритою, а її поповнення новими членами закінчилося. Ні НАТО, ні ЄС не мають потреби вирішувати раз і назавжди, де є місце Україні. Сьогодні, на думку Гарнета, найважливішим є те, щоб Захід зберігав заангажованість і потенційну відкритість до України.

Лекція Ш. Гарнета викликала жваву дискусію серед численних присутніх студентів та професорів Гарвардського університету.

Щорічні лекції з політології в пам'ять проф. Зеновії Сохор-Пері заснували в Гарварді родина і приятелі покійної вченої. Зеновія Сохор-Пері була професором Кларкського університету, знаним і шанованим фахівцем в галузі української історії й політології. Відсотки із створеного при Гарварді родинної і приятельської меморіальної залізничної фонду її імені капіталом у 25 тисяч дол. призначаються на справу поширення в університетському середовищі США інформації про сучасну Україну.

ФКУ-Кембридж

10 років тому...

(Закінчення зі стор. 1)

ної підтримки Конгресу США, шлях до незалежності дипломатичне визнання України були б набагато складнішими.

У кінці листопада 1991 року, разом з двома співробітниками Гельсінської комісії і близько 60 іншими офіційними міжнародними спостерігачами, я приїхав до Києва. У той час в Україні було відносно мало спостерігачів у порівнянні з виборами 1994, 1998, 1999 років, коли нараховувалось по декілька сотень спостерігачів. Напередодні виборів українське телебачення пропагувало важливість референдуму, говорячи, що голос „за” – це голос для ваших дітей та онуків. Визначні люди з різних сфер українського суспільства – культурного, політичного, релігійного, спортивного – заявляли в телевізійних виступах про важливість незалежності. Пригадую одну програму, яка називалась – „Рок за незалежність” де виступали музичні групи „Гроно”, „Кому вниз” та інші.

В день перед референдумом я вечеряв у готелі „Національний”, близько Верховної Ради, разом з американським консулом Джаном Гандерсоном, Катериною Чумаченко, Катєю Баверс з американського уряду, братом Миколою, який вже тоді жив і працював у Києві. З нами також вечеряв голова політичного відділу американського посольства в Москві, який приїхав до Києва, щоб спостерігати за голосуванням. Пригадую, як всі

Зліва: Микола Горинь, Орест Дейчаківський, позаду – консул США в Києві Джон Гарденсон.

ми виявили незадоволення, бо цей представник американського посольства цілком не розумів, які значні зміни відбуваються в Україні, не розумів важливості цих процесів. Всі решта присутні на вечері дивувалися з його несвідомості. Але кількома днями пізніше при зустрічі цей офіційний представник Америки у Москві признався, що коли на свої очі побачив, як українці серйозно ставляться до питання незалежності, то зрозумів, що Україна таки є.

У неділю, першого грудня, разом з консулом Гарденсоном я спостерігав голосування на виборчих дільницях у Києві. Ми не помітили жодних серйозних порушень. Пригадую, як на одній виборчій дільниці якась жінка почула, що я розмовляю українською мовою і заявила присутнім, що якщо американець так гарно володіє українською мовою (зазначу, що це, як на мене, було деяким перебільшенням), то вона від сьогоднішнього дня буде розмовляти тільки по-українськи.

Після обіду декілька осіб з нашої делегації поїхали на виборчі дільниці до чотирьох сіл Київської області, на північ, в сторону Чорнобиля. Селяни були надзвичайно гостинними, хотіли нас годувати, дуже цікавились життям в Америці. Ми бачили, що селяни голосували „за” широким, а не тільки тому, що так казала влада.

Вранці, 2 грудня, близько ста міжнародних спостерігачів, журналістів та депутатів були запрошені на зустріч з новим Президентом Леонідом Кравчуком, де він для цілого світу проголосив результати референдуму – 90,3 відсотка голосуючих підтримали незалежність. Ніхто з присутніх не сподівався, що результати будуть такі високі. І навіть міжнародні спостерігачі, які повинні були бути неутральними, зареагували оплесками. Оскільки разом з референдумом відбулись президентські вибори, то світ разом з незалежністю України вітав першого Президента незалежної держави Леоніда Кравчука, який набрав на виборах 61,59 відсотка голосів виборців. Друге місце зайняв з результатом 23,27 відсотка голосуючих В. Чорновіл, на третьому місці був Левко Лук'яненко. Хочеться згадати одну цікаву деталь: коли під час передвиборчої кампанії Вячеславу Чорноволові задали запитання, чим його програма відрізняється від програми Л. Кравчука, то В. Чорновіл відповів: „Майже нічим, тільки моя програма вже існує 30 років, а його – три місяці.”

Пізніше відбувся великий прийом у готелі „Ли-

Моряки Чорноморської фльоти беруть участь у референдумі.

бідь”, організований Уляною Мазуркевич з Філадельфії, де провідні українські депутати і політики разом з американцями, канадцами і, зрозуміло, українцями танцювали, співали, раділи і святкували цю історичну подію до пізньої години.

Наступного дня я поїхав відвідати родину батька до Івано-Франківська і села Ямниці. 5 грудня дивилися зі стрийком і тетою по телебаченню інаугурацію нового Президента у Верховній Раді. Коли хор заспівав „Ще не вмерла Україна” я подивився на тітку і побачив, як сльози радості текли по її обличчі. Майже вся моя родина, включно з тіткою, як і багато інших родин, пережили заслання до Сибіру після війни. І хоча у 1991 році українська незалежність таки була здобута мирним, демократичним шляхом, скільки мільйонів українців страждали і згинули, щоб ця довгоочікувана мрія незалежності здійснилася.

Я пишу ці спогади після відзначення 10-річчя Незалежності і думаю: скільки ще часу має минути, поки Україна стане справді демократичною, економічно могутньою, де пануватиме верховенство закону і справжня пошана до народу?

Фото: архів „Свободи”; Орест Дейчаківський

Тарас Чорновіл...

(Закінчення зі стор. 3)

ти в цю авантюру, щоб продемонструвати Президентові, що він має в своїх лавах навіть сина Чорновола, й тим самим спробувати вибити колосальні фінанси. Цей проєкт він представив як об'єднувальний. Я дуже швидко зрозумів, зокрема, з розмови з Президентом, що це є штучний, маніпульований проєкт, який ніякого об'єднання не передбачає.

– **Звідки в державі, народ якої ледь-ледь зводити кінці з кінцями, знаходять кошти для таких проєктів?**

– Фінанси на будь-які акції подібного ґатунку збираються, як правило, дуже жорстким методом фінансово-адміністративного тиску. Я наведу лише один приклад: як діяла „Злагода” – основний донор, організований олігархом Олександром Волковим для підтримки на президентських виборах Леоніда Кучми. Метод дуже простий. Підприємців змушували шляхом залякування – ліквідацією їхнього бізнесу, арештом, компромітуючими матеріалами – перераховувати гроші у фонд „Злагоди”, з якого фінансувалась президентська кампанія Кучми. Щодо „Руху Бойка”, то тут також діє подібний механізм, але на значно меншому рівні. Окремим бізнесменам, які мають якісь гріхи перед податковою інспекцією, пропонують або сісти за ґрати, або зробити внесок у цю структуру. Такі речі в Україні стали звичайними – всі олігархічні партії фінансуються, як правило, за таким принципом.

– **Фактична ліквідація Руху – це результат „внутрішнього самозгорання” чи вплив якихось зовнішніх векторів?**

– Я думаю, що тут є комплекс факторів. Рух був силою тоді, коли Вячеслав Чорновіл, бачачи реальну силу комуністичної партії в Україні, намагався націлити основний удар проти неї, і був змушений бодай частково миритися з тією політикою, яку вів Леонід Кучма. Коли ж у 1998-му

– на початку 1999 року він заявив жорстко, що Рух – проти переобрання Кучми на другий президентський термін, і перейшов у конструктивну опозицію до президентської лінії, не забарився наслідки. Згадайте той розкол, коли в Русі проти Чорновола об'єдналися люди, які до того або ніколи не могли знайти між собою спільної мови, або ті, хто взагалі мав дуже опосередковане відношення до Руху. Як правило, це були люди, зв'язані на якомусь бізнесі, або ті, проти кого влада мала компромітуючі факти. Тобто на тодішній Рух почався доволі масований зовнішній вплив. Але після загибелі Вячеслава Чорновола проявився ще й внутрішній момент – Рух не мав підготовленого лідера-наступника. Рух увійшов у 2000-ий рік як партія, яка живе за принципами вчорашнього дня. А тим часом історія не стала чекати, доки це зрозуміють Костенко з Удовенком, і на політичній авансцені України з'явилися зловісні постаті.

– **Який розклад політичних сил напередодні парламентських виборів і з ким особисто ви?**

– Розклад політичних сил дуже поганій. Тепер Президентові Кучмі вже не обов'язково дбати про фальшування результатів виборів, і тому він так гостинно запрошує європейських спостерігачів. Вже сьогодні можна сказати, що демократичні сили вибори програли. Тому що владі вдалося розвести й пересварити між собою основні опозиційні сили і загнати на манівці такий важливий фактор суспільної думки, як націонал-демократію.

Натомість ми маємо все таку ж сильну Комуністичну партію і роздрібнену опозицію. Блок, до якого я особисто належу, – блок В. Ющенка „Наша Україна”, теж має купу проблем. Адже ми могли б цим блоком, при продуманій політичній лінії, здобути абсолютну чи принаймні ситуативну більшість у парламенті. І це означало б, що ми могли б змінити ситуацію в Україні докорінно. Але зроблено стільки помилок, з'явилося стільки негативних тенденцій, амбіцій, які дуже часто побудовані на особистих симпатіях чи анти-

патіях лідера чи його оточення, що цей блок стає дуже неоднорідним і, очевидно, не здобуде тієї кількості місць у майбутньому парламенті, яку міг би здобути. Я відмовився від свого досить перспективного місця в партійному списку і йду на вибори у своєму виборчому окрузі за мажоритарною системою.

– **Є ознаки того, що блок Ющенка пішов на зближення з Президентом і його оточенням. Ющенко періоду відставки з посади прем'єра і Ющенко тепер – це одна й та сама політична постать?**

– Я думаю, що це один і той же Ющенко, просто його діяльність потрапляє іноді в фарватер лінії Президента. Найголовніша проблема Ющенка в тому, що він не має достатньої політичної твердості. Наведу приклад. У 1999 році мій батько і В. Пинзеник приходили до В.Ющенка і просили йти на президентські вибори, бо вважали його єдиним кандидатом, здатним перемогти Кучму. І він тоді сказав: „Ви хочете, щоб зі мною сталося те, що з В. Гетьманом?”. Після смерті В. Чорновола на аналогічну пропозицію Ющенко сказав: „Ви хочете, щоб зі мною сталося те, що з В.Чорноволом?” Є у Віктора Ющенка ще одна вада, яка заважає йому стати справжнім політиком. Він перестав спілкуватися з людьми, які говорять неприємні для нього речі, роблять зауваження, вказують на його помилки.

Потрібні якісь екстраординарні обставини або гучна перемога на виборах, щоб Ющенко зміг нарешті зробити якісь різкі, кардинальні кроки. Сьогодні ж і на можливості Ющенка, і на зусилля інших демократичних об'єднань я дивлюся доволі песимістично. Треба думати про наступні президентські вибори 2004 року, на яких принаймні номінально збираюся кандидувати і я. Не можна допустити, щоб повторилася ситуація 1999 року і до влади прийшов політик, який знову поведе усіх нас вкотре не туди

Розмову вела
Катерина Кіндрась

Час інтелекту

У Києві, в Інституті соціології НАН України, 21 вересня відбулася презентація книжки „Доктрина Кравчука – начерк програми інтелектуалізації і формування модерної української нації”.

Цей начерк належить перу трьох авторів – доктора економічних наук, заслуженого діяча науки і техніки України, провідного наукового співробітника Інституту соціології НАН України Віталія Врублевського; доктора економічних наук, футуролога Осипа Мороза (США) і доктора економічних наук, керівника Центру соціальних експертиз і прогнозів Інституту соціології НАН України Юрія Сасенка.

У передньому слові президент Академії наук України Борис Патон згадує слова німецького просвітителя Йогана Гердера про Україну – що вона „стане колись новою Елладою”.

Дивовижні простори цієї країни, чесноти народу, його музичні здібності, родюча земля колись та пробудяться”. Але щоб це здійснилося, треба подбати про підвищення загального інтелектуального рівня нації, бо це є той чинник, який, за словами академіка Б. Патона, „має основоположне значення для сучасного державотворення і подальшого становлення демократичного суспільства”.

Ця достойна мета покликала до життя нову громадську організацію – Українське товариство „Інтелект нації”. Його голова Леонід Кравчук, перший всенародно обраний Президент України, заіні-

Обкладинка книжки „Доктрина Кравчука”.

ціював проєкт інтелектуалізації української нації, який охоплює низку взаємопов'язаних програм розвитку науки, освіти і культури, а також тісної співпраці України зі західною і східною діспорами. Про цей, власне, проєкт і розповідає книжка „Доктрина Кравчука”.

У презентації видання взяло участь майже 150 відомих українських вчених.

Книжку, ціною 5 дол. можна набути в одного з авторів – Осипа Мороза. Його адреса: Dr. Osy Moroz, 102 Steken St., Kerhonkson, NY, 12446-2940.

Н. Н.

Українці в Голівуді

БИРБЕНК, Каліф. – З 7 по 14 жовтня відбувся V щорічний Світовий чемпіонат видовищних мистецтв („Fifth World Championships of Performing Arts”). На чемпіонаті були представлені всі види мистецтв у восьми категоріях: танець, спів, моделінг, театральне мистецтво, комедійний жанр, інструментальна музика та інші види мистецтв.

Засновником і президентом чемпіонату є американець Гріф О'Ніл. Він є співавтором, засновником і консультантом найбільших телевізійних шов-програм – „Міс Америка”, „Міс – Сполучені Штати Америки”, „Міс світу”. Чемпіонат проводиться від 1997 року кожен рік. Цього року на нього було запрошено учасників з 31 країни світу. Серед них була і делегація з України, яка складалася з восьми учасників. Голівудські судді протягом трьох турів скрупульозно відбирали гідних дістатися до золотих, срібних і бронзових медалей. Крім артистів, в складі делегації був і народний депутат України Микола Габер з дружиною, якого привітали як представника українського парламенту.

Серед медалістів делегація України була в повному складі: Анастасія Шаблій (Кривий Ріг, 6 років) – моделінг і комедійний жанр, 2 золоті медалі; Христина Гриньох (Львів, 13 років) – спів, 2 золотих і одна срібна медалі; Ольга Кульчицька (Львів, 14 років) – спів, срібна медалі; Марта Спіженко, (Київ, 13 років) – спів, мо-

делінг, 2 золоті і срібна медалі; Тетяна Мельник, (Львів, 16 років) – моделінг, золота і срібна медалі, гранд-приз; Яна Логвинець (Павлоград, 17 років) – моделінг, 2 золоті медалі; Наталія Тунгусова (Львів, 19 років) – моделінг, золота і срібна медалі; Остап Стахів, (Львів, 30 років) – бандура, спів, золота і срібна медалі.

Після трьох турів проводився відбірковий фінальний тур. Із 1100 учасників було вибрано тридцять, серед них п'ять з України. Це – Христина Гриньох, Марта Спіженко, Тетяна Мельник, Яна Логвинець та Остап Стахів. На фінальному концерті, який записувався телекомпанією з Голівуду, були присутні директори кіностудій, популярні голівудські актори, агенти, менеджери, композитори і музиканти звукозаписуючих студій. Вони вибирали з тих тридцяти ще п'ятьох на вищі нагороди. Серед них була українська дівчина Тетяна Мельник (моделінг). Закінчився чемпіонат грандіозним гала-концертом. На жаль, через суворий візовий режим і фінансові труднощі не всі вибрані змогли приїхати на змагання.

Усі, хто хоче виступити в складі збірної України на Всесвітньому чемпіонаті видовищних мистецтв в наступному 2002 році в Голівуді, повинні звертатися до Остапа Стахова для попередньої консультації і оформлення документів. Вікова категорія – від 5 років і старші. Тел.: (440) 826-1497.

Остап Стахів

МАЛАНКА 2002

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ ВАШІНГТОНУ

запрошує Вас на

МАЛАНКУ –

БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК

який відбудеться

12 СІЧНЯ 2002 р.

WEST END WASHINGTON MARRIOTT – GRAND BALLROOM

1221 22nd St. N.W. Washington, DC

грає оркестра „**ВЕСЕЛІ ЧАСИ**” з Чикаго

Реєстрація дебютанток та додаткові інформації: **СОФІЯ НАКОНЕЧНА**
(301) 946-6588

Коктейл – відкрита бара

7– 8 веч.

Число учасників обмежене. Квитки слід замовляти заздалегідь. При вході квитки не продаватимуться.

Ім'я/прізвище: _____

Адреса: _____

Місто/штат/код: _____

VISA чи MC # _____

Діє до дати: _____

Підпис: _____

Тел.: _____

е-mail для одержання посвідки _____

Квитки куплені до 16 грудня 2001 р. – 85 дол. від особи

- включає паркування авта на готелівій площі -

Після 16 грудня ціна всіх квитків – 105 дол. від особи

Число квитків _____ по _____ дол. = _____ дол.

Залучую _____ дол.

Чеки виписувати на: Ukrainian Association of Washington

Висилати на адресу: Ukrainian Assoc. of Washington, P.O. Box 14084,
Washington, DC 20044, або факс (301) 765-0010

Запити: Email: malanka2002@aol.com

Вибір страв
(просимо зазначити)

Grilled Filet Mignon
w/Sauteed Onions
and Port Wine Sauce

Pistachio Crusted Salmon
w/Wild Mushroom Polenta

1/2 Roasted Range
Chicken, Garlic Mashed
Potatoes w/Wild
Mushroom Sauce and
Truffles

Спеціальні ціни за кімнати для гостей, які бажають переночувати в готелі.

Вестерн Юніон® Лотерея Виграй свою МРІЮ^{SM}

Призовий фонд перевищує
\$1,000,000
доларів!

Це дуже легко.

Щоразу, коли Ви переказуєте гроші в межах США чи за кордон або надсилаєте переказ за допомогою Quick Collect® чи Swift Pay®, Вас автоматично включають до числа тих, хто може здійснити свою мрію, отримавши один із головних призів у \$25,000 кожний!

Лотерея від Вестерн Юніон „Виграй свою мрію“. Офіційні правила. Не треба нічого купувати, щоб узяти участь або виграти. 1. Як можна автоматично взяти участь. З 1 листопада 2001 р. до кінця робочого дня 31 грудня 2001 р. щоразу, коли Ви робитимете звичайний місцевий або міжнародний переказ грошей через Вестерн Юніон за допомогою Money Transfer (включно з Dinero Día Siguiente та Dinero a Domicilio до Мексики), Quick Collect® або Swift Pay® (за винятком Quick Cash, Quick Pay, Giro Telegrafico, переказу інтернетом або телефоном) з будь-якої агенції Вестерн Юніон, Вас автоматично включатимуть до учасників лотереї. Учасником може бути особа, чие ім'я зазначене в графі „Sender“ на формі „To Send Money“. Цю особу автоматично включають до відповідного розіграшу, описаного в Правилі 4. Якщо такий учасник, згідно з правилами Вестерн Юніон про збереження таємниці клієнта, відмовився від розповсюдження своїх даних поміж представниками третьої сторони, його/її ім'я не буде включене в розіграш, а сам він не зможе претендувати на перемогу. 2. Не треба нічого купувати, щоб узяти участь або виграти. Щоб узяти участь без відповідного переказу грошей, напишіть на аркуші паперу розміром у три на п'ять дюймів (3" x 5") друкованими літерами Ваше повне ім'я, адресу, поштовий індекс і (за бажанням) денний або вечірній номер телефону, а потім надішліть його до: Western Union „Win Your Dream“ Sweepstakes, P.O. Box 4895, Blair, NE 68009-4895. Увага: щоб визначити розіграш, до якого Вас включити (див. Правило 4), в нижньому лівому кутку конверта напишіть друкованими літерами одне з поданого нижче: Africa, Asia/Australia Pacific, Caribbean, Central America, Eastern Europe, Mexico, Middle East, South America, South Asia, Western Europe, Domestic United States, Quick Collect або Swift Pay. Одна заявка на один конверт. Надруковані, скопійовані або механічно репродуковані заявки не розглядаються. Приймаються заявки, виповнені рукою. Заявки мають надійти до 8 січня 2002 р. 3. Жеребкування. Переможців буде визначено 9 січня 2002 р. з числа всіх дійсних заявок, що надійдуть до D.L.Blair, Inc. — незалежної арбітражної компанії, рішення якої не підлягатимуть оскарженню. Переможців буде повідомлено поштою. Один приз на одну особу/адресу. Шанси на виграш залежатимуть від загальної кількості поданих дійсних заявок. 4. Призи і їхній приблизний грошовий еквівалент. Сорок один (41) гран-приз: призи в \$25,000 розіграватимуться жеребкуванням поміж переможцями з числа тих, хто був включений у розіграш як автоматичний учасник або учасник, що нічого не купував. Призи виплачуватимуться у вигляді чеків у такий спосіб: 4 призи для дійсних заявок з Африки, 2 призи для дійсних заявок з Азії та Австралійсько-Тихоокеанського регіону, 4 призи для дійсних заявок із Карібського регіону, 6 призів для дійсних заявок із Центральної Америки, 1 приз для дійсних заявок зі Східної Європи; 4 призи для дійсних заявок із Мексики, 2 призи для дійсних заявок із Близького Сходу, 6 призів для дійсних заявок із Південної Америки, 2 призи для дійсних заявок із Південної Азії. 1 приз для дійсних заявок із Західної Європи, 4 призи для дійсних заявок по грошових переказах у США, 4 призи для дійсних заявок по переказах Quick Collect, і 1 приз для дійсних заявок по грошових переказах Swift Pay. Призи складаються тільки з того, що його зазначено власне як приз. Усі призи буде вручено. 5. Загальні правила. Лотерея чинна лише для осіб, які мешкають в одному з 50 Сполучених Штатів або у Вашингтоні (Округ Колумбій) і кому на 1 листопада 2001 р. виповниться 18 або більше років. Працівники Вестерн Юніон, її філій, дочерніх фірм, рекламних агенцій, а також їхні найближчі родичі або ті, хто мешкає з ними за однією адресою, не можуть брати участі в лотереї. Лотерея не чинна там, де заборонена законом. Усі федеральні, штатські та місцеві податки сплачують самі переможці. Усі переможці змушені будуть підписати Affidavit of Eligibility/Release of Liability, наданий компанією D.L.Blair, Inc., а також, коли це є законне, Publicity Release протягом 10 днів після повідомлення про виграш. Недотримання цих вимог протягом зазначеного періоду часу може спричинити дискваліфікацію й обрання нового переможця. Повернення будь-якого повідомлення про виграш як недоставленого адресатові призведе до дискваліфікації й обрання нового переможця. Беручи участь у цій кампанії, всі учасники зобов'язуються дотримуватися Офіційних правил та виконувати рішення арбітрів. Нупівля або згода на товарну пропозицію аж ніяк не покращує Ваших шансів на перемогу. Будь-яке оскарження рішень у межах цих правил підлягає законам штату Нью-Йорк. Ця рекламна акція спонсорована компанією Western Union Financial Services, Inc. (100 Summit Avenue, Montvale, NJ 07645). 6. Щоб дізнатися про імена переможців, надішліть окремий з наклеєною маркою та заадресований на Ваше ім'я конверт до Western Union „Win Your Dream“ Winners, P.O.Box 4638, Blair, NE 68009-4638. Конверт мусить надійти до 28 лютого 2002 р.

1-800-799-6882

Ми говоримо
українською мовою.

**WESTERN
UNION**

300 Parker Avenue, Maplewood, NJ 07040

Tel.: (973) 763-8778

Roxolana Travel

- У нас можна замовити авіаквитки будь-яких авіакомпаній до більшості європейських країн.
- Візові послуги в Україну (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на аеродром.
- Паспортні послуги.

ПАКУНКИ ДО УКРАЇНИ:**МОРЕМ-\$0.59/LB* • АВІА-\$1.89/LB***

Вага від 10 до 150 фунтів

**найнижчі
ціни**

- Пересилайте пакунки до нас через UPS
- Додаткова знижка для організацій.
- Користуючись нашими ARS наліпками. \$0.69/LB*
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте безкоштовно: 1-888-725-8665
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусії, Молдови, Росії, Казахстану, Грузії.
- Готові продуктові пакунки з каталогу.
- Медикаменти на замовлення до України.

*Додаткова оплата за доставку. Існують певні обмеження.

ROXOLANA

International Trade, LTD.

Roxolana Money Service**ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ**

В Україну:

\$100 - \$8	\$500 - \$35	\$800 - \$56
\$200 - \$14	\$600 - \$42	\$1000 - \$60
\$300 - \$21	\$700 - \$49	\$1500 - \$75
\$400 - \$28	\$900 - \$63	\$2000 - \$100

Також пересилаємо в:

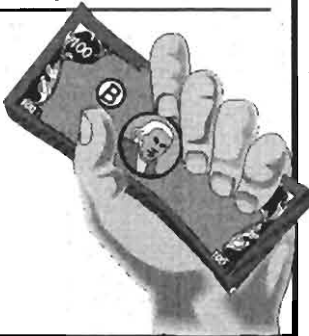
Москву, Ст.-Петербург, Білорусь, Латвію, Литву, Естонію, Молдову.

Маємо офіційний дозвіл стейтових властей на пересилку грошей.

License number: L023970.

Гарантована і конфіденційна доставка.

*Доставка \$10 за кожне замовлення.

Roxolana Help**Адвокатські послуги:**

- Аварії, травми, реабілітація
- Деякі еміграційні послуги.
- Працюють висококваліфіковані спеціалісти.

Телефонуйте безкоштовно:

1-888-PAKUNOK(1-888-725-8665)**COUPON****\$0.10/LB OFF**

Купон дійсний до 1 січня 2002 р. Не більше одного купона.

ROXOLANA**UKRAINIAN POWER**

Fun educational children's products

NEW**Videos and all NEW Jigsaw Puzzles!**
(12 piece)

Milya's Counting Puzzle

\$8 per puzzle

(Ages 3-7)

Boomchyk's Alphabet Puzzle

\$20 per video (Volumes 1 & 2 available)

Prices in U.S. dollars (plus s&h and tax where applicable).

Call toll free
1-866-898-6208Visit our website
www.ukrainianpower.com**ЯКЩО ВИ
ХОЧЕТЕ**

- ❖ ошаджувати гроші на вищі відсотки
- ❖ позичати гроші на менші відсотки
- ❖ мати приємну та професійну обслуговування своєю рідною мовою
- ❖ розпочати кредитну історію з VISA CARD
- ❖ переслати гроші через Western Union
- ❖ для зберігання цінних паперів ви можете використовувати „safe deposit boxes“

**УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА
ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА****ПОЛАГОДИТЬ
ВСІ ВАШІ ФІНАНСОВІ СПРАВИ**

Головне бюро:

215 Second Ave. (between 13th & 14th St.), New York, NY 10003

Tel.: 212 533-2980 • Fax: 212 995-5204

Філії у Нью-Джерзі:

35 Main St., S. Bound Brook, NJ 08880

Tel.: 732 469-9085

691 Roosevelt Ave., Carteret, NJ 07008

Tel.: 732 802-0480

Поділіться Вашою радістю із іншими

Телефонуйте в Україну за нижчими цінами

\$2.99
За всі дзвінки
до 10 хвилин

25¢
За кожну
додаткову
хвилину

- Без щомісячних оплат та оплат за отримання.
- Ви не мусите міняти телефонну компанію або свої плани, щоб підписатися на цю послугу.
- Ті самі низькі ціни 24 години на день, 7 днів на тиждень.
- Дзвінки по США і до Канади коштують тільки 99¢ за всі дзвінки до 20 хвилин, і тільки 7¢ за хвилину після цього.

10-10-220

Просто наберіть 0- 0-220 + 0 1 + число, як звичайно

1-800-540-3598
www.10-10-220.com

Пропозиція дійсна в більшості кодових зон

Telecom★USA.

Спеціаліст з внутрішніх хвороб

MARK T. OLESNICKY, M.D.
INTERNAL MEDICINE

Приймає за попереднім домовленням
Лікар говорить по-українськи

135 Columbia Turnpike, Suite #203
Florham Park, NJ 07932

Tel. (973) 822-5000 • Fax: (973) 822-3321

УНСоюз
уділяє
своїм членам

- Перші гіпотечні позижки (мортгеджі) на купно власного дому
- На 1 до 3 родинні доми, де живе власник
- По доступних відсотках

Не пропустіть доброї нагоди! Не чекайте!!!

Потелефонуйте сьогодні:

(800) 253-9862 додаткове число **3036**

*Ощаджувати та
позичати найкраще в*

САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК
SELF RELIANCE NEW YORK Federal Credit Union

108 Second Avenue New York, NY 10003
Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251

6325 Route 209 Kerhonkson, NY 12446
Tel: 845 626-2938 Fax: 845 626-8636

226 Uniondale Ave. Uniondale, NY 11553
Tel: 516 565-2393 Fax: 516 565-2097

32-01 31 Avenue, Astoria, NY 11106
Tel: 718 626-0506 Fax: 718 626-0458

Outside NYC call toll free: 1-888-SELFREL

Visit our website: www.selfreliance.org E-mail: SRNYFCU@aol.com

найвищі відсотки на різні ощадністеві конта
найнижчі відсотки на позичках
найкращі умови сплати позичок

Завжди конфіденційна, швидка, та чемна обслуга!

*Для досягнення вашої мети
треба діяти,
не тільки мріяти!*

АДВОКАТ
ЯРОСЛАВ
КУЗЕМЧАК

КОМПЕНСАЦІЇ І ВИМОГИ
В НАСЛІДОК АВАРІЙ

- ✓ на роботі
- ✓ автомобільних
- ✓ в публічних місцях
- ✓ лікарських помилок

Перша консультація безплатна

Оплату беремо лише після виграші процесу
про відшкодування

А ТАКОЖ:

- ВОДИННЯ під впливом алкоголю
- КУПІВЛЯ І ПРОДАЖ нерухомостей
- ПРОЦЕСИ цивільні і кримінальні
- ШТРАФИ
- РОЗВОДИ
- ЗАГАЛЬНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

WELT & DAVID

1373 Broad St., Clifton, NJ 07013

(973) 773-9800

10 років чесної та відданої праці для Вас

DNIPRO CO.

Пакунки в Україну: швидко, гарантовано, дешево!

- ◆ Відбираємо пакунки з хати.
- ◆ Надійна та гарантована доставка за 4 - 8 тижнів.

Інші послуги

Долари в Україну через Вестерн
Юніон або вручаємо готівку
власноручно.
Авіаквитки в Україну та з України.
Візи в Україну без запрошення.
Завірені переклади та оформлення документів.
Запрошення для відвідувачів з України.

Продаємо телефонні картки (\$10 картка-
110 хв. розмови з Україною).
Рентуємо відеокасети.
Перепис відеокасет будь-якої системи в
PAL/SECAM/NTSC.
Зустрічаємо і відвозимо в аеропорт.

У наших крамницях можна придбати:
кераміку, хустини, обруси, книжки,
поштівки, писанки, відео та аудіокасети,
українські сувеніри, українські
вишиванки, електронні перекладачі з
англійської на українську мову.

Warren, MI
26499 Ryan Rd.
Tel. 810-759-6563

Parma, OH
5909 State Rd.
Tel. 440-886-7124

Hamtrack, MI
11758 Mitchell St.
Tel. 313-892-6563

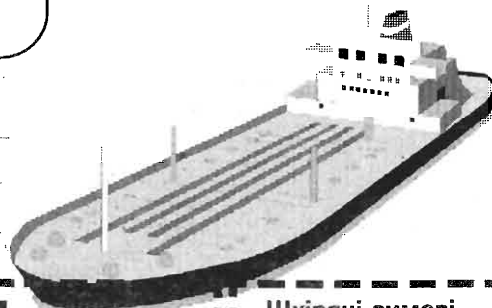
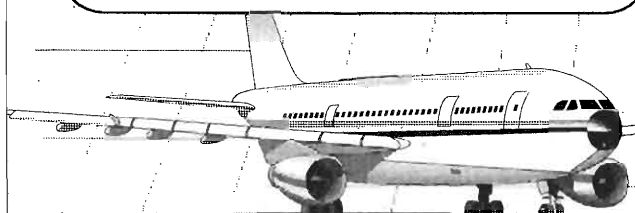
Newark, NJ
698 Sanford Ave
Tel. 973-373-8783
Free 888-336-4776

Philadelphia, PA
1801 Cottman Ave.
Tel. 215-728-6040

Clifton, NJ
565 Clifton Ave.
Tel. 973-916-1543

Chicago, IL
2319 W.Chicago Ave.
Tel. 773-486-6563

Elk Grove Village, IL
224 Crossen Ave.
Tel. 773-486-2332

\$10 знижки

на електронні
перекладачі

\$10 знижки

на вовняні хустки із
френзіями

\$10 знижки

на зустрічі і довозення
в аеропорт

\$10 знижки

на квитки в Україну

\$5

Перезапис відеокасет з
PAL/SECAM у NTSC

Шкіряні зимові
чоботи від
\$ 25

Міст - це завжди надійно!

**Грошові перекази в Україну
та по цілому світі
за декілька хвилин.**

Корпорація МІСТ
вибір тих,
хто добре рахує свої гроші!

**Доставляємо
гроші
безпосередньо
до рук
адресата**

**Надійний
сервіс та
найкращі ціни -
гарантуємо
завжди!**

**найкраща
обслуга!**

**найнижчі
ціни!**

ПАЧКИ

**в Україну, Росію,
країни СНД та по
всій Східній Європі
ПІДБИРАЄМО ПАЧКИ З ДОМУ**

**Щоденна ■
висилка контейнерів**

**Щохвилиний ■
комп'ютерний контроль
за виконанням
Вашого замовлення**

**До ваших послуг більш як 380 агентів по всій Північній Америці
За агентом у Вашій місцевості телефонуйте безкоштовно**

**Ми
поряд: 1-800-361-7345**

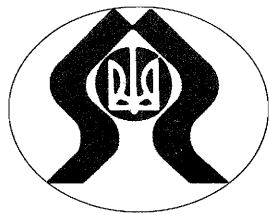

Міст - найбільша в світі українська висилкова фірма по висилці грошей та пачок в Україну, країни СНД та Європи

Українська Федеральна Кредитова Кооператива

„САМОПОМІЧ“

Філадельфія – Скрантон – Трентон

ПОЗИКИ на НОВІ або ВЖИВАНІ АВТА!

5.99% APR

NEW or USED CAR LOAN SPECIAL!

Financing: New 0% down – Maximum term: 60 months
 Used (no more than 2 years old) 20% down – Maximum term: 48 months

FIXED RATE – LIMITED TIME OFFER – CONTACT US FOR DETAILS

UKRAINIAN SELFRELANCE
FEDERAL CREDIT UNION

Philadelphia – Scranton – Trenton

1-888-POLTAVA (765-8282)
www.ukrcreditunionphila.com email: USFCU@Hotmail.com

SELFRELANCE
 Ukrainian American
 Federal Credit Union

Українсько-Американська
 Федеральна Кредитова Спілка
 „САМОПОМІЧ“

VISA Platinum - Visa Gold
Низькі відсотки - Аплікації по інтернеті

Огляньте **Selfreliance.Com**Головне Бюро

2351 W. Chicago Ave. Chicago IL 60622 773-489-0520

В Околиці ЧикагоПовні Послуги: Northwest Chicago / Drive-up

5000 N. Cumberland Chicago, IL 60656 тел. 773-589-0077

Bloomington 300 E. Army Tr. Bloomington IL 60108 тел. 630-307-0079Palatine 761 S. Benton St. Palatine IL 60067 тел. 847-359-5911Palos Park 8410 W. 131st St. Palos Park IL 60464 тел. 708-923-1912Munster 8624 White Oak St. Munster, IN 46321 тел. 219-838-5300**Бюро в Нью Джерзі - Повні послуги:**Jersey City

558 Summit Ave.

Jersey City, NJ 07306

тел. 201-795-4061

Newark

734 Sanford Ave.

Newark, NJ 07106

тел. 973-373-7839

Parsippany

2200 Rte 10W

Parsippany, NJ 07054

тел. 973-451-0200

ALBATROSS TRAVEL, Inc.**LOT**

Ціни від 1 листопада
 до 11 грудня і від
 24 грудня до
 21 березня 2002 р.

- Квитки на місцеві і міжнародні літаки;
- вакації в Мексику, на Карибах і Гавайях;
- подорожі на люксових кораблях;
- пересилку грошей через „WESTERN UNION“
- квитки на літаки з НЬЮ-Йорку до:

WESTERN UNION

ЛЬВОВА

505 дол. + текс (в обидві сторони)**345 дол. + текс** (в одну сторону)

РИГИ

425 дол. + текс (в обидві сторони)**315 дол. + текс** (в одну сторону)

МІНСЬКА, СОФІЇ, ТАЛІНА, ВІЛЬНА, КИЄВА, СТ. ПЕТЕРБУРГУ, МОСКВИ

475 дол. + текс (в обидві сторони)**335 дол. + текс** (в одну сторону)

74 Nassau Ave., Brooklyn, NY 11222

Tel.: **(718) 383-7211 • (718) 383-0083**Fax: **(718) 349-1767 • Free tel.: 1-800-603-7973**<http://www.albatravel.com>e-mail: albatravel@aol.com**ROCHESTER****UKRAINIAN FEDERAL CREDIT UNION**

MAIN OFFICE

824 Ridge Road East, Rochester NY 14621

Tel. (585) 544-9518 Toll free (877) 968-7828

Fax: (585) 338-2980

www.rufcu.org

Audio Response: (585) 544-4019

CAPITAL DISTRICT BRANCH

1828 Third Ave. Watervliet, NY 12189

TEL: (518) 266-0791 Fax: (585) 338-2980

www.rufcu.org

AUDIO RESPONSE: (585) 544-4019

CREDIT UNION SERVICES

CREDIT CARDS • VEHICLE LOANS • MORTGAGES • SIGNATURE LOANS

BUSINESS & COMMERCIAL LOANS • SHARE DRAFTS & CHECKING

CD's & IRA's • INVESTMENTS • YOUTH ACCOUNTS

CONVENIENCE SERVICES

AUDIO RESPONSE SYSTEM • DIRECT DEPOSIT • ELECTRONIC FUND TRANSFER

NIGHT DEPOSIT BOX • WIRE TRANSFERS: DOMESTIC, INTERNATIONAL

UTILITY PAYMENTS • NEWSLETTER, MAGAZINE • NOTARY SERVICE, TRANSLATIONS

SCHOLARSHIPS • MEMBER EDUCATION SEMINARS • LIBRARY • AND MUCH MORE.

e-mail: rufcu@frontier.net**ЗМІНА АДРЕСИ**☐ „Свобода“☐ „The Ukrainian Weekly“

СТАРА АДРЕСА:

Число Відділу (якщо член УНС) .....

Ім'я і прізвище .....

Адреса .....

НОВА АДРЕСА:

Ім'я і прізвище .....

Адреса .....

Зголошення присилати до:
Svoboda/The Ukrainian Weekly
P.O.Box 280, Parsippany, NJ 07054

На зміну адреси проситься долучити \$1.00
 ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ 1-2 ТИЖНІ

ВИБИРАЮЧИ ПОДАРУНОК

РІДНИМ І ЗНАЙОМИМ –

ВИБЕРІТЬ „СВОБОДУ“!

НАЙСТАРІШИЙ І НАЙБІЛЬШ ШАНОВАНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС В ДІЯСПОРІ

Передплата на рік лише 55 дол.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА РИПАН член УНС Відд. 221 Т-ва св. Стефана в Чикаго, Іл. Померла 8 вересня 2001 р. на 89-му році життя. Нар. в 1912 р. в Україні. Членом УНС стала в 1951 р. Залишила в глибокому смутку дочку Параню і внуків. Похорон відбувся 11 вересня 2001 р. на цвинтарі Елмвуд, в Рівер Гров, Іл.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ІОСИФ БУСКО член УНС Відд. 102 Т-ва свв. Петра і Павла в Клівленді, Ог. Помер в жовтні 2001 р. на 87-му році життя. Нар. 1914 р. в Клівленді, Ог. Членом УНС став в 1943 р. Залишив у глибокому смутку дітей, внуків і правнуків. Похорон відбувся 15 жовтня 2001 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИКОЛА ПРОСКУРЕНКО член УНС Відд. 39. Помер 8 листопада 2001 р. на 82-му році життя. Нар. в 1918 р. в Україні. Членом УНС став в 1949 р. Залишив у глибокому смутку дружину Михайлину, сина Романа, дочку Марусю, внуків і правнуків. Похорон відбувся 10 листопада 2001 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Сиракюзах, Н.Й.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

РИЧАРД БЕЙМ член УНС Відд. 38 Т-ва св. Миколая в Аубурн, Н.Й. Помер 21 вересня 2001 р. на 65-му році життя. Нар. в 1936 р. в Аубурн, Н.Й. Членом УНС став в 1986 р. Залишив у глибокому смутку родину. Похорон відбувся 25 вересня 2001 р. на цвинтарі св. Йосифа в Аубурн, Н.Й.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ПЕТРО КАЛІЩУК член УНС Відд. 458 Т-ва Симона Петлюри в Гамільтоні. Помер 2 вересня 2001 р. на 81-му році життя. Нар. в 1920 р. на Волині, Україна. Членом УНС став в 1965 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анастасію, сина владику Юрія і сина Василя з родиною. Похорон відбувся 5 вересня 2001 р. на цвинтарі Woodland у Burlington, OH.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

МИКОЛА ВАЦИК член УНС Відд. 194. Помер 29 вересня 2001 р. на 84-му році життя. Нар. в 1917 р. в Україні. Членом УНС став в 1979 р. Залишив у глибокому смутку дружину Софію. Похорон відбувся 2 жовтня 2001 р. на цвинтарі в Hamptonburg, NY.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ОЛЕКСАНДЕР МАТІЇВ член УНС Відд. 367 Т-ва „Запорозька Січ“ в Рочестері, Н.Й. Помер 27 серпня 2001 р. на 81-му році життя. Нар. в 1920 р. в Україні. Членом УНС став в 1951 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анну, дочку Надю, внуків Іллю і Маргарету. Похорон відбувся 31 серпня 2001 р. на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ПЕТРО ВАСЕЛЕНКО член УНС Відд. 146 Т-ва Івана Франка у Воррені, Миш. Помер 26 серпня 2001 р. на 78-му році життя. Нар. в 1922 р. в Україні. Членом УНС став в 1952 р. Залишив у глибокому смутку дружину Маріанну, сина Йосифа, двох доньок Сузенну і Маріанну. Похорон відбувся 28 серпня 2001 р. на цвинтарі Оливної Гори в Дітроїті, Миш.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ВАСИЛЬ БОДНАР член УНС Відд. 13 Т-ва св. Миколая у Вотервліті, Н.Й. Помер 7 жовтня 2001 р. на 78-му році життя. Нар. в 1922 р. в Україні. Членом УНС став в 1973 р. Залишив у глибокому смутку дружину Лесю, 4 доньки, двох синів, двох сестер, 10 внуків. Похорон відбувся 12 жовтня 2001 р. на цвинтарі св. Духа у Гемптонбургу, Н.Й.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АНІЗІЯ СТРУК член УНС Відд. 125 в Чикаго. Померла 4 травня 2001 р. на 80-му році життя. Нар. в 1920 р. в Україні. Членом УНС стала в 1948 р. Залишила в глибокому смутку чоловіка Івана, дочку Ярославу і сина Ігоря. Похорон відбувся 9 травня 2001 р. на цвинтарі св. Миколая в Чикаго.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ОЛЬГА ВОЗНИ член УНС Відд. 173 Т-ва св. Володимира у Вілмінгтон, Дел. Померла 25 жовтня 2001 р. на 88-му році життя. Нар. в 1913 р. в Честері, Па. Членом УНС стала в 1969 р. Залишила в глибокому смутку чоловіка Івана, сина Михайла, дочку Мері-Анн. Похорон відбувся 30 жовтня 2001 р. на цвинтарі Всіх Святих у Вілмінгтоні, Дел.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО КИЛСА член УНС Відд. 452 Т-ва Український Клуб в Hammond, IN. Помер 26 березня 2001 р. на 83-му році життя. Нар. в 1917 р. в Gary, IN. Членом УНС став в 1936 р. Залишив у глибокому смутку брата Франка, сестру Марту. Похорон відбувся на Calumet Park Cemetery в Merrillville, IN.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

ФРАНК МЕДЯНОВСЬКИЙ член УНС Відд. 161 в Амбрідж, Па. Помер 26 жовтня 2001 р. на 72-му році життя. Нар. в 1929 р. в Рочестері, Па. Членом УНС став в 1953 р. Залишив у глибокому смутку дружину Гелен, сина Франка мол. і внуків. Похорон відбувся 30 жовтня 2001 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Амбрідж, Па.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

АНДРІЙ ГАЛАЙДИДА член УНС Відд. 116 Т-ва „Вільні Козаки“ в Трентоні, Н. Дж. Помер 20 жовтня 2001 р. на 80-му році життя. Нар. в 1921 р. в Україні. Членом УНС став в 1962 р. Залишив у глибокому смутку дружину Юлію. Похорон відбувся 3 листопада 2001 р. на цвинтарі св. Марії в Трентоні, Н.Дж.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

СЮЗАН СІЛАНІК член УНС Відд. 63 Т-ва „Січ“ у Форд Сіті, Па. Померла 15 липня 2001 р. на 87-му році життя. Нар. в 1913 р. в Нью Джерзі. Членом УНС стала в 1933 р. Залишила в глибокому смутку племінника і племінницю. Похорон відбувся 19 липня 2001 р. на Holy Trinity Cemetery у Ford City, PA.

Вічна їй пам'ять!

Секретар

ІВАН КІТ член УНС Відд. 385 Т-ва „Запорозька Січ“ в Мінеаполісі, Мін. Помер 1 жовтня 2001 р. на 90-му році життя. Нар. в 1912 р. в Україні. Членом УНС став в 1939 р. Залишив у глибокому смутку дружину Марію, двох дочок Варвару і Віру, 4 внуків. Похорон відбувся 4 жовтня 2001 р. на цвинтарі Святого Христа в Сан Дієго, Каліф.

Вічна йому пам'ять!

Секретар

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого найдорожчого БАТЬКА, ДІДУСЯ і СВАТА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА БАРАГУРИ

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ

за спокій Його душі

в неділю, 2 грудня 2001 р.
в церквах:

Покрови Божої Матері в Озон Парку, Н.Й., о год. 8:30 ранку;
Покрови Божої Матері в Апопці, на Фльориді, о год. 11-й ранку.

Про молитви просить РОДИНА

У глибокому смутку повідомляємо родину, приятелів і знайомих,
що в середу, 21 листопада 2001 р. відійшов у вічність наш
найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ВУЙКО

бл. п.

АВГУСТИН СУМИК

нар. 21 листопада 1914 р. в Україні

ПАНАХИДА відбулася у вівторок, 27 листопада 2001 р. в похоронному заведенні
Петра Яреми в Нью-Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ – в середу, 28 листопада 2001 р. в українській католицькій
церкві св. Юра в Нью-Йорку, а відтак на цвинтарі св. Андрія Первозваного в
С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

В смутку залишені:

дружина	– НАТАЛІЯ з донькою МАРТУСЕЮ
син	– БОРИС з родиною
племінники	– ЮРІЙ СУМИК з родиною
	– ПЕТРО СУМИК
тіточний брат	– МИРОН ВОЗНЯК з родиною
двоюродна сестра	– ІРЕНА в Лондоні, Англія
племінниця	– УЛЯНА з чоловіком ГЮГО (HUGO) в Лондоні, Англія

та ближча і дальша родина в Америці і в Україні.

Вічна йому пам'ять!

LYTWYN & LYTWYN UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

AIR CONDITIONED

Обслуга ЩИРА і ЧЕСНА.
Our Services Are Available
Anywhere in New Jersey.
Також займаємося похоронами
на цвинтарі в Бавнд Бруку і
перенесенням Тлінних Останків
з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(908) 964-4222
(973) 375-5555

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
в BRONX, BROOKLYN,
NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

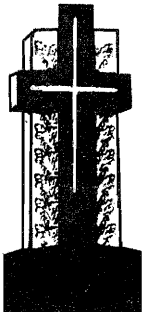
ЛУІС НАЙГРО - директор
Родина ДМИТРИК

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

SO. BOUND BROOK MONUMENT CO. LLC

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

ДАРКО ВОЙТОВИЧ, власник
(908) 647-7221 • (732) 356-1209

СТАВИМО ПАМ'ЯТНИКИ, МАВЗОЛЕЇ, СТАТУЇ
З РІЗНИХ ГРАНІТІВ, БРОНЗИ НА ПРАВОСЛАВНОМУ
ЦВИНТАРІ СВ. АНДРІЯ В С. БАВНД БРУКУ,
СВ. ДУХА В ГЕМПТОНБУРГУ ТА ІНШИХ.

За мову і зміст посмертних оголошень
і подяк редакція не відповідає

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040

МИХАЙЛО П. ГРИЦАК
адвокат

З КРИМІНАЛЬНИХ І ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ,
ЯК ТАКОЖ КОМП'ЮТЕРСЬКОГО ПРАВА
Член адвокатської палати в Н. Дж., Н.Й., Конн., Вашингтоні.
316 Lenox Ave., Westfield, NJ 07090
Tel.: (908)789-1870;

ФІРМА ЄВШАН

пропонує касети, компакт диски,
відео, шкільні книжки, комп'ютерні
програми, писанки та різні подарунки.
Замовляйте новий каталог на 2001 рік!
Тел.: 1-800-265-9858

M.S. TRAVEL

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ

- квитки;
- запрошення;
- пакунки в Україну, Литву і Латвію;
- висилка грошей через РКО і Western Union;
- еміграційні і нотаріальні послуги;
- і інше.

626 W. St. Georges Ave.,
Linden, NJ 07036
Tel.: 908-587-2645 • 908-587-2646
Fax: 908-587-2644

ARKA COMPANY

Нитки, тканина до вишивання,
писанкові прибори, касети, відео-
касети, CD, шкільні книжки, хустки,
кераміка, різьба.

26 First Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 473-3550

МАРІЯ ДУПЛЯК - власник

Виконуємо друкарські роботи

- ❖ книжки
- ❖ журнали
- ❖ брошури
- ❖ коверти, канцелярські друки
- ❖ візитівки
- ❖ весільні запрошення на різних мовах

35 Harding Ave, Clifton, NJ 07011
tel.: 973 772-2166 • fax: 973 772-1963
e-mail: computopr@aol.com

**ECONOMY AIRFARES
FREGATA TRAVEL**

Нью-Йорк/Київ/Одеса

510 дол. + tax (round trip)

375 дол. + tax (one way)

Н.Й./Львів

648 дол. + tax (round trip)

450 дол. + tax (one way)

Restrictions Apply

250 West 57 Street, #1211
New York, NY 10107

Tel.: 212-541-5707 • Fax: 212-262-3220

ВАРКА БАЧИНСЬКАПрофесійний продавець
забезпечення УНС**BARBARA BACHYNSKY**
Licensed Agent

Ukrainian National Ass'n, Inc.

101 East 16th St., apt. 2E,
New York, NY 10003
tel.: 212-533-0919

• ПРАЦЯ •

Стале заняття для самотньої, господарної,
середнього віку, пристійної, невисокого
росту (petite) жінки, до 5.3", 130 ф., при
самітнім (без родини) емериті. Мінімальне
знання англійської мови побажане.

Тел.: (480) 837-4639

Ремонтна фірма переробляє будинки,
апартаменти, ставить "шідрак", стіни
пластерує, вкладає плитку, міняє ванни і
лазнички, відновлює старі і ставить нові
підлоги і паркети. Робота добросовісна.

Тел.: (718) 366-5025 • (347) 693-4061 Тарас

Українець, 55 років. В країні
легально. Шукає працю по догляду за
старшими особами, може займатися
домом, або може бути компаньоном

Тел.: (718) 336-4710

Українка 60 р. (медсестра), шукає
працю по догляду за дітьми або
особами старшого віку з проживанням
в стейтах Нью-Джерсі або Нью-Йорк.

Тел.: (201) 486-7500

ЮРІЙ КОРДУБА, АДВОКАТ

EMPHASIS ON REAL ESTATE, WILLS,
TRUSTS, ELDER LAW AND ALL ASPECTS
OF CIVIL LITIGATION

Ward Witty Drive, Montville, NJ 07045
Hours by appointment: (973) 335-4555

• НА ПРОДАЖ •

На продаж книжка
"СЕЛО ВЕРБИЦЯ"
спогади про Акцію Вісла.

Автор ПЕТРО ЛЕВКО.

Ціна 10 дол. Замовляти на адресу:

Peter Lewko, 36 Cedar Grove La.,
Somerset, NJ 08873

В центрі міста Львова
продається
двокімнатне помешкання

Тел.: (508) 788-6390

Корисне капіталовкладення у вічнозе-
леному Техасі, 10 квартир (всі винаймле-
ні) разом із одноповерховим будинком.
1 акр землі. Прихід 35 тисяч на рік.
Ціна 207,000 дол.

Тел.: (979) 743-4336

• РІЗНЕ •

Продаю лікарства від різних хворіб: сер-
цево-судинної системи, травлення, печін-
ки, алергії, заспокоюючі, антибіотики, про-
ти болі, мазі, уколи та інш. Висилаємо до
всіх стейтів.

Тел.: (718) 645-3037

Рідним в краю помагати, чи по світу подорожувати – тільки з фірмою **КАРПАТИ****ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ**

протягом 2-7 днів

Доставляємо до рук адресата в Україну,
країни СНД та Східної Європи
американські долари.

ПЕРЕСИЛКА ПАЧОК

**ДОСТАВА
ХАРЧОВИХ ПАЧОК**
з каталогу

**ДОСТАВА ТРАКТОРІВ,
АВТОМОБІЛІВ, ПОБУТОВОЇ
ТЕХНІКИ ТА ЕЛЕКТРОНІКИ**

На всі замовлення Ви отримаєте
поквітовання від Ваших близьких.
Телефонуйте до нас, щоб оформити
замовлення та за детальнішою інформацією.

Добре знана у Канаді
Та в Америці відома
Фірма наша вже віддавна
Служить людям чесно й справно.
Щирий сервіс, низькі ціни!
Хто ще краще про Вас дбає?

121 Runnymede Road,
Toronto, Ontario,
Canada M6S 2Y4

Tel. (416) 761-9105
1-800-265-7189

Fax (416) 761-1662

e-mail: nsemczys@aol.com
www.karpaty.on.ca

**Найкращі ціни
на квитки**

на всі авіалінії світу

**Запрошення
до Канади та США**

**Візи до України, Польщі
та Росії**

**Медичне забезпечення
для відвідувачів
у Канаді**

**ВІДПОЧИНОК
на відомих курортах**